

**STRATEGIA
MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO
GRUDZIĄDZA**

Spis treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Synteza diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.....	3
2.1	Zasięg przestrzenny i sieć osadnicza.....	3
2.2	Informacje fizycznogeograficzne. Ochrona przyrody	6
2.3	Turystyka	8
2.4	Transport	8
2.4.1	Sieć transportowa.....	8
2.4.2	Ogólna charakterystyka najważniejszych potencjałów, potrzeb i problemów	11
2.4.3	Drogi rowerowe.....	13
2.4.4.	Najważniejsze wnioski wynikające z Planu Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz do 2023 roku (SUMP)	14
2.5	Demografia	16
2.6	Przedsiębiorczość	19
2.7	Bezrobocie rejestrowane.....	21
2.8	Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny	23
2.9	Opieka zdrowotna	24
2.10	Opieka żłobkowa	26
2.11	Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)	27
2.12	Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej).....	29
2.13	Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej.....	30
2.14	Szkoły ponadpodstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły ponadpodstawowej	33
2.14.1	Szkoły ponadpodstawowe maturalne	33
2.14.2	Szkoły ponadpodstawowe zawodowe	34
2.15	Instytucje kultury	35
2.16	Poziom świadomości obywatelskiej	35
2.17	Zasoby mieszkaniowe	36
2.18	Rewitalizacja i odnowa przestrzeni publicznych	37
2.19	Gospodarka wodno-ściekowa	37
2.20	Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu.....	38
2.21	Najważniejsze wnioski wynikające z Planu Adaptacji Gminy – miasto Grudziądz do zmian klimatu do roku 2030.	40
2.22	Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego	42
2.23	Podsumowanie (identyfikacja najważniejszych problemów/ potrzeb rozwojowych obszaru, jako podstawy programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego)	43
3.	Identyfikacja obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą, tj. wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.....	44
4.	Wizja rozwoju obszaru – oczekiwany wynik realizacji działań planowanych w ramach Polityki Terytorialnej	45
5.	Opis wsparcia obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą	46
6.	Cele rozwojowe obszaru realizowane poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego	47
6.1	Opis realizacji celów	47

6.2	Drzewo ustaleń.....	50
7.	Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii.....	52
8.	Wskazanie zgodności planowanej interwencji z dokumentami programowymi (funduszami), do których zamierza się aplikować o finansowanie wsparcia	58
9.	Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami).....	66
9.1	Tryb i zasady naboru projektów	66
9.2	Uzasadnienie wyboru projektów poprzez wykazanie zgodności projektów z potrzebami rozwojowymi danego obszaru.....	68
9.3	Uzasadnienie wyboru projektów w oparciu o preferencje określone dla poszczególnych obszarów wsparcia	70
9.4	Wykaz wybranych projektów do wsparcia wraz z ich charakterystyką.....	72
9.5	Wskazanie podejścia zintegrowanego.....	88
9.6	Lista projektów rezerwowych.....	91
10.	Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii	96
11.	Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów.....	99
12.	Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT	105
12.1	Tworzenie partnerstwa	105
12.2	Schemat organizacyjny ZIT MOF Grudziądza.....	106
12.3	Cele i zadania Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza.....	107
12.4	Zatwierdzenie i aktualizacja Strategii ZIT MOF Grudziądza.....	107
12.5	Porozumienie Terytorialne	107
13.	Opis procesu zaangażowania partnerów zewnętrznych	108
14.	Sprawozdanie z konsultacji społecznych	109
15.	System monitorowania strategii terytorialnej	115
16.	Spis map, tabel, wykresów, załączników.....	120

1. Wstęp

Niniejszy dokument strategii terytorialnej sporządzony został w celu realizacji ZIT (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza (dalej MOF Grudziądza), na podstawie art. 34 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027¹. Zgodnie z przytoczonym artykułem, strategia terytorialna opracowywana jest przez związek ZIT utworzony w jednej z wybranych form współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Na obszarze MOF Grudziądza zawiązane zostało Stowarzyszenie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądza w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza, do którego na podstawie podjętych uchwał w sprawie wyrażenia zgody na powołanie i przystąpienie do Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądza w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza przystąpiła część gmin z terenu powiatu grudziądzkiego wraz z samorządem powiatu oraz miasto na prawach powiatu Grudziądz.

Strony stowarzyszenia:

- Powiat Grudziądzki
- Gmina – miasto Grudziądz
- Gmina Grudziądz
- Gmina Dragacz
- Gmina Rogóźno

Dokument ten będzie narzędziem do wspólnego realizowania polityki terytorialnej, na podstawie którego możliwe będzie uzyskanie wsparcia na projekty przewidziane do realizacji na okres perspektywy finansowej 2021-2027, przy współfinansowaniu ze środków UE (z różnych funduszy). W tym aspekcie bardzo ważnym źródłem wsparcia będą *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027*, określające zakres i obszary wsparcia z poziomu samorządu województwa – w tym zakresie polityki terytorialnej, która rozumiana jest jako forma podejścia do prowadzenia rozwoju województwa zakładającego różnicowanie działań wobec poszczególnych jego obszarów, uwzględniając ich rolę i znaczenie w systemie społeczno-gospodarczym województwa. Idea polityki terytorialnej w okresie programowania 2021-2027 oraz poziomy jej realizacji przedstawione zostały szerzej w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku. Strategia Przyspieszenia 2030+*².

2. Synteza diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

2.1 Zasięg przestrzenny i sieć osadnicza

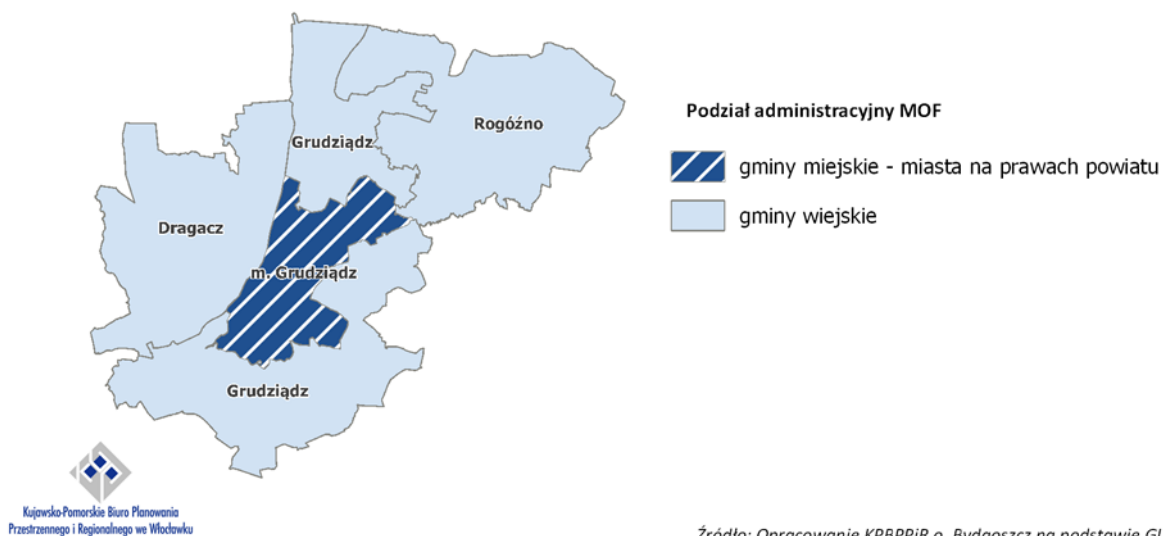
MOF Grudziądza położony jest w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Terytorialnie obejmuje miasto rdzeniowe Grudziądz oraz 3 gminy wiejskie (Grudziądz i Rogóźno z powiatu grudziądzkiego oraz Dragacz z powiatu świeckiego). Obszar zajmuje powierzchnię 451 km².

---

¹ Dz.U. 2022 poz. 1079

² przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

1. Mapa. Zasięg przestrzenny MOF.

Sieć osadniczą³ MOF, oprócz miasta Grudziądz skupiającego prawie 80% mieszkańców obszaru, stanowią 63 zamieszkane miejscowości. Rozkład przestrzenny miejscowości jest dość równomierny. Miasto Grudziądz położone jest dość korzystnie względem całego obszaru.

Poza Grudziądzem liczbą mieszkańców powyżej 1 tys. osób cechuje się 5 miejscowości. Na terenie gminy Grudziądz (której siedzibą jest miasto Grudziądz) próg 1 tys. mieszkańców przekroczyły 3 miejscowości: Nowa Wieś (1,8 tys. mieszkańców), Biały Bór (1,1 tys. mieszkańców) i Mokre (1,1 tys.), zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie wspomnianego miasta na prawach powiatu, w rejonie ważnych ciągów komunikacyjnych, w postaci dróg krajowych i linii kolejowych. Stosunkowo duża liczba mieszkańców w tych miejscowościach świadczy o zachodzącym procesie suburbanizacji, będącym jednym z etapów rozwoju miast i otaczających je obszarów wiejskich. Proces ten polega m.in. na osiedlaniu się ludności miast w ich strefach podmiejskich. W przypadku miasta Grudziądza suburbanizacja cechuje się znacznie mniejszą skalą w stosunku do innych miast na prawach powiatu w województwie. Niemniej należy spodziewać się, iż proces ten będzie nadal postępował. Poza wspomnianymi 3 miejscowościami, próg 1 tys. mieszkańców przekroczyły również dwie miejscowości z terenu gminy Dragacz, tj. Grupa (1,8 tys.) i Dolna Grupa (1,2 tys.). W przypadku 2 miejscowości stanowiących siedziby gmin wiejskich – Dragacz i Rogóźno, liczba mieszkańców nie przekroczyła 1 tys. osób (odpowiednio 689 i 970).

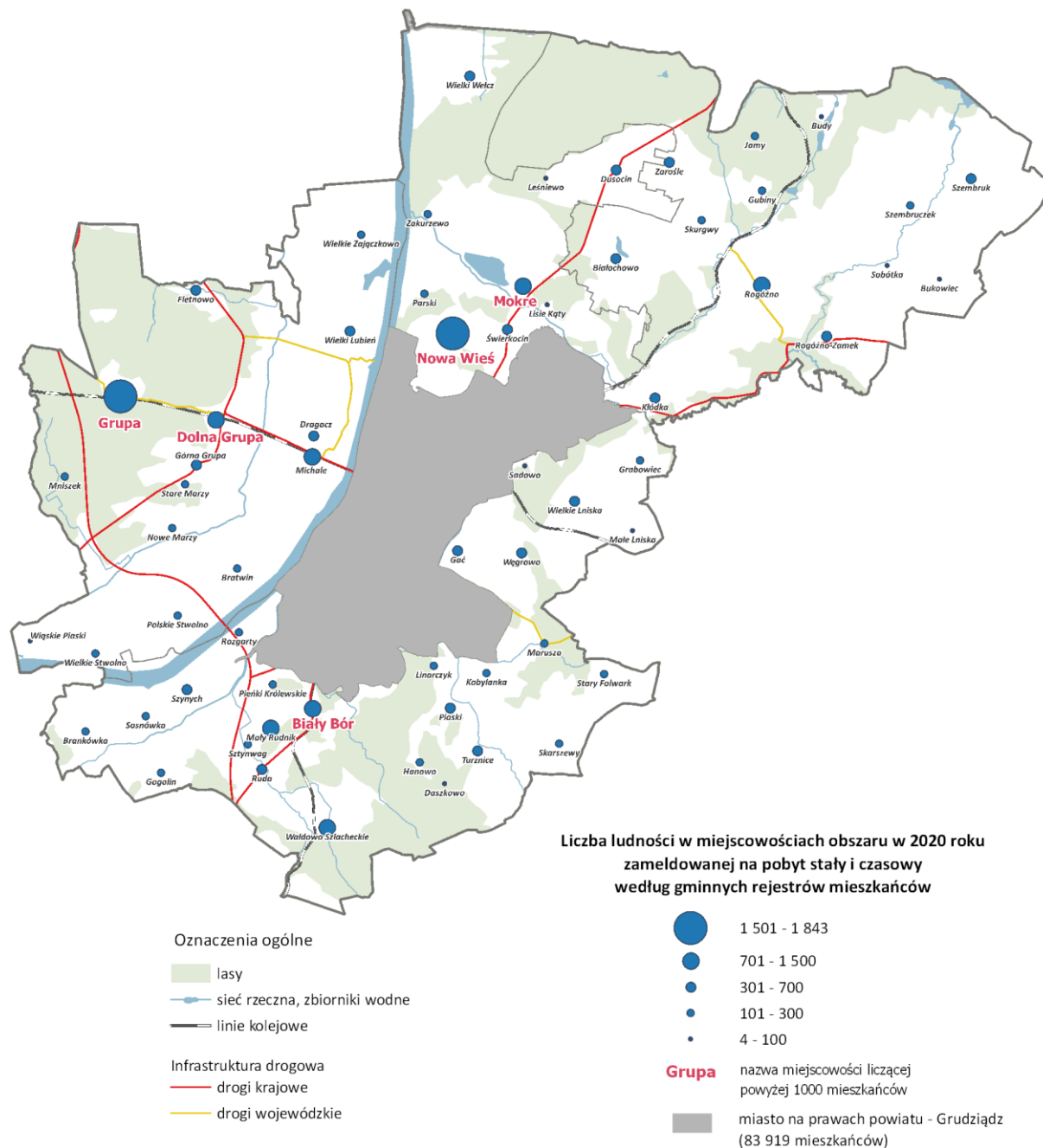
Liczba miejscowości małych i bardzo małych, liczących poniżej 100 mieszkańców wynosi natomiast 9. Zamieszkuje je 490 osób, czyli jedynie 0,5% mieszkańców obszaru. Stan ilościowy miejscowości o liczbie mieszkańców w przedziale od 101 do 300 wynosi 26, zaś w przedziale od 301 do 700 mieszkańców 19. Miejscowości znajdujące się we wspomnianych przedziałach ludnościowych zamieszkiwane są kolejno przez 4,4% i 7,9% wszystkich mieszkańców obszaru.

Miasto Grudziądz, będące siedzibą powiatu i ośrodkiem znaczenia regionalnego, wyposażone jest zarówno w powszechne usługi publiczne, jak i te bardziej specjalistyczne m.in. z zakresu administracji publicznej, szkolnictwa wyższego, ochrony zdrowia. Miasto charakteryzuje się przy tym relatywnie dużym obszarem oddziaływania, tj. znaczną skalą zależnych i podległych funkcjonalnie miejscowości. Z tego względu, między Grudziądzem a gminami MOF identyfikuje się występowanie silnych powiązań społeczno-gospodarczych. Dragacz oraz Rogóźno to ośrodki o znaczeniu lokalnym,

³ Zgodnie z danymi z gminnych rejestrów mieszkańców

będące siedzibami gmin, w których generalnie koncentruje się działalność związana z podstawową obsługą mieszkańców z zakresu opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego, opieki zdrowotnej.

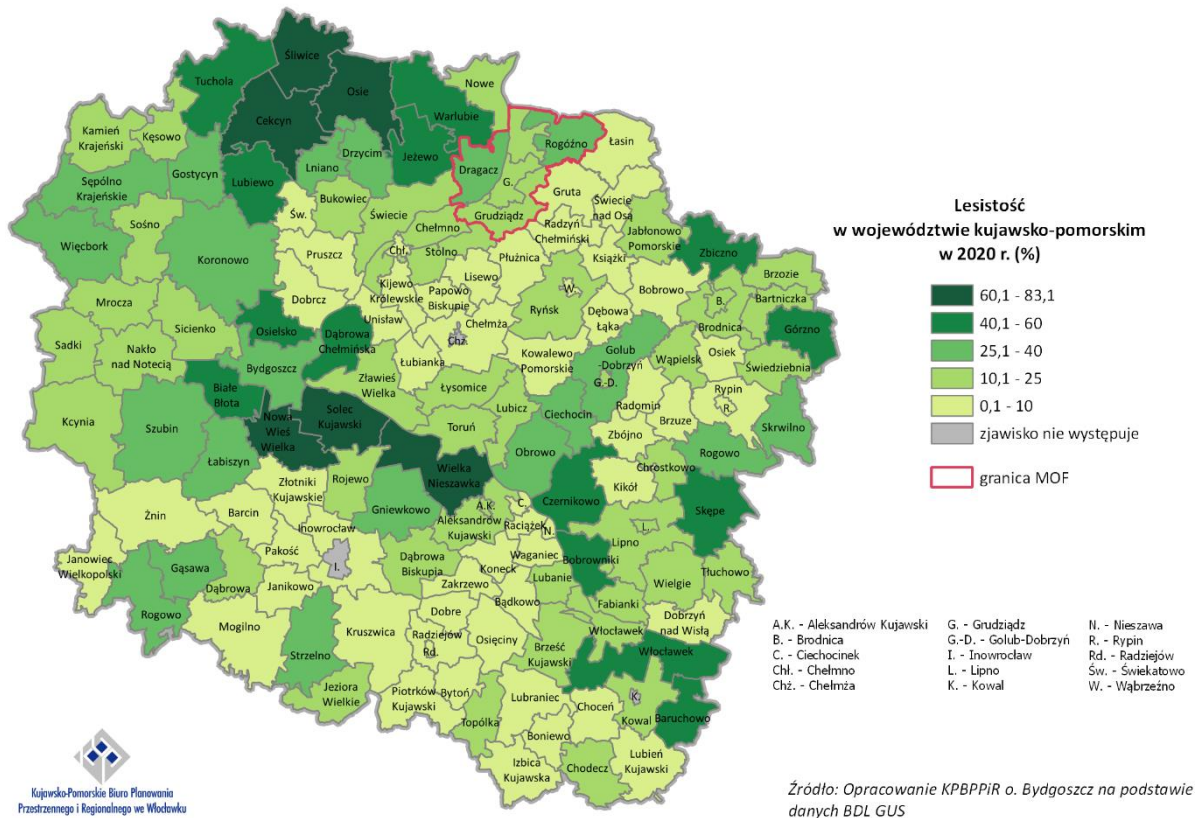
2.Mapa. Liczba ludności w miejscowościach MOF.

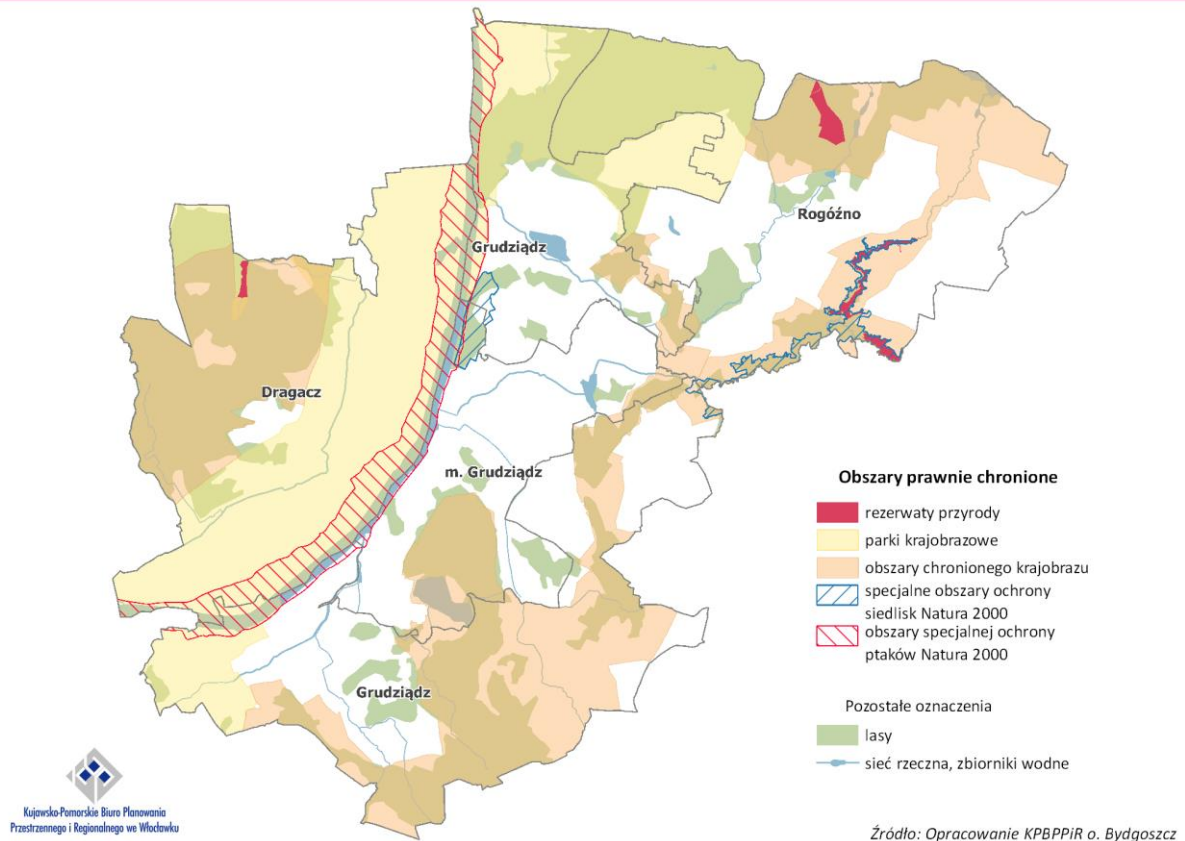
2.2 Informacje fizycznogeograficzne. Ochrona przyrody

W ujęciu fizycznogeograficznym MOF znajduje się w zasięgu 5 mezoregionów, tj. Kotliny Grudziądzkiej, Kotliny Kwidzyńskiej, Pojezierza Brodnickiego, Pojezierza Chełmińskiego, i Pojezierza Ławskiego. Generalnie krajobraz znacznej części obszaru związany jest z doliną rzeki Wisły, z płaskimi bądź lekko falistymi wysoczyznami morenowymi, porożcinanymi dolinami polodowcowymi oraz ze strefą kontaktu pomiędzy wspomnianymi wysoczyznami a doliną rzeczną, w obrębie której widoczne są rozcięcia erozyjne, znaczne deniwelacje i spadki terenu. Warunki glebowe na terenie MOF są zróżnicowane. W obrębie wysoczyzn, przeważają gleby płowe i płowe zaciekowe, sprzyjające prowadzeniu działalności rolniczej. W przypadku terenów położonych w obrębie doliny rzecznej występują zarówno bardzo żyzne gleby w postaci mad rzecznych wykształcone na równinach zalewowych rzek, jak i słabe gleby bielcowe, rdzawe powstałe na górnych piaszczystych poziomach doliny (terasach rzecznych), porośniętych kompleksami leśnymi. Powierzchnia gruntów leśnych (lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną), wynosiła 125,8 km², zaś wskaźnik lesistości stanowi 27,2% i jest wyższy od wartości wskazywanej dla całego województwa (23,5%). Do ważniejszych rzek MOF zalicza się: Wisłę, Mławę, Osę oraz Gardęgę. Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski sumaryczna liczba jezior występujących częściowo lub w całości w granicach obszaru jest niska i wynosi 14 spośród 1069 zidentyfikowanych na terenie województwa. Największym jest J. Rudnickie Wielkie wykorzystywane przez mieszkańców na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. O wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych obszaru świadczy fakt, iż przeszło połowa (64,6%) jego powierzchni objęta jest różnego rodzaju formami ochrony przyrody (nie uwzględniając tu obszarów Natura 2000). Do najważniejszych obszarowych form ochrony znajdujących się całościowo lub częściowo w zasięgu granic MOF zalicza się: 4 rezerваты przyrody (Rezerwat przyrody „Jamy”, Rezerwat przyrody „Jezioro Fletnowskie”, Rezerwat przyrody „Dolina Osy”, Rezerwat przyrody „Rogóżno Zamek”), 3 parki krajobrazowe (Chełmiński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy „Góry Łosiowe”, Nadwiślański Park Krajobrazowy), 3 obszary chronionego krajobrazu (Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły, Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich), 4 obszary Natura 2000 (Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły PLB040003, Specjalny obszar ochrony siedlisk Cytadela Grudziądz PLH040014, Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Osy PLH040033, Specjalny obszar ochrony siedlisk Jaskinie Grudziądzkie PLH040046), w tym 1 obszar specjalnej ochrony ptaków oraz 2 specjalne obszary ochrony siedlisk.

3. Mapa. Lesistość w gminach województwa kujawsko-pomorskiego.

4. Mapa. Obszary prawnie chronione w MOF.

2.3 Turystyka

Atrakcyjność turystyczną MOF Grudziądz determinują walory przyrodniczo-krajobrazowe związane głównie z doliną Wisły i towarzyszącą jej strefą krawędziową oraz walory kulturowe miasta Grudziądz. Na uwagę zasługuje zabytkowy układ urbanistyczny z pozostałościami murów miejskich, Bramą Wodą, gotyckimi obiektami sakralnymi, zespołem rozpoznawalnych średniowiecznych spichlerzy zlokalizowanych od strony Wisły, ceglany most na kanale Trynce, czy relikwiami zamku, w postaci odbudowanej Wieży Klimek, stanowiącej obecnie atrakcyjny punkt widokowy. Dzięki bogactwu zabytków w stylu gotyckim, miasto Grudziądz stanowi ważny punkt na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego, zaliczanego do materialnych szlaków kulturowych o znaczeniu międzynarodowym. Miasto wykazuje także pewien potencjał w zakresie dalszego rozwoju turystyki militarnej, głównie za sprawą atrakcji tzw. Twierdzy Grudziądz, czyli rozbudowanego na terenie miasta i okolicznych miejscowości systemu fortów, którego głównym elementem jest Cytadela Grudziądz. Jezioro Rudnickie Wielkie i Tarpno na terenie miasta sprzyja natomiast uprawianiu rekreacji wodnej. Obiekty noclegowe na terenie MOF Grudziądz skupiają się głównie w granicach miasta. Baza na terenie miasta obsługuje głównie ruch krajoznawczy i biznesowy. Na postrzeganie atrakcyjności Grudziądz wpływ mają także organizowane wszelkiego rodzaju wydarzenia, imprezy, w tym m.in. kulturalne, rozrywkowe, sportowe, jednakże wydaje się, że zasięg ich oddziaływania w niewielkim stopniu wykracza poza MOF. Przez teren obszaru przebiega kilka szlaków turystycznych, które to zapewniają m.in. mieszkańcom Grudziądz eksplorację terenów poza miastem. Różnorodność oferty turystycznej i rekreacyjnej stanowi potencjał endogeniczny obszaru i wpłynęła na wytworzenie powiązań funkcjonalnych na terenie MOF, poprzez rozwój kompleksowej oferty turystycznej i rekreacyjnej. W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej i konkurencyjności obszaru oraz wzmacniania istniejących powiązań funkcjonalnych w zakresie turystyki i rekreacji, za konieczne uznaje się tworzenie nowych przestrzeni publicznych, poprawę jakości i funkcjonalności terenów już zagospodarowanych w celu zaspokojenia rosnących potrzeb nie tylko mieszkańców, ale i przyjezdnych (poprzez przebudowę, modernizację, wyposażanie przestrzeni w różnego rodzaju urządzenia służące turystyce i rekreacji). Ważnym aspektem jest zapewnienie dobrej dostępności atrakcji turystycznych i przestrzeni publicznych poprzez budowę infrastruktury (w tym rowerowej). Dostrzega się potrzebę dalszego wzmacniania funkcji turystycznej miasta w celu zwiększenia jego konkurencyjności i możliwości recepcji dodatkowego ruchu turystycznego (w znacznej skali). W ujęciu całościowym obszar posiada pewien potencjał do utworzenia nowych, identyfikowalnych z regionem produktów turystycznych na bazie posiadanych walorów, zarówno kulturowych, jak i przyrodniczych. Konieczne wydaje się jednak podjęcie działań zmierzających do promowania i sieciowania produktów turystycznych, czyli stworzenia spójnej i kompleksowej oferty turystycznej bazującej na walorach głównego ośrodka turystycznego obszaru – Grudziądz i atrakcjach, walorach dostępnych na pozostałym obszarze.

2.4 Transport

2.4.1 Sieć transportowa

Analizowany obszar znajduje się w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego. MOF charakteryzuje się występowaniem intensywnych relacji funkcjonalnych przekładających się na generowanie znacznych przepływów podróży. Ponadto miasto Grudziądz (jako ośrodek centralny MOF) jest czwartym pod względem liczby ludności miastem w regionie, przez co naturalnie absorbuje znaczną część ruchu generowanego w tej części. Patrząc na ww. uwarunkowania kluczowe jest odpowiednie skomunikowanie tego obszaru oraz zapewnienie dostępu do wysokowydajnych sieci transportowych.

Przez MOF skoncentrowany wokół miasta Grudziądz przebiega szereg szlaków transportowych o znaczeniu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Pod względem infrastruktury drogowej za najważniejsze należy uznać autostradę A1 oraz drogi krajowe o numerach 16, 55, 91 i 95. Głównym korytarzem w komunikacji drogowej zapewniającym możliwość podróży ponadlokalnych, międzyregionalnych a nawet międzynarodowych jest autostrada A1. Jest to kluczowa droga komunikująca ze sobą aglomeracje Trójmiasta (i obecne na tym obszarze porty morskie), Torunia, Łodzi oraz konurbację górnośląską będąc najważniejszą krajową osią transportową w relacji północ-południe. Obsługa analizowanego obszaru przez ww. autostradę odbywa się za pośrednictwem węzłów drogowych Grudziądz i Nowe Marzy ulokowanych w południowo-zachodniej części omawianego obszaru odpowiednio na prawym i lewym brzegu Wisły. Kluczowymi elementami sieci zapewniającymi dojazd do wskazanych węzłów są drogi krajowe nr 95 (kanalizująca ruch w kierunku autostrady ze wschodniej części MOF) oraz DK91 (obsługująca zachodnią część MOF). Poza funkcją dostępową droga krajowa nr 91 będąca dawnym, najważniejszym korytarzem drogowym w relacji północ-południe stanowi bezkosztową alternatywę dla autostrady A1 w podróżach międzyregionalnych (możliwe są podróże m.in. w kierunku Gdańska, Torunia, Włocławka, Łodzi) natomiast w ujęciu lokalnym – obsługuje miejscowości Dolna Grupa i Fletnowo. Kolejną drogą, ważną dla funkcjonowania systemu transportu drogowego, na opisywanym terenie jest DK16 (Dolna Grupa – Grudziądz – Olsztyn – Ełk – Ogrodniki, granica z Litwą). Stanowi ona główny korytarz drogowy dla MOF w relacji wschód-zachód, który odpowiada z jednej strony za zapewnienie możliwości podróży ponadregionalnych w kierunku Ostródy i Olsztyna, z drugiej natomiast jest to jedyna droga (poza autostradą A1) umożliwiająca przekroczenie rzeki Wisły i dalszy przejazd w kierunku zachodnim (Świecie, Tuchola a za pośrednictwem wybudowanej drogi ekspresowej S5 – Bydgoszcz). Ponadto jej ważną funkcją jest przejmowanie potoków ruchu generowanych w północno-wschodniej części MOF (gmina Rogóźno) oraz kierowanie go w stronę miasta Grudziądz. Ostatnią drogą w kategorii drogi krajowej jest DK55 (Nowy Dwór Gdański – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz – Stolno). Jej przebieg zapewnia skomunikowanie zachodniej części omawianego obszaru (relacja północ-południe – gmina wiejska Grudziądz oraz miasto Grudziądz), na odcinku w granicach Grudziądz stanowi jego obwodnicę wyprowadzającą intensywny ruch tranzytowy z centrum miasta.

Warto wspomnieć, iż GDDKiA w 2021 r. rozpoczęła proces przygotowania studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego wraz z materiałami niezbędnymi do uzyskania decyzji środowiskowej dla zupełnie nowego odcinka drogi ekspresowej S5. Z założenia ma to być ciąg łączący Grudziądz z Ostródą, który odciążą drogę krajową nr 16 i pozwoli na sprawniejsze skomunikowanie północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego oraz południowo-zachodniego krańca województwa warmińsko-mazurskiego i dalej Olsztyna. GDDKiA szacuje, iż prace przygotowawcze skutkujące wydaniem decyzji środowiskowych zakończą się w 2028 r., natomiast finalizacja procesu inwestycyjnego – w 2032 r.

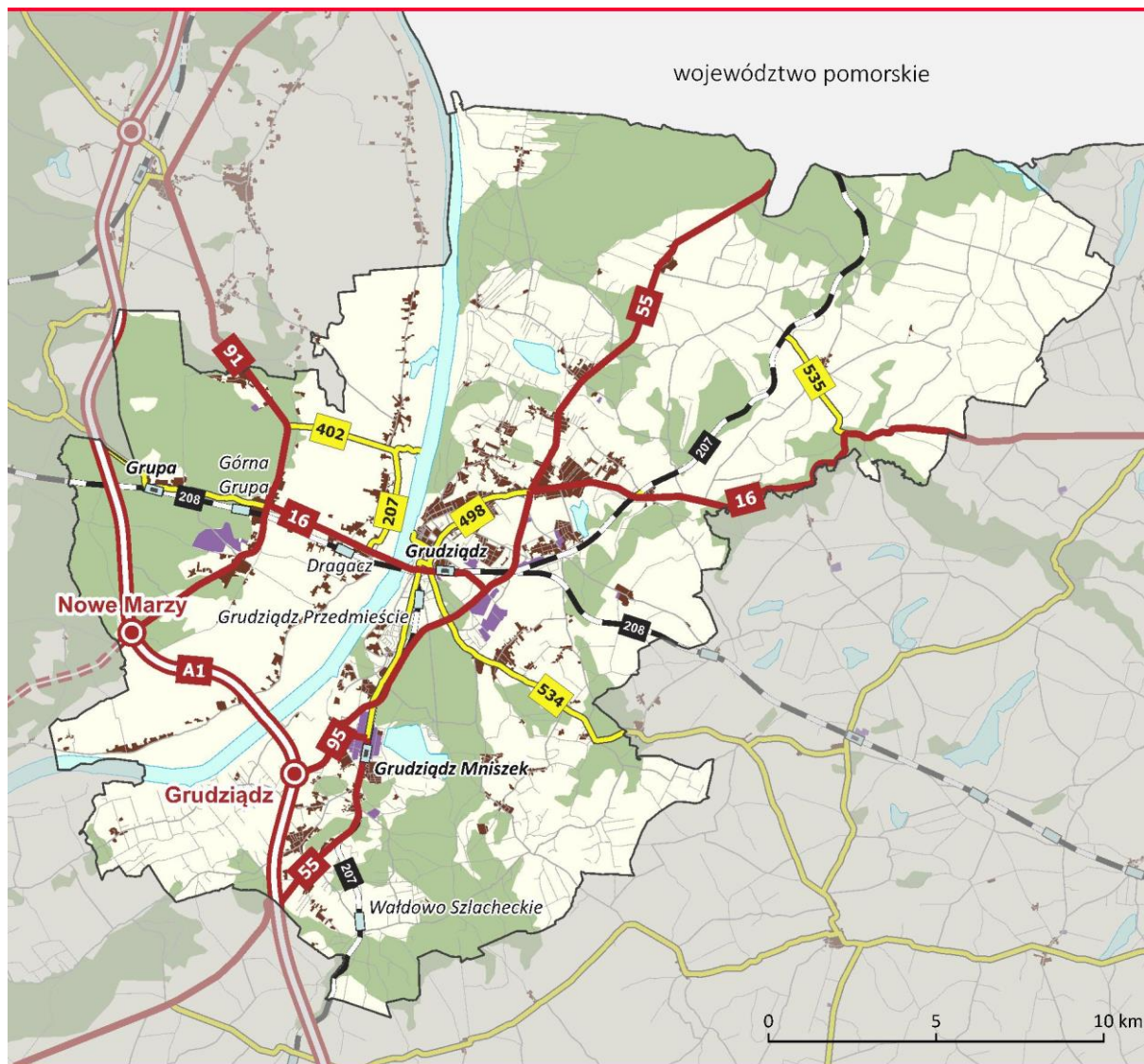
Poza drogami krajowymi integralną częścią sieci drogowej omawianego obszaru są drogi wojewódzkie. Zasadniczo można wyróżnić trzy grupy tych dróg. Pierwszą z nich są odcinki dróg wojewódzkich przebiegające przez teren miasta Grudziądz bądź prowadzące do niego. Stanowiąc główne arterie komunikacyjne na obszarze miasta oraz odcinki wlotowe do niego są silnie obciążone ruchem, a co za tym idzie ulegają największej degradacji. Wskazać tutaj można DW534 (wlot do miasta od strony południowo-wschodniej) oraz DW498 (wlot do miasta od strony północno-zachodniej oraz południowej - główny, miejski korytarz transportowy w układzie południkowym). Mniej istotną trasą w tej grupie jest DW402, która ma charakter śródmiejskiej drogi zapewniającej dojazd do brzegu Wisły. Za drugi rodzaj dróg wojewódzkich należy uznać trasy umożliwiające dojazd do stacji i przystanków kolejowych znajdujących się na terenie MOF. Tego typu funkcją charakteryzują się DW535 (dojazd do punktu obsługi podróżnych Rogóźno na LK207) oraz DW272 (umożliwiająca dojazd do stacji kolejowej Grupa na LK208 a w dalszym jej przebiegu pozwalając na przejazd w kierunku Jeżewa i Laskowic w powiecie świeckim). Do trzeciej grupy funkcjonalnej dróg wojewódzkich

na omawianym terenie należą DW402 i DW207, których zadaniem jest zapewnienie dostępności do miejscowości położonych w Dolinie Wisły (Dragacz, Wielki Lubień) oraz dojazd do punktu przeprawowego na Wiśle na wysokości Twierdzy Grudziądz. Należy wspomnieć, iż dopełnieniem sieci dróg krajowych i wojewódzkich są drogi powiatowe i gminne, które komunikują teren MOF na poziomie lokalnym, będąc najczęściej ciągami umożliwiającymi szeroką obsługę pojedynczych nieruchomości, jednakże zdarza się, że pełnią one znacznie większą rolę w przyjmowaniu zarówno ruchu docelowego jak i tranzytowego z uwagi na brak infrastruktury krajowej lub wojewódzkiej. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku północno-wschodniej części gminy Rogóźno oraz południowo-zachodniej części gminy Dragacz.

Oprócz infrastruktury drogowej przez omawiany MOF przebiegają dwie linie kolejowe o numerach 207 i 208. Obie linie to niezelektryfikowane szlaki znaczenia państwowego wykorzystywane głównie w lokalnych przewozach pasażerskich. Pod tym względem miasto Grudziądz jest jedynym spośród pięciu największych ośrodków miejskich w województwie, do którego prowadzą wyłącznie ciągi przeznaczone dla pojazdów w trakcji spalinowej. W przypadku przebiegu LK207 na północ od Grudziądza w kierunku Kwidzyna i Malborka obserwuje się szereg komplikacji związanych z planowaną przebudową tego szlaku na odcinku Grudziądz – Gardeja (przebudowa jest w trakcie aczkolwiek termin zakończenia robót ulega ciągłym przesunięciom). Linia kolejowa 208 to drugi szlak kolejowy przecinający analizowany obszar. Rozpoczyna swój przebieg w Działdowie i dalej prowadzi przez Brodnicę, Grudziądz, Tucholę do Chojnic. Jest to ważny szlak komunikujący północną część województwa kujawsko-pomorskiego. Za obsługę mieszkańców MOF w regularnych przewozach pasażerskich odpowiada 7 punktów obsługi pasażerskiej, z czego 3 z nich stanowią stacje kolejowe (Grudziądz, Grudziądz Mniszek i Grupa) a pozostałe 4 to przystanki osobowe (Górna Grupa, Dragacz, Grudziądz Przedmieście i Wałdowo Szlacheckie).

Przez omawiany obszar przebiegają międzynarodowe drogi wodne E40 i E70 (w korycie rzeki Wisły), nie mają one obecnie jednak większego znaczenia dla regularnego przewozu osób i towarów.

5.Mapa. Najważniejsze elementy sieci transportowej MOF.

Infrastruktura transportowa w MOF
stan na VII 2022 r.

<p>infrastruktura drogową:</p> <ul style="list-style-type: none"> autostrady drogi krajowe drogi ekspresowe (w budowie) drogi wojewódzkie drogi powiatowe drogi gminne <p>węzły drogowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> autostradowe 	<p>infrastruktura kolejowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> linie kolejowe <p>punkty obsługi pasażerskiej wykorzystywane w ruchu pasażerskim:</p> <ul style="list-style-type: none"> stacje kolejowe przystanki osobowe 	<p>inne oznaczenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> wody powierzchniowe lasy pozostałe obszary <p>obszary antropogeniczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> mieszkaniowe przemysłowe
--	--	---

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych GDDKiA, ZDW, PKP PLK, Open Street Map oraz BDOT10K

2.4.2 Ogólna charakterystyka najważniejszych potencjałów, potrzeb i problemów

Bardzo ważną rolę w kontekście obsługi przewozowej mieszkańców MOF pełni transport publiczny. Jest on reprezentowany zwłaszcza przez Miejski Zakład Komunikacji w Grudziądzu, który obsługuje

miasto rdzeniowe oraz gminę Rogóźno (podczas gdy pozostałe gminy obsługiwane są przez transport powiatowy przez operatora Irex Trans). Tabor komunikacji miejskiej jest bardzo często eksploatowany, wykonując dużą pracę przewozową – co potwierdzają dane dotyczące liczby przewożonych pasażerów, która w niektórych latach przekraczała 15 mln w skali roku⁴. Ponadto miasto Grudziądz realizuje inwestycje w zakresie przebudowy linii komunikacyjnych (zwłaszcza pod kątem sieci tramwajowej), co może wpłynąć na oczekiwane rosnące zainteresowanie korzystaniem z transportu miejskiego. Wszystko to świadczy o dużym znaczeniu transportu miejskiego, a co za tym idzie o odpowiedzialności, która związana jest z zapewnieniem dobrej obsługi oraz bezpieczeństwa pasażerom oraz o odpowiedzialności w kontekście jego wpływu na środowisko (szczególnie pod kątem emisji zanieczyszczeń powietrza). W przypadku pierwszego aspektu, ważnym obszarem jest infrastruktura transportowa. Składa się ona m.in. z sieci drogowej i tramwajowej, bazy dla pojazdów (zajezdni) oraz infrastruktury przystankowej. Pod kątem zapewnienia dostępu do komunikacji dla mieszkańców najważniejszą rolę pełnią przystanki i węzły przesiadkowe. Ich lokalizacja, gęstość rozlokowania oraz stan wyposażenia wpływają na efektywność systemu komunikacji publicznej. Na obszarze MOF Grudziądz występują obszary zamieszkałe, które nie posiadają do niej dogodnego dostępu – a w przypadku dużych aglomeracji miejskich zapewnienie szerokiego i kompleksowego dostępu do komunikacji publicznej jest bardzo ważne dla zachowania płynności ruchu i unikania kongestii. W zakresie infrastruktury przystankowej na terenie Grudziądz, w ciągu ostatnich kilku lat następuje ciągła poprawa ich stanu technicznego oraz poprawa funkcjonalności (wymieniono kilkadziesiąt wiat przystankowych, ustawiono nowe tablice dynamicznej informacji pasażerskiej na przystankach tramwajowych), niemniej jednak w tym aspekcie nadal występują potrzeby inwestycyjne – zwłaszcza w zakresie dalszego wyposażania przystanków w systemy informacji pasażerskiej (jako narzędzia do bieżącego informowania pasażerów o aktualnych rozkładach oraz zmianach w komunikacji). Obecnie coraz bardziej powszechnie stosowanym rozwiązaniem są elektroniczne systemy informacyjne i dynamiczne tablice rozkładowe dla pasażerów, których na obszarze MOF brakuje w szczególności w punktach o dużej wymianie pasażerów. Sprawną komunikację wyróżnia także wysoka funkcjonalność, czego przykładem jest zapewnienie elastycznego i jednolitego systemu płatności za przejazdy. Coraz powszechniej stosowanymi rozwiązaniami są urządzenia elektroniczne znajdujące się bezpośrednio w pojazdach, które opierają się na bezgotówkowej formie transakcji za zakup biletów. Tego typu rozwiązania kreują nowoczesne podejście do mobilności, wzmacniając pozycję transportu publicznego. Tego rodzaju działania oczekiwane są w przypadku komunikacji na analizowanym obszarze.

W zakresie drugiego z wymienionych powyżej aspektów, zasadniczym problemem jest użytkowanie pojazdów spalinowych, częściowo o niskich normach czystości spalin wg normy EURO. W strukturze pojazdów komunikacji miejskiej Grudziądz znajduje się wciąż relatywnie duża część autobusów z normami EURO poniżej 5 i 6 – choć stopniowo są one zastępowane nowymi, o napędzie elektrycznym/hybrydowym. Flota autobusowa tylko w części jest bezemisyjna. Miejski przewoźnik dysponuje, na dzień sporządzenia dokumentu flotą 69 autobusów. Ilość ta jest wystarczająca do obsługi komunikacyjnej realizowanej na terenie miasta i gminy Rogóźno. Z tej liczby 17 sztuk to autobusy zeroemisyjne – z napędem elektrycznym. Ładowanie odbywa się za pomocą ładowarek tzw. wolnych (17 szt.) i szybkich – pantografowych – 5 szt. wybudowanych na pętlach autobusowych. MZK aplikuje o dodatkowe 5 szt. autobusów elektrycznych przegubowych, mających zastąpić autobusy przegubowe z silnikami z zapłonem samoczynnym – wniosek złożony do NFOŚiGW otrzymał już pozytywną oceną formalną i czeka na uruchomienie środków z KPO.

Wśród obecnych 69 autobusów 7 to autobusy z napędem hybrydowo-elektrycznym. Do końca 2023 roku Spółka otrzyma 12 szt. autobusów z napędem hybrydowym, co oznacza, że na koniec 2023 roku we flocie autobusów nadal 33 sztuki to będą autobusy napędzane bezpośrednio silnikami diesla.

---

⁴ Na podstawie opracowania „Analiza kosztów i korzyści związanych z wykorzystaniem przy świadczeniu usług komunikacji miejskiej autobusów zeroemisyjnych dla gminy – Miasto Grudziądz”

Jak wskazano to powyżej, na terenie MOF Grudziądz występują potrzeby w kierunku przekształcenia transportu publicznego na zeroemisyjny. Co równie ważne, wraz z wprowadzaniem nowego taboru zeroemisyjnego koniecznym będzie rozbudowa punktów ładowania autobusów, ze szczególnym uwzględnieniem OZE, przy czym ze względów finansowych niezbędne w tym zakresie będą środki zewnętrzne, a w szczególności dotacje z szeroko pojętych środków unijnych, aby zapewnić wysoką sprawność prowadzenia obsługi komunikacyjnej. Jako etap pośredni – przejścia pomiędzy silnikami diesla, a napędami zeroemisyjnymi są właśnie realizowane zakupy autobusów z napędem hybrydowym, gdzie silniki diesla wykorzystywane są wyłącznie do generowania energii elektrycznej, wykorzystywanej do napędzania silników elektrycznych w tych autobusach. W przyszłości tabor zeroemisyjny będzie opierał się również na autobusach napędzanych energią elektryczną pochodzącą z wodorowych ogniw paliwowych – w tym zakresie niezbędna jest niezwykle kosztowna stacja tankowania wodoru. Na obszarze MOF Grudziądz poziom wyposażenia w infrastrukturę do obsługi taboru zeroemisyjnego (ładowarki zasilane z sieci i z OZE oraz stacja tankowania wodoru) nie jest wystarczający w stosunku do potrzeb wynikających z wielkości taboru oraz wykonywanej pracy przewozowej. Poza autobusami, tabor komunikacji w Grudziądzu obejmuje także pojazdy tramwajowe, które w zdecydowanej większości stanowią składy starego typu (z lat 90 i wcześniejszych) i są użytkowane od bardzo długiego czasu. Pojazdy te także wymagają stopniowej wymiany i zastępowania ich nowymi, bardziej efektywnymi jednostkami. Co prawda w 2022 r. oddano do użytku 4 nowe, częściowo niskopodłogowe wozy tramwajowe, niemniej jednak stanowi to tylko niewielki procent potrzeb wymiany taboru tramwajowego, który byłby w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W tym zakresie podkreśla się potrzebę kontynuacji rozbudowy posiadanego taboru tramwajowego o nowe jednostki spełniające nowoczesne standardy użytkowe.

2.4.3 Drogi rowerowe

Drogi rowerowe coraz częściej stają się nieodzownym elementem krajobrazu zarówno miejskiego, jak i wiejskiego. Coraz częściej zauważa się także wzrost wykorzystania roweru jako środka transportu i turystyki. Coraz powszechniejsze wykorzystywanie roweru wymaga dalszego rozwoju bezpiecznej i funkcjonalnej infrastruktury komunikacyjnej dedykowanej temu środkowi transportu. Infrastruktury, która z jednej strony przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, a z drugiej wywoła impuls do rozwoju i promowania aktywnych form mobilności. Problemem obszaru jest jednak niewystarczający rozwój infrastruktury rowerowej, co wpływa ograniczająco na wykorzystanie roweru jako środka transportu. W związku z tym dostrzega się potrzebę realizacji kompleksowych działań na rzecz wsparcia rozwoju infrastruktury rowerowej, infrastruktury zintegrowanej z drogami rowerowym (m.in. wiat postojowych, parkingów, stojaków rowerowych, systemów zabezpieczających, oznaczeń poziomych, tablic informacyjnych, oświetlenia oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego BRD), a także działań informacyjno-promocyjnych podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego, a także efekty podejmowanych działań.

W zakresie rozwoju transportu rowerowego na terenie województwa identyfikuje się 3 największe potrzeby związane z infrastrukturą rowerową. Są to potrzeby związane z: likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury rowerowej, potrzeby infrastrukturalne na obszarach miejskich, w tym także potrzeby związane z realizacją dróg rowerowych w relacji obszary wiejskie – miasto, w celu zwiększenia dostępu do usług publicznych oraz potrzeby związane z rozwojem infrastruktury rowerowej poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych, które uzupełnią brakujące elementy infrastruktury rowerowej, wpłynie przede wszystkim na poprawę ciągłości i zwiększenie spójności sieci dróg rowerowych oraz poprzez odseparowanie ruchu

rowerowego od samochodowego, przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego. Spójne, bezpieczne i atrakcyjne trasy rowerowe mogą sprawić, że więcej osób zdecyduje się na wybór roweru jako środka transportu, co przełoży się m.in. na poprawę jakości powietrza i ogólny stan zdrowia mieszkańców. Inwestycje na obszarach miejskich umożliwią szybszą jazdę na długich odcinkach miejskich, bezpieczny i wygodny wyjazd z miasta, a także umożliwią skuteczniejsze połączenie miasta z obszarami podmiejskimi. Budowa ścieżek prowadzących do atrakcji turystycznych sprzyjać będzie rozwojowi funkcji turystycznej na terenie obszaru, a także przyczynić się może do wzrostu lokalnego potencjału gospodarczego.

Na terenie MOF Grudziądz identyfikuje się potrzeby związane z likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury pieszo-rowerowej, potrzeby infrastrukturalne na obszarze miasta, potrzeby służące połączeniu miasta z obszarami wiejskimi oraz potrzeby związane z rozwojem infrastruktury rowerowej poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych. Celem nadrzędnym jest stworzenie spójnej infrastruktury wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, łączących centrum miasta z gminami sąsiednimi. Obecna infrastruktura rowerowa do granic miasta znajduje się wzdłuż drogi krajowej nr 55 tj. wzdłuż ul. Kwidzyńskiej oraz Szosy Toruńskiej, wzdłuż drogi krajowej nr 16 tj. ul. Paderewskiego, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 534 tj. ul. Warszawskiej. Kolejnym celem uzupełnienia infrastruktury rowerowej do granic miasta, są drogi powiatowe tj. droga powiatowa nr 1397 C tj. ul. Miłoleśna oraz droga powiatowa nr 3107C tj. ul. Dębowa. Wybudowanie powyższych dróg spowoduje uzupełnienie brakujących odcinków łączących sieć rowerową w mieście i wyprowadzających drogi rowerowe do granic gminy-miasto Grudziądz. Niedobory w zakresie dróg rowerowych związane są także z brakiem małej infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym.

Potrzeby infrastrukturalne związane z likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury pieszo-rowerowej szczególnie dostrzegalne są na terenie Grudziądz. Brak części elementów infrastruktury rowerowej utrudnia dobrą dostępność komunikacyjną na obszarze całego miasta. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych, które uzupełnią brakujące elementy infrastruktury rowerowej w różnych częściach miasta (obsługującej ruch na terenie osiedli, rozprowadzającej ruch rowerowy w dzielnicach, a także łączącej dzielnicę i prowadzącej za miasto) pozwoli na zachowanie spójności i ciągłości głównych tras rowerowych. Ułatwi to szybkie i sprawne poruszanie się w przestrzeni publicznej mieszkańcom miasta, ale także mieszkańcom obszaru funkcjonalnego przyjeżdżającym do Grudziądz w celu zaspokajania potrzeb zawodowych i korzystania z usług.

Budowa wszystkich kluczowych odcinków dróg rowerowych na terenie MOF wpłynie przede wszystkim na zwiększenie spójności sieci dróg rowerowych, poprawę bezpieczeństwa ruchu, ale także na poprawę atrakcyjności turystycznej regionu.

2.4.4 Najważniejsze wnioski wynikające z Planu Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz do 2023 roku (SUMP).

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (dalej SUMP) to strategiczny dokument stanowiący koncepcję zrównoważonego i całościowego planowania mobilności miejskiej kształtujący jakość życia, rozumianą jako atrakcyjność gospodarczą terenu, stan przestrzeni miejskiej/wiejskiej, dostępność i koszt świadczonych usług, sposoby i charakter przemieszczania się mieszkańców. Dokument ten ma za zadanie zaspokoić potrzeby mobilności mieszkańców, sektora przedsiębiorstw i pozostałych interesariuszy. Dokument zawiera wspólne, multimodalne, ekologiczne i spójne rozwiązania odpowiadające na potrzeby zainteresowanych grup interesariuszy w granicach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz. Ich wdrożenie i pełna realizacja ma przyczynić się do poprawy jakości życia i środowiska naturalnego.

Celem stworzenia SUMP Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz jest pozyskanie jasnych celów strategicznych dla przywołanego obszaru w perspektywie co najmniej do 2030 roku oraz wpisywanie się w cele unijnej i krajowej polityki zrównoważonej mobilności, polityki klimatycznej, polityki miejskiej, polityk horyzontalnych i innych pokrewnych. Założenia planistyczne w tymże wymiarze charakteryzują się przede wszystkim:

- koncentracją zaproponowanych działań na uczestnikach transportu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- celami, których realizacja będzie służyła poprawie dostępności i jakości życia, zrównoważeniu, jakości gospodarki, równości społecznej, zdrowia oraz jakości środowiska,
- spójnością i komplementarnością z powiązаныmi obszarami polityki rozwoju (takimi jak planowanie przestrzenne, usługi społeczne, zdrowie, itp.),
- powiązaniem z obszarami funkcjonalnymi bazującymi na dojazdach do pracy,
- planowaniem z udziałem interesariuszy (z wykorzystaniem przejrzystego i opartego o proces partycypacji podejścia).

Dokument ten skupia się zatem na potrzebach mieszkańców całego MOF Grudziądz, nie tylko w zakresie infrastruktury transportowej, ale także w zakresie jakości życia, bezpieczeństwa oraz dostępności komunikacyjnej miejsc pracy, nauki, usług i wypoczynku. Co istotne z uwagi na zaangażowanie lokalnej społeczności w proces tworzenia tego typu dokumentu, znaczący wkład w prace nad nim mieli mieszkańcy i interesariusze, którzy mogli wyrazić swoje opinie podczas spotkań i warsztatów, na których przybliżano im ideę zrównoważonej mobilności.

Przygotowany w ramach prac nad SUMP MOF Grudziądz raport diagnostyczny – strategiczny uwzględniający obecny stan problemów transportowych i ograniczeń transportowych, a także potrzeby i szanse rozwoju MOF Grudziądz oraz regionu, pozwolił wytyczyć obszary działań o charakterze strategicznym oraz przypisane im działania, tj.:

Obszar 1: Rozwój spójnego systemu transportu publicznego:

- Modernizacja taboru autobusowego i tramwajowego na całym Miejskim Obszarze Funkcjonalnym;
- Modernizacja infrastruktury przystankowej;
- Pokrycie systemem transportu publicznego całego MOF Grudziądz, w tym obszarów wiejskich;
- Tworzenie spójnych połączeń i koordynacja rozkładów jazdy – zwiększenie częstotliwości połączeń wraz z rozwojem punktów przesiadkowych;
- Uruchomienie systemu roweru miejskiego i innych urządzeń transportu osobistego jako część spójnego systemu transportowego;
- Integracja taryfowa oraz informatyzacja spójnego systemu transportu publicznego;
- Zarządzanie popytem na transport.

Obszar 2: Planowanie przestrzenne w sposób zmniejszający zapotrzebowanie na transport powiązane z zintegrowaną polityką parkingową i logistyką miejską:

- Rozwój systemu parkingów buforowych, parkingów typu Park&Ride oraz Bike&Ride;
- Rozwój idei miasta kompaktowego (budowa centrów przesiadkowych adekwatnych do planowanej siatki połączeń i ruchu wraz z funkcjami centrów lokalnych);
- Prowadzenie konsekwentnej polityki parkingowej uwzględniającej specyfikę gmin tworzących MOF Grudziądz;
- Rozbudowa infrastruktury transportowej minimalizującej naturalne bariery przestrzenne;
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych i rowerzystów.

Obszar 3: Rozwój przyjaznej infrastruktury rowerowej i pieszej - integracja, bezpieczeństwo ruchu, zmniejszenie ruchu samochodowego w centrach:

- Koordynacja rozwoju „niewidzialnej” i „widzialnej” infrastruktury rowerowej i pieszej, tworzącej kompleksowe i przyjazne ciągi transportowe we wszystkich gminach MOF Grudziądza, w tym między innymi poprawa komunikacji wymagającej przeprawy przez Wisłę (z uwzględnieniem przeprawy rowerowej przez most na Wiśle celem zintegrowania systemu dróg rowerowych w MOF Grudziądza);
- Ujednolicenie standardów projektowania i odbioru infrastruktury transportowej (w tym m.in. przejść dla pieszych);
- Zmiana organizacji ruchu (w zakresie obsługi terenów przyległych do szkół i przedszkoli);
- Uspokojenie ruchu na drogach osiedlowych;
- Zwiększenie bezpieczeństwa i atrakcyjności ciągów rowerowych wraz z rozwojem infrastruktury towarzyszącej ruchu pieszego i rowerowego;
- Redukcja ruchu samochodowego i wiążącego się z nim hałasu oraz zanieczyszczenia powietrza w centrum Grudziądza (strefa uspokojonego ruchu, zawężanie jezdni do minimalnych wymogów, zmian nawierzchni niektórych ulic).

Obszar 4: Partnerstwo w organizowaniu i zarządzaniu publicznym transportem zbiorowym w MOF Grudziądza:

- Koordynacja zarządzania różnymi elementami systemu mobilności (np. drogami, transportem publicznym, infrastrukturą pieszą i rowerową, rowerem publicznym) w ujęciu funkcjonalnym i przestrzennym w obrębie całego MOF Grudziądza;
- Współpraca z sektorem naukowo-badawczym;
- Integracji dokumentów z zakresu rozwoju, transportu, planowania przestrzennego, gospodarki niskoemisyjnej, elektromobilności;
- Zaangażowanie sektora edukacji w działania związane z mobilnością miejską.

Obszar 5: Promocja i edukacja dla publicznego transportu zbiorowego i zrównoważonej mobilności:

- Promowania podróży multimodalnych i ich premiowania, np. miejsce parkingowe za bilet okresowy;
- Wprowadzenie priorytetów dla pojazdów publicznego transportu zbiorowego względem indywidualnych;
- Promowanie transportu zorganizowanego w trosce o ochronę środowiska i zdrowie;
- Wsparcie potencjału administracyjnego.

Wytyczone obszary i przypisane im działania stanowią odpowiedź na zdiagnozowany problemy i szanse rozwoju szeroko rozumianego sektora transportu publicznego. Ich realizacja ma przyczynić się do zmiany zachowań komunikacyjnych mieszkańców oraz poprawy dostępności komunikacyjnej MOF Grudziądza, spełniając wymagania z zakresu ochrony środowiska, efektywności ekonomicznej oraz równości społecznej.

2.5 Demografia

Według danych GUS (na podstawie których przeprowadzono niniejszą analizę demograficzną) MOF Grudziądza na koniec roku 2020 zamieszkiwany był przez 118,1 tys. osób (5,7% ludności województwa). W okresie ubiegłej dekady (2010-2020) liczba jego mieszkańców spadła o 3,1% (tracąc relatywnie dużo więcej mieszkańców, niż przeciętnie całe województwo – 1,8%). Spadek ludności miał miejsce w Grudziądzu (o 5,3 tys. osób), natomiast na obszarach wiejskich (wśród pozostałych gmin) miał miejsce przyrost ludności (łącznie o 1,5 tys.). Zdecydowana większość mieszkańców MOF koncentruje się w mieście rdzeniowym (stanowiąc 81,1% ogółu ludności), niemniej jednak ich udział w okresie 2010-2020 spadł o 1,9 pkt. proc. Biorąc pod uwagę dalsze trendy rozwoju demograficznego MOF Grudziądza wynikające z prognozy demograficznej GUS na lata 2017-2030, należy spodziewać

się dalszego spadku liczby mieszkańców. W roku docelowym prognozy, populacja MOF wynosić ma 112,6 tys. mieszkańców, co oznaczałoby spadek na poziomie 4,7% w stosunku do roku 2020⁵. Weryfikując trafność prognozy okazuje się, że dotychczas jest ona niedoszacowana (w niedużym stopniu), bowiem dla okresu 2016-2020 zakładała spadek liczby jego mieszkańców o 1,4%, natomiast w rzeczywistości spadek wyniósł 1,5% (różnica pomiędzy rzeczywistym stanem liczby mieszkańców podawanym na rok 2020, a stanem na ten sam rok przewidzianym w prognozie wynosi ok. 130 osób). Pozwala to postawić hipotezę, iż zakładany w prognozie trend będzie się utrzymywał w perspektywie obecnej dekady, a faktyczny ubytek może być nieco większy od prognozowanego.

W strukturze wieku mieszkańców MOF obserwuje się zmiany przejawiające się spadkiem udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (z 18,7% do 18,2% w okresie 2010-2020) oraz produkcyjnym (z 64,7% do 58,5%) przy intensywnym wzroście udziału grupy poprodukcyjnej (z 16,5% do 23,4%) – co oznacza, iż społeczeństwo obszaru dość wyraźnie się starzeje.

W wyniku znaczących zmian demograficznych spowodowanych postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa można zaobserwować coraz większe potrzeby w zakresie wsparcia seniorów. Wsparcie to wymaga szeroko zakrojonych działań mających na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, w integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Rosnąca populacja osób starszych zmienia także popyt na usługi medyczne i opiekę społeczną. W związku z tym niezbędny jest rozwój usług związanych z szeroko pojętą opieką senioralną, w tym wzmacnianie kadr pomocy i integracji społecznej (pielęgniarki środowiskowe, opiekunowie medyczni, opiekunowie osób starszych, opiekunowie w miejscu zamieszkania) oraz rozwój struktur instytucji ją prowadzących. Rosnąca skala potrzeb będzie wymagała także zmian instytucjonalnych. Potrzebne będą domy pobytu dla seniorów, centra usług środowiskowych, ale także wszelkie zdeinstytucjonalizowane formy opieki nad osobami starszymi. Ważne będzie także kształtowanie jak najbardziej przyjaznych dla seniorów i bezpiecznych przestrzeni publicznych. Istotnym aspektem będzie aktywizacja społeczna ludności starszej, mająca na celu aktywne zagospodarowanie wolnego czasu i sprzyjająca pozostawaniu w zdrowiu fizycznym i psychicznym (w tym poprzez kluby seniora, projekty adresowane do osób starszych). Istnieje także potrzeba upowszechniania systemu opieki zdalnej, związanej z kontrolą stanu zdrowia i umożliwiającej szybkie wezwanie pomocy. Obecnie do najpopularniejszych form opieki zdalnej zalicza się tzw. bransoletki życia, czyli noszone na nadgarstku mobilne urządzenia do przywoływania pomocy wyposażone m.in. w przycisk SOS oraz czujnik upadku. Realizatorem zadań z zakresu polityki społecznej na poziomie województwa jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS). Na poziomie gminnym za zadania ukierunkowane na ludność wymagającą wsparcia odpowiedzialne są Ośrodki Pomocy Społecznej.

Liczba mieszkańców MOF w wieku poprodukcyjnym według stanu na rok 2020 wynosiła 27,6 tys. (stanowiąc 6,1% ludności w tej grupie wiekowej w województwie). Populacja tej grupy dynamicznie wzrasta, co potwierdza zmiana aż o 36,9% w okresie 2010-2020 (przyrost o 7,4 tys. osób). Według przytoczonej powyżej prognozy demograficznej, proces starzenia się ludności MOF Grudziądz będzie się pogłębiał – czego skutkiem będzie m.in. wzrost liczby mieszkańców w grupie poprodukcyjnej do 31,2 tys. w roku 2030 (stanowiącej wtenczas aż 27,7% ludności). Zmiany zajdą także w grupie mieszkańców w wieku 80+, której populacja w okresie 2020-2030 według prognozy zwiększy się o 32,9% i docelowo wynosić ma 6,8 tys. seniorów.

Uwzględniając kwestię czynników kształtujących liczbę mieszkańców, MOF Grudziądz charakteryzuje się pogarszającym się wskaźnikiem przyrostu naturalnego (PN), który wynosił: **0,5‰** w latach 2010-2011; **-0,7‰** w latach 2012-2014; **-1,2‰** w latach 2015-2017 oraz **-3,7‰** w latach 2018-2020. Zmiany powodowane są przez wyhamowanie współczynnika urodzeń (co oznacza wolniejszą reprodukcję)

---

⁵ W porównaniu ze stanem liczby ludności na rok 2020 przewidzianym w prognozie.

oraz przez rosnący współczynnik zgonów (co oznacza większą umieralność) – i obydwie w podobnym stopniu odpowiadają za spadek wartości PN. Współczynnik urodzeń charakteryzuje się pewnymi wahaniami w poszczególnych latach i przyjmuje widoczny trend spadkowy (z 11,0‰ w roku 2010 do 8,9‰ w roku 2019 i 7,8‰ w roku 2020). Liczba urodzeń w okresie ubiegłej dekady zmniejszyła się z początkowego poziomu ok. 1,2–1,3 tys. rocznie do ok. 1,0 tys. Współczynnik zgonów cechował się z kolei w tym czasie wzrostem (z 10,3‰ w roku 2010 do 11,5‰ w roku 2019 i 13,1‰ w roku 2020 – choć tak wysoki wynik w roku 2020 spowodowany był ponadprzeciętnie wysoką umieralnością w wyniku sytuacji epidemicznej i był to jedyny tak przypadek). W analizowanym okresie doszło do wzrostu liczby zgonów z ok. 1,2-1,3 tys. przypadków rocznie do 1,4-1,5 tys. Drugi z czynników kształtujących liczbę mieszkańców, czyli saldo migracji (SM), w okresie 2010-2020 przyjmował wartości ujemne, co oznacza, że więcej osób wymeldowało się, aniżeli zameldowało na jego terenie na pobyt stały⁶. W bilansie migracyjnym za okres 2016-2020 MOF stracił z tego powodu łącznie ok. 500 mieszkańców, natomiast w ciągu całej dekady (nie wliczając roku 2015) aż 1,7 tys. Tempo utraty mieszkańców w wyniku migracji jednak spadło, o czym świadczy wzrost wartości średniorocznego SM z -244 osób w okresie 2010-2014 do -99 osób w okresie 2016-2020. Biorąc pod uwagę całokształt migracji (wszystkie zmiany miejsca zameldowań, łącznie z migracjami międzygminnymi⁷), to mieszkańcy gmin MOF Grudziądz przenoszą się częściej do innych jednostek w obrębie województwa kujawsko-pomorskiego (w okresie 2016-2020 ich udział kształtował się w przedziale 62,5% - 69,0% ogółu odpływu), aniżeli poza region (31,0% - 37,5%). Kierunki emigracji charakteryzowały się zróżnicowaniem w poszczególnych latach. W kierunku „miast” w analizowanym okresie migrowało 47,4% - 53,1% mieszkańców MOF, natomiast w kierunku „wsi” 46,9% - 52,6%. Zdecydowanie silniejszy wymiar wewnętrzny mają natomiast migracje do gmin MOF Grudziądz. Napływ z innych jednostek z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego kształtował się bowiem na poziomie 76,4% - 81,0%, w stosunku do 19,0% - 23,6% spoza regionu. Przeważał przy tym napływ z kierunku „miast”, na poziomie 50,8% - 53,9% (poza jednym rokiem z nieco większym napływem z kierunku „wsi” – 51,8%).

1. Tabela. Liczba ludności i struktura ekonomicznych grup wieku w 2010 r. i 2020 r.

Jednostka	Liczba mieszkańców (osoby)		Udział mieszkańców według poszczególnych grup wiekowych (%)						
			przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny		
	2010	2020	2010	2020	2010	2020	2010	2020	
MOF Grudziądz	121 855	118 085	18,7	18,2	64,7	58,5	16,5	23,4	
Gminy	Dragacz	7 134	7 190	20,8	19,4	66,2	60,8	12,9	19,8
	Grudziądz (miejska)	98 869	93 564	17,9	17,5	64,7	57,7	17,4	24,8
	Grudziądz (wiejska)	11 676	13 136	22,7	21,0	65,0	62,3	12,3	16,7
	Rogóźno	4 176	4 195	23,9	21,9	62,8	60,2	13,2	17,9
Województwo kujawsko-pomorskie	2 098 711	2 061 942	19,4	18,0	64,7	59,9	16,0	22,1	

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

⁶ Analizowano migracje na pobyt stały w ujęciu gminnym zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zagranicznym – co oznacza, że liczone są także migracje pomiędzy jednostkami w obrębie analizowanego obszaru. Jednocześnie z uwagi na brak danych w Banku Danych Lokalnych GUS o migracjach długookresowych za rok 2015, w niniejszej analizie pominięto tenże rok.

⁷ Dotyczą one migracji pomiędzy wszystkimi gminami w kraju, uwzględniając tym samym także migracje wewnątrz MOF.

2.6 Przedsiębiorczość

Na terenie MOF Grudziądz w 2020 r. funkcjonowały 10 954 podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON (stanowiło to 5,2% wszystkich podmiotów działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego), z czego większość znajdowało się w gminie miejskiej Grudziądz (77,9%). Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dawała wartość 92,8 podmiotów, co stanowiło 91,2% wartości wskaźnika dla całego regionu i 76,1% wartości dla kraju. Wskaźnik ten w latach 2010-2020 cechował się przeciętnym wzrostem wartości na tle całego województwa.

Udział liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców w 3 gminach wchodzących w skład MOF (wiejskiej Grudziądz, Dragacz i miejskiej Grudziądz) przyjmował stosunkowo wysokie wartości na tle wszystkich gmin regionu (powyżej 90 podmiotów na 1 tys. osób), z czego w gminie wiejskiej Grudziądz powyżej wartości średniej dla regionu. Na tym tle szczególnie negatywnie wypada gmina Rogóźno, która w 2020 r. cechowała się 7. najniższą wartością wskaźnika w regionie (59,8 podmiotów na 1 tys. osób).

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na obszarze analizowanego MOF w 2020 r. wynosiła 8 463. W przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym dawało to wartość wynoszącą 12,3. Wartość wskaźnika dla MOF była bardzo zbliżona do średniej wojewódzkiej - stanowiła 97,9% wartości dla regionu i 85,9% wartości dla kraju. Wskaźnik ten dla MOF Grudziądz w latach 2012- 2020 cechował się przeciętnym wzrostem wartości na tle całego regionu.

Podobnie jak w przypadku ogólnego wskaźnika przedsiębiorczości w gminach: wiejskiej Grudziądz (15,4 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym), Dragacz (13,5) i miejskiej Grudziądz (11,9), wartości wskaźnika liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym były stosunkowo wysokie – w dwóch pierwszych przekraczały średnią wojewódzką (w gminie wiejskiej Grudziądz nawet średnią dla kraju), natomiast w gminie miejskiej Grudziądz był on nieznacznie niższy od średniej wojewódzkiej. W tym zestawieniu zdecydowanie negatywnie wypada wartość wskaźnika występująca w gminie Rogóźno – zaledwie 7,8 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (11. najniższa wartość w regionie).

2.Tabela. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie MOF Grudziądz w 2020 r.

Jednostka	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		
	Liczba	Na 1 tys. ludności	Liczba	Na 100 osób w wieku produkcyjnym	
MOF Grudziądz	10 954	92,8	8 463	12,3	
Gminy	Dragacz	721	100,3	589	13,5
	Grudziądz (miejska)	8 538	91,3	6 413	11,9
	Grudziądz (wiejska)	988	109,9	1 264	15,4
	Rogóźno	203	59,8	197	7,8
Województwo kujawsko-pomorskie	209 750	101,7	154 623	12,5	

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Najsilniej rozwiniętą branżą w profilu gospodarczym MOF Grudziądz jest sekcja G (związana z handlem hurtowym i detalicznym) – co jest typowe również dla województwa kujawsko-pomorskiego

i kraju. Według stanu na rok 2020 działało w niej 24,2% spośród wszystkich 10 954 podmiotów gospodarczych na całym obszarze. Poza tym wyjątkowo wysoki udział stanowią podmioty działające w ramach sekcji Q (związana z opieką zdrowotną i pomocą społeczną), której udział wynosi 14,3%. Biorąc jednak pod uwagę branże najbardziej charakterystyczne – tj. sekcje/działy wyróżniające się bardzo wysokim udziałem podmiotów gospodarczych w profilu gospodarczym MOF na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju (posiadając co najmniej o 1/3 większy udział w stosunku do średniej dla województwa i kraju) lub sekcje/działy wyróżniające się wysoką koncentracją liczby podmiotów gospodarczych w MOF z obszaru całego województwa (skupiając co najmniej 10% z obszaru całego województwa), to w MOF Grudziądza można wyróżnić ich kilka (przedstawiono je w poniższej tabeli). Poza tym występuje kilka branż, które reprezentują relatywnie wysoki poziom skupienia działających w nich podmiotów 7-10%, niemniej jednak z uwagi na przyjęte kryteria, nie zostały one wyróżnione wśród branż charakterystycznych. Niektóre branże zostały wyróżnione, pomimo iż działa w nich zaledwie po kilka podmiotów. Wiąże się to jednak z ich specyfiką, gdyż są one rzadko lub bardzo rzadko reprezentowane w województwie.

3.Tabela. Branże charakterystyczne dla MOF (według danych na rok 2020).

	MOF Grudziądza (10 954 podmiotów ogółem)	woj. kujawsko-pomorskie	Polska
sekcja/dział	udział podmiotów w danej sekcji/dziale w ogóle podmiotów⁸		
sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14,3%	7,5%	5,8%
dział 86 w sekcji Q – Opieka zdrowotna	13,8%	7,1%	5,4%

sekcja/dział	poziom koncentracji podmiotów gospodarczych z obszaru województwa (kujawsko-pomorskie =100%)
dział 15 w sekcji C – Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	10,5% (16 podmiotów na 153)
dział 19 w sekcji C – Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	22,2% (2 podmioty na 9)
dział 39 w sekcji E – Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	11,1% (3 podmioty na 27)
dział 86 w sekcji Q – Opieka zdrowotna	10,2% (1 508 podmiotów na 14 814)

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Dla wspierania rozwoju przedsiębiorczości - przyciągania nowych inwestorów, a także tworzenia możliwości rozwoju dla obecnie funkcjonujących podmiotów, które mogłyby rozwijać swoją działalność - istotnym jest tworzenie na danym obszarze terenów inwestycyjnych dedykowanych działalności gospodarczej oraz funkcjonowanie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, świadczącej usługi dla biznesu. Obecnie w zakresie infrastruktury wspierającej przedsiębiorców na obszarze MOF działa Grudziądzki

⁸ Wyróżniono tylko sekcje/działy, które przekraczały udział 0,2% na obszarze MOF

Park Przemysłowy oferujący wielkopowierzchniowe tereny inwestycyjne o znaczeniu ponadlokalnym, wynajem powierzchni biurowych, hal i magazynów, a także pełni funkcję instytucji otoczenia biznesu oferując usługi wsparcia dla przedsiębiorców. Stanowi on istotny potencjał rozwojowy, oddziałujący na cały obszar. Wsparcie lokalnym przedsiębiorcom udzielać może również Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Grudziądzki Spichlerz" (na obszarze m. Grudziądz), Lokalna Grupa Działania "Gminy Powiatu Świeckiego" (gmina Dragacz), Lokalna Grupa Działania "Vistula-Terra Culmensis-Rozwój przez Tradycję" (gminy Rogóżno i wiejska Grudziądz). Obszar analizowanego MOF, podobnie jak całe województwo kujawsko-pomorskie, znajduje się w obszarze działania Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na analizowanym MOF cały czas identyfikuje się potrzebę wzmocnienia i rozwijania potencjału podmiotów świadczących usługi dla biznesu w celu lepszego dopasowania oferty oraz świadczenia w pełni kompleksowego wsparcia proinnowacyjnych usług dla biznesu, zwiększenie dostępności których stanowić może istotny bodziec dla rozwoju potencjałów endogenicznych analizowanego obszaru.

W celu osiągnięcia wieloletniego i trwałego rozwoju gospodarczego, dla Miasta Grudziądz powstał *Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego miasta Grudziądz (na lata 2022-2030)*. Określono w nim cel strategiczny: **Wzmocnienie przedsiębiorczości i kreatywności mieszkańców oraz podnoszenie jakości i atrakcyjności warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w tym przez podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy-miasta Grudziądz**. Jest to dokument strategiczny, zawierający propozycję działań umożliwiających kreowanie warunków mających na celu rozwinięcie potencjału gospodarczego Grudziądz. W wyniku realizacji celu strategicznego Grudziądz ma szansę stać się silnym ośrodkiem gospodarczym, przyjaznym i atrakcyjnym dla przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców i turystów. W dokumencie określono priorytety sektorowe, które obejmują macierz, na którą składają się trzy obszary działań (politykę fiskalną, działania inwestycyjne i miękkie) oraz trzy grupy interesariuszy (przedsiębiorstwa i podmioty ekonomii społecznej, instytucje otoczenia biznesu, administracja). Zawiera on 29 inicjatyw, na kwotę 301 672 045,00 zł projektów możliwych do realizacji, pozyskanych również w ramach ogłoszonego naboru. W zdecydowanej większości zakłada się finansowanie z udziałem środków zewnętrznych, z Funduszy unijnych czy środków z budżetu państwa. Wśród fiszek jest m.in. utworzenie Lokalnej Organizacji Gospodarczej, rewitalizacja dawnych fortyfikacji, rewitalizacja targowisk miejskich, remont ulic, Centrum Aktywizacji Społecznej Spichlerz 57, projekt pod nazwą Stare Miasto, Nowe Rzemiosło, Nowa Sztuka, inwestycje w rozwój szkolnictwa zawodowego np. laboratorium Przemysłu 4.0 w CKU.

Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają także działania ukierunkowane na poprawę jakości kształcenia zawodowego oraz rozwój kompetencji kluczowych u uczniów, wzmocniający ich przyszłą aktywność zawodową.

2.7 Bezrobocie rejestrowane⁹

W 2021 r. na terenie MOF Grudziądz było 4 579 zarejestrowanych osób bezrobotnych (z czego zdecydowana większość - 81,6% - w gminie miejskiej Grudziądz). Poziom bezrobocia na analizowanym obszarze utrzymuje się powyżej średniej dla regionu – w 2021 r. udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla tego obszaru wynosił 6,7% wobec 5,1% dla województwa.

W strukturze grupy zarejestrowanych osób bezrobotnych na analizowanym MOF występuje szereg grup wymagających szczególnego wsparcia na rynku pracy. Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2021 r. dla MOF kształtował się na poziomie wyższym niż wartość

⁹ Zagadnienie opracowano na podstawie danych pochodzących z publikacji „Informacja o bezrobociu w miastach i gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 roku” (WUP Toruń) oraz BDL GUS.

dla województwa – wynosił 7,7% w porównaniu z 6,4% dla regionu. W grupie osób bezrobotnych 967 osób stanowiły kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, co obejmowało 21,1% wszystkich bezrobotnych oraz prawie 40% bezrobotnych kobiet (39,4%). Natomiast wskaźnik udziału kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym przyjmował wartość powyżej średniej dla regionu – 3,0%, wobec 2,3% dla województwa. Udział osób długotrwale bezrobotnych¹⁰ w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla analizowanego MOF był stosunkowo wysoki i wynosił 3,8% (dla województwa 2,6%), natomiast osoby długotrwale bezrobotne w całkowitej liczbie osób bezrobotnych na obszarze MOF stanowiły 56,1% (2 569 osób). Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych przede wszystkim dominowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (41,8% wszystkich osób bezrobotnych). Druga najliczniejsza grupa – osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia – była prawie o połowę mniejsza (22,9% wszystkich osób bezrobotnych). Dodatkowo osoby bez kwalifikacji zawodowych stanowiły aż 42,0% wszystkich osób bezrobotnych (1 924 osoby), a ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był wyższy od średniej dla regionu – 2,8% wobec 1,9% dla województwa. Do grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą także osoby bezrobotne do 25. roku życia – w 2021 r. ta grupa bezrobotnych na MOF obejmowała 10,6% wszystkich osób bezrobotnych (484 osoby), a udział tej grupy w ogóle mieszkańców tego obszaru w wieku 18-24 lata był wyższy od średniej dla regionu i wynosił 5,9%, wobec 4,7% dla województwa. Drugą istotną grupę wiekową stanowią osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia, które w 2021 r. obejmowały 25,7% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych (1 177 osób), a ich udział w grupie wszystkich mieszkańców MOF w odpowiadającej grupie wiekowej¹¹ był również wyższy niż średnia dla regionu i wynosił 6,4% (dla województwa 4,9%).

Na poziomie poszczególnych gmin w 2021 r. udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na analizowanym obszarze tylko w jednej gminie osiągał wartość niższą od średniej dla województwa – w gminie Dragacz gdzie wynosił 4,5%. Druga najniższa wartość występowała w gminie wiejskiej Grudziądz – 5,2%. Najwyższa wartość notowana na tym obszarze wynosiła 8,8% w gminie Rogóźno. Miasto Grudziądz również cechowało się wartością tego wskaźnika powyżej średniej dla województwa, w 2021 r. wynoszącą 7,1%.

4. Tabela. Bezrobocie rejestrowane na terenie MOF Grudziądza w 2010 r. i 2021 r.

Jednostka		Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych [osoby]				Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym [%]					
		mężczyźni		kobiety		ogółem		mężczyźni		kobiety	
		2010	2021	2010	2021	2010	2021	2010	2021	2010	2021
MOF Grudziądz		4 556	2 124	5 463	2 455	12,7	6,7	11,1	5,9	14,4	7,7
Gminy	Dragacz	242	76	296	118	11,4	4,5	9,6	3,3	13,5	5,9
	Grudziądz (miejska)	3 712	1 771	4 466	1 967	12,8	7,1	11,2	6,3	14,4	7,9
	Grudziądz (wiejska)	418	189	490	239	12,0	5,2	10,4	4,3	13,7	6,1
	Rogóźno	184	88	211	131	15,1	8,8	12,7	6,4	17,9	11,7
Województwo kujawsko-pomorskie		61 861	25 273	75 696	36 588	10,3	5,1	9,0	3,9	11,7	6,4

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

¹⁰ Powyżej 12 miesięcy.

¹¹ Kobiety w wieku 50-59 lat i mężczyźni w wieku 50-64 lata.

2.8 Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny

W 2020 r. na terenie MOF Grudziądz ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 6 923 mieszkańców, zatem ponad dwukrotnie mniej niż w 2010 r. Spadek korzystających z pomocy społecznej w MOF był większy niż przeciętnie w regionie: 53,5% w MOF wobec 49,1% w województwie). Natomiast zasięg korzystania z pomocy społecznej kształtował się na poziomie nieco niższym niż przeciętnie w województwie. W 2020 r. udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności wyniósł 5,9% (dla województwa 6,0%). Biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny wskaźnika zauważa się, że wszystkie wartości dla gmin położonych na terenie MOF Grudziądz oscylowały wokół wartości wskaźnika wojewódzkiego. Najwyższy odsetek korzystających z pomocy społecznej zanotowano w gminie Rogóźno (9,7%) a najniższy w gminie wiejskiej Grudziądz (4,5%).

W MOF Grudziądz w 2020 r. zasiłek rodzinny otrzymywało 3 019 rodzin (z czego 78,6% w Grudziądzu), a objętych nim było 5 924 dzieci w wieku do 17 lat. Od 2010 r. zauważalny jest znaczny spadek zarówno liczby rodzin korzystających ze świadczenia (spadek o 44,6%), jak i liczby dzieci na które rodzice otrzymują tego rodzaju świadczenie (spadek o 40,3%), co jest tendencją charakterystyczną dla całego regionu. W MOF Grudziądz udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku kształtował się na wyższym poziomie niż przeciętnie w województwie. W 2020 r. odsetek ten wyniósł 27,6% (dla województwa 26,7%). Najwyższą wartość analizowanego wskaźnika charakteryzowała się gmina Rogóźno (32,6%), najniższą wartość wskaźnika zanotowano natomiast w gminie wiejskiej Grudziądz (21,0%).

5.Tabela. Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny w MOF Grudziądz.

Jednostka		Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)		Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	
		2010	2020	2010	2020
MOF Grudziądz		12,2	5,9	43,5	27,6
Gminy	Dragacz	16,9	8,0	51,1	29,5
	Grudziądz (miejska)	11,5	5,7	41,6	28,3
	Grudziądz (wiejska)	13,1	4,5	46,5	21,0
	Rogóźno	18,7	9,7	57,9	32,6
Województwo kujawsko-pomorskie		11,6	6,0	41,9	26,7

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych GUS

Niekorzystne warunki bytowe i uzależnienie od pomocy społecznej, będące następstwem, niezaradności, niskiej aktywności społecznej, braku kwalifikacji zawodowej, niechęci do pracy, czy nałogów są barierami rozwoju trudnymi do przełamania i o tyle niekorzystnymi, że nie dotyczą pojedynczych osób a całych rodzin, czy wręcz społeczności obszaru. Niekorzystne postawy życiowe są dziedziczone, co w konsekwencji powoduje ich powielanie przez kolejne pokolenia. Dlatego niezmiernie istotne jest wspieranie aktywizacji mieszkańców MOF, a zwłaszcza dzieci i młodzieży, poprzez przekazywanie pozytywnych wzorców, uczenie przedsiębiorczości i samodzielności, rozwijanie aspiracji, zachęcanie do zdobywania wykształcenia i dobrych kwalifikacji zawodowych, które w dorosłym życiu umożliwią dzieciom i młodzieży życie poza systemem pomocy społecznej.

Osoby, które ze względu na wiek (w rozdziale „Demografia” opisano potrzeby wynikające ze zmian demograficznych spowodowanych postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa), choroby lub niepełnosprawność wymagają opieki, mogą otrzymać wsparcie w ramach systemu pomocy społecznej. System pomocy społecznej obejmuje ośrodki wsparcia, środowiskowe domy samopomocy,

rodzinne domy pomocy, domy pomocy społecznej oraz mieszkania chronione. Pomoc może być zatem udzielana zarówno w domu, jak i w ośrodku wsparcia - podczas dziennego pobytu albo w domu pomocy społecznej w ramach stałego zamieszkania. Usługi opiekuńcze dostosowane są do potrzeb wynikających z wieku, rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i obejmują zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, sporządzanie posiłków), opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, zapewnianie kontaktów z otoczeniem. Według danych GUS na terenie MOF (w mieście Grudziądz) w 2020 roku znajdowało się 5 placówek stacjonarnej pomocy społecznej, z których korzystały 552 osoby. W wyniku nadchodzących zmian demograficznych zapotrzebowanie w zakresie rozwoju usług pomocy społecznej będzie wzrastać.

Ważną sferą aktywności obywatelskiej, która umożliwia lokalne rozwiązywanie problemów społecznych jest też ekonomia społeczna. Ekonomia społeczna poprzez swoją działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego pomaga w tworzeniu miejsc pracy i świadczeniu usług społecznych, dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną. Wysoka wartość ekonomii społecznej i jej lokalnego oddziaływania wpływa na rozwój regionu i zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem. Na terenie miasta Grudziądz działa ponad 180 podmiotów ekonomii społecznej, jednakże ich aktywność jest dość niska. Aby zwiększyć aktywność obywatelską realizowany był projekt polegający na rewitalizacji jednego ze spichlerzy, w którym powstało „Grudziądzkie Centrum Aktywizacji Społecznej Spichlerz 57”. Zadaniem Centrum jest prowadzenie działań umożliwiających podniesienie aktywności społecznej mieszkańców, integrację różnych środowisk społecznych oraz bezpośrednie włączenie mieszkańców w proces zmian społecznych. Kładzenie nacisku na dalszy rozwój ekonomii społecznej umożliwiający aktywizację zawodową i integrację społeczną osób z grup defaworyzowanych jest istotne dla całego obszaru MOF.

2.9 Opieka zdrowotna

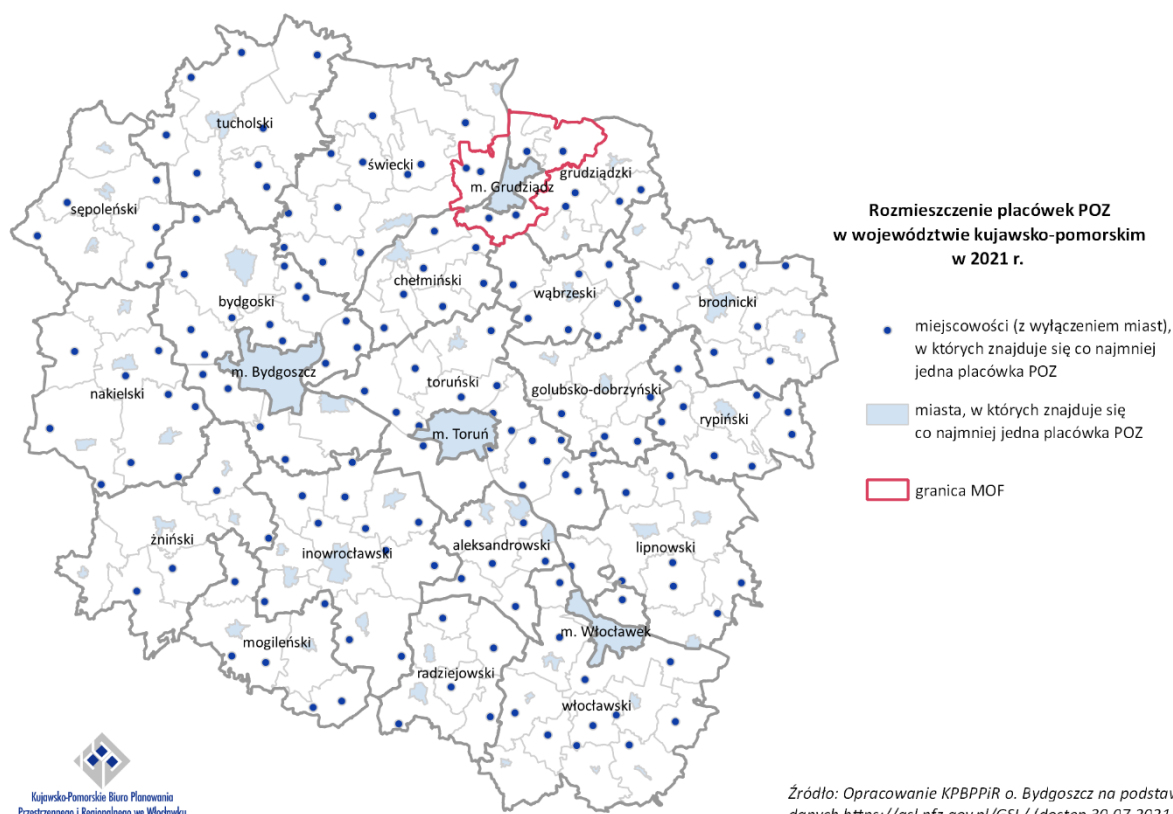
Bardzo istotne dla rozwoju społecznego jest utrzymywanie dobrego stanu zdrowia ludności. Jest to szczególnie ważne mając na uwadze zachodzący i stale pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa (wzrostu liczby ludności starszej oraz wydłużania się życia), kiedy wraz z wiekiem stan zdrowia pogarsza się (m.in. wzrasta zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu rehabilitacji i fizjoterapii), a także w ostatnich latach pogarszający się stan zdrowia psychicznego społeczeństwa. W związku z tym ważne jest utrzymywanie wysokiej dostępności oraz poziomu udzielanych świadczeń w ramach opieki zdrowotnej (w tym specjalistycznej), zwłaszcza w warunkach ambulatoryjnych, poprzez m.in. wsparcie infrastrukturalne placówek oraz zakup wyposażenia i sprzętu medycznego.

W obrębie MOF Grudziądz podstawowa opieka zdrowotna (POZ) w 2021 r. dostępna była w Grudziądzu oraz w 6 miejscowościach na terenie pozostałych gmin MOF. W każdej z tych miejscowości działał co najmniej jeden gabinet/poradnia lekarska, w większości z nich (poza miejscowością Grupa) dostępny był także co najmniej jeden gabinet/poradnia pielęgniarki POZ oraz co najmniej jeden gabinet/poradnia położnej POZ.¹²

---

¹² Stan na 30.07.2021 r. wg <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

6. Mapa. Rozmieszczenie placówek POZ w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r.

Kluczową rolę w zakresie zarówno opieki szpitalnej, jak i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w obrębie MOF pełni Grudziądz. W mieście rdzeniowym obszaru skupione są bowiem placówki realizujące świadczenia zdrowotne – zwłaszcza specjalistyczne, z których korzystają nie tylko mieszkańcy MOF, ale także całego powiatu, województwa, a nawet kraju.

W obrębie analizowanego obszaru podmioty prowadzące oddziały szpitalne lub inne komórki opieki szpitalnej działały tylko w Grudziądzu. W 2019 r. jeden z nich należał do tzw. Sieci szpitali czyli systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej – był to Regionalny Szpital Specjalistyczny im. Dr. Władysława Biegańskiego w Grudziądzu (III stopnia), który realizuje także działania z zakresu AOS, zapewniając tym samym dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej wszystkim mieszkańcom obszaru. Placówka ta wymaga modernizacji i doposażenia w celu realizacji usług specjalistycznych świadczonych ambulatoryjnie. Poza siecią szpitali działały także 2 inne placówki zaliczane jako prowadzące tego typu działalność.¹³

Na obszarze MOF funkcjonowało 88 poradni specjalistycznych działających w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej¹⁴ z czego zdecydowana większość (87 placówek) znajdowała się w m. Grudziądz. Obejmowały one 42 rodzaje specjalności z czego najliczniej reprezentowane były poradnie położniczo-ginekologiczne (7 placówek), logopedyczne (5), chirurgii urazowo-ortopedycznej (5), okulistyczne (4), neurologiczne (4), chirurgii ogólnej (4), dermatologiczne (4), reumatologiczne (4) oraz gastroenterologiczne (4 – był to rodzaj AOS rzadziej wstępujący w regionie – działający tylko w kilku powiatach). Ponadto działały po trzy poradnie otorynolaryngologiczne, kardiologiczne, urologiczne i pracownie endoskopii oraz po dwie poradnie alergologiczne, endokrynologiczne, medycyny sportowej, preluksacyjne i wad postawy. Występowały również 24 pojedyncze poradnie - bardzo rzadko występujące w skali regionu – należało do nich kilka rodzajów poradni dla dzieci

¹³ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3404> (dostęp 26.07.2021 r.)

¹⁴ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3409> (dostęp 26.07.2021 r.)

oraz m.in. poradnie chemioterapii, chorób zakaźnych, osteoporozy, neonatologiczna, hematologiczna, neurochirurgiczna czy chirurgii onkologicznej.

Z opieki długoterminowej¹⁵ na analizowanym MOF w 2019 r. korzystało 118 pacjentów w opiece domowej świadczonej przez pielęgniarkę opieki długoterminowej w domu osoby potrzebującej (oferowało ją 3 świadczeniodawców) oraz 99 pacjentów w opiece stacjonarnej w zakładzie opiekuńczo-leczniczym/pielęgnacyjno-opiekuńczych – obie te formy świadczone były przez podmioty zlokalizowane w m. Grudziądz. Na MOF dostępne były również świadczenia z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej¹⁶ w formie hospicjum domowego, z którego w 2019 r. korzystało 285 pacjentów (1 świadczeniodawca), w formie stacjonarnej na oddziale medycyny paliatywnej (w Regionalnym Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Władysława Biegańskiego w Grudziądz), z którego korzystało 179 pacjentów (placówka dysponowała 16 łózkami) oraz ambulatoryjnej w poradni medycyny paliatywnej, z której skorzystało 130 pacjentów. W zakresie rehabilitacji medycznej¹⁷ na obszarze MOF dostępne były świadczenia w formie rehabilitacji dziennej z zakresu rehabilitacji zaburzeń wieku rozwojowego, rehabilitacji stacjonarnej z zakresu rehabilitacji ogólnej, kardiologicznej oraz neurologicznej, a także w formie domowej i ambulatoryjnej (rehabilitacja ogólna) – tego typu świadczenia dostępne były wyłącznie w m. Grudziądz. W ramach opieki psychiatrycznej, zdrowia psychicznego i terapii uzależnień¹⁸ na MOF działało 5 poradni zdrowia psychicznego (w tym 2 dla dzieci i młodzieży), 1 poradnia psychologiczna, 4 oddziały psychiatryczne (2 dzienne i 2 całodobowe) oraz 2 poradnie leczenia uzależnień (w tym 1 poradnia leczenia uzależnień od alkoholu) – wszystkie powyższe placówki znajdowały się w m. Grudziądz.

2.10 Opieka żłobkowa

Według danych GUS opieką żłobkową (w formie żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych) na terenie MOF Grudziądz w 2020 r. objętych było 235 dzieci w wieku do 3 lat (wszystkie były objęte opieką w mieście Grudziądz). Udział dzieci objętych opieką żłobkową w liczbie dzieci w wieku do 3 lat wynosił 7,7%, co było wartością niższą od średniej dla województwa, która wynosiła 11,0%.

Zgodnie z danymi Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej¹⁹, opieka nad dziećmi do lat 3 świadczona była wyłącznie na terenie miasta Grudziądz (przez 10 żłobków, w tym 1 publiczny oraz 2 dziennych opiekunów). Żłobki cechowały się zróżnicowaną liczbą dostępnych miejsc (od 15 do 156) oraz obłożeniem (od 27,8 do 100,0%). Odmienny stopień obłożenia placówek publicznych i niepublicznych mógł wynikać pośrednio z wysokości kosztów pobytu dziecka ponoszonych przez rodziców. Dzienni opiekunowie natomiast mieli możliwość sprawowania opieki łącznie nad 16 dziećmi. Oferta tej formy opieki cieszyła się wysokim zainteresowaniem wśród rodziców.

¹⁵ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3361> (dostęp 06.08.2021 r.)

¹⁶ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3368> (dostęp 06.08.2021 r.)

¹⁷ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3365> (dostęp 24.08.2021 r.)

¹⁸ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne> (dostęp 4.10.2021 r.)

¹⁹ Rejestr żłobków i klubów dziecięcych <https://dane.gov.pl>, dostęp z dnia 13.04.2022 r.

6.Tabela. Dzieci objęte opieką żłobkową w MOF Grudziądz w 2020 r.

Jednostka	Liczba dzieci w wieku do 3 lat		Liczba dzieci objętych opieką żłobkową		Udział dzieci objętych opieką żłobkową w liczbie dzieci w wieku do 3 lat [%]		
	w miastach	na obszarach wiejskich	w miastach	na obszarach wiejskich	ogółem	w miastach	na obszarach wiejskich
MOF Grudziądz	2 431	633	235	-	7,7	9,7	-
Gminy	Dragacz	-	166	-	0	0,0	-
	Grudziądz (wiejska)	-	322	-	0	0,0	0,0
	Grudziądz (miejska)	2 431	-	235	-	7,7	9,7
	Rogóżno	-	135	-	0	0,0	0,0
Województwo kujawsko-pomorskie	31 841	24 772	5 344	869	11,0	16,8	3,5

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

2.11 Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunki dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)

Wychowanie przedszkolne stanowi przygotowanie do dalszych etapów edukacji, umożliwiając dziecku zdobycie niezbędnych kompetencji. Wpływa m.in. na kształtowanie odpowiednich postaw i nawyków, umiejętności funkcjonowania w grupie, wzmacnianie poczucia wartości czy pobudzenie aktywności i ciekawości świata. Odgrywa tym samym bardzo istotną rolę w procesie poznawczego, emocjonalnego i społecznego rozwoju dziecka. W związku z tym konieczne jest zapewnienie wysokiego poziomu oferty placówek wychowania przedszkolnego i warunków wychowawczo-opiekuńczych w odpowiednio przygotowanej i wyposażonej bazie lokalowej.

W 2020 r. wychowaniem przedszkolnym na obszarze MOF Grudziądz objętych było 2 695 dzieci w wieku od 3 do 5 lat, z czego większości (83,7%) to dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie miejskiej Grudziądz. Udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na analizowanym obszarze stale utrzymuje się nieznacznie poniżej średniej dla województwa - w 2020 r. wynosił 78,2% wobec średniej dla regionu wynoszącej 80,1%. Wartość tego wskaźnika w latach 2010-2020 generalnie cechowała się stałym wzrostem.

Udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym tylko w jednej gminie wchodzącej w skład obszaru MOF kształtował się na poziomie wyższym niż średnia dla całego województwa – w gminie miejskiej Grudziądz (83,8%). Jednocześnie w skład obszaru MOF wchodzi gmina o jednej z najniższych wartości wskaźnika w regionie – gmina Rogóżno z 2. najniższą wartością wśród wszystkich gmin województwa wynoszącą zaledwie 19,9%. W pozostałych dwóch gminach wskaźnik nie przekraczał 70% - w gminie wiejskiej Grudziądz wynosił 69,6%, a w gminie Dragacz 64,4%.

W dokumencie *Polityka Terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego* określono, że inwestycje w zakresie infrastruktury przedszkolnej będą realizowane wyłącznie na obszarach gmin o udziale dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w liczbie dzieci w wieku 3-5 lat poniżej 85% średniej dla województwa. Zgodnie z Aneks 4. do dokumentu *Wychowanie przedszkolne w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2020 z uwzględnieniem wykorzystania środków UE*, opracowanym przez Departament Funduszy Europejskich UMWK-P w 2020 r. warunek ten spełniały 2 gminy z obszaru

MOF – Dragacz i Rogóżno. W poniższej tabeli, zawierającej wartości wskaźnika dla poszczególnych gmin, kolorem czerwonym zaznaczono wartości, które spełniają to kryterium.

7.Tabela. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie MOF Grudziądza w 2020 r. (kolorem czerwonym zaznaczono wartości wskaźnika kształtujące się poniżej 85% średniej wojewódzkiej).

Jednostka	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w liczbie dzieci w wieku 3 – 5 lat [%]
MOF Grudziądza	3 445	2 695	78,2
Gminy	Dragacz	150	64,4
	Grudziądz (miejska)	2 255	83,8
	Grudziądz (wiejska)	261	69,6
	Rogóżno	29	19,9
Województwo kujawsko-pomorskie	59 900	47 994	80,1

Źródło: Opracowanie KPBPIR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Wg danych pochodzących z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych SIO²⁰ w marcu 2022 r. na terenie analizowanego MOF działało 48 placówek wychowania przedszkolnego – 31 przedszkoli, 2 punkty przedszkolne i 15 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Większość z tych placówek to instytucje publiczne (27). 65% z placówek funkcjonujących na tym obszarze znajdowało się w gminie miejskiej Grudziądz (31 placówek). Poza miastem Grudziądz największa liczba placówek występowała w gminie wiejskiej Grudziądz (10 placówek). W pozostałych dwóch gminach działały 3 (gmina Rogóżno) i 4 placówki (gmina Dragacz). Na analizowanym obszarze placówki zlokalizowane były w 17 miejscowościach, z czego na obszarach wiejskich poza miejscowościami będącymi siedzibami gmin w 14 miejscowościach (15 placówek).

8.Tabela. Liczba placówek wychowania przedszkolnego na terenie MOF Grudziądza w 2022 r.

Jednostka	Ogółem	w tym:			
		przedszkole	punkt przedszkolny	oddział przedszkolny przy szkole podstawowej	zespół wychowania przedszkolnego
MOF Grudziądza	48	31	2	15	0
Gminy	Dragacz	1	0	3	0
	Grudziądz (miejska)	27	2	2	0
	Grudziądz (wiejska)	10	2	8	0
	Rogóżno	3	1	2	0

Źródło: Opracowanie KPBPIR o. Bydgoszcz na podstawie Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych SIO, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

Na obszarze MOF dostrzega się niewystarczającą liczbę oddziałów integracyjnych w przedszkolach. Poprawy wymaga także standard usług świadczonych przez istniejące miejsca wychowania przedszkolnego m.in. poprzez realizację zajęć dodatkowych i zajęć wyrównujących zdiagnozowane deficyty (w tym terapii pedagogicznej, socjoterapii, logopedii, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, terapii integracji sensorycznej, zajęć z psychologiem) czy podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej (zwłaszcza w zakresie pedagogiki specjalnej). Istotną kwestią jest również

²⁰ dostęp z dnia 23.03.2022 r.

przystosowanie usług z zakresu wychowania przedszkolnego do dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi (w tym m.in. dzieci z niepełnosprawnościami).

2.12 Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej)

W zakresie kształcenia ogólnego wyzwaniem pozostaje dążenie do osiągnięcia wysokiej jakości nauczania, mierzonej wynikami egzaminów zewnętrznych. Braki utrudniające realizację wyzwania dostrzega się zarówno w sferze rozwoju kompetencji miękkich u uczniów, jak i w sferze niedostatecznego przygotowania kadr systemu oświaty.

W dzisiejszym świecie w procesie kształcenia coraz większego znaczenia nabiera umiejętność wykorzystania nowoczesnych technologii, w tym cyfrowych, a więc poprawa kompetencji cyfrowych uczniów i kadr systemu oświaty oraz odpowiednie wyposażenie sprzętowe szkół i uczniów (zwłaszcza z grup defaworyzowanych), gdyż nadal dostrzegane są braki w tym zakresie. Niewystarczające umiejętności uczniów i nauczycieli stanowią duży problem w przypadku konieczności rezygnacji z tradycyjnych metod nauczania na rzecz prowadzenia zajęć w sposób zdalny lub w systemie hybrydowym. Ważnym aspektem w procesie edukacji jest także podnoszenie kompetencji językowych uczniów, gdyż ciągle dostrzegalne są deficyty znajomości języka angielskiego wśród młodzieży, zwłaszcza wśród osób uczęszczających do szkół na terenach wiejskich, co wpływa negatywnie na późniejsze możliwości podjęcia satysfakcjonującej pracy i ogranicza samorozwój. Istotną kwestię w sytuacji coraz częściej pojawiającego się niedoboru kadr w systemie oświaty stanowi podnoszenie i uzupełnianie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. Wsparcie kadry obejmować powinno również zwiększenie umiejętności zapewnienia uczniom wsparcia pedagogiczno-psychologicznego, przygotowanie do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz do pracy z uczniem zdolnym.

Ważne jest, aby realizowane działania zmierzające do poprawy sytuacji prowadzone były przy jednoczesnym zapewnieniu równego dostępu (także infrastrukturalnego) do nowoczesnej edukacji wszystkim uczniom, gdyż w procesie edukacyjnym szczególnego wsparcia wymagają uczniowie ze środowisk defaworyzowanych oraz uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Bardzo istotne jest dalsze wprowadzanie edukacji włączającej zwłaszcza w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami. Szkoła powinna pełnić kluczową rolę w zapobieganiu alienacji rówieśniczej poprzez dostosowanie infrastruktury i działania włączające, umożliwiając wspólną realizację zainteresowań, poszerzanie wiedzy, a zwłaszcza uczestnictwo w zajęciach sportowych i pozalekcyjnych wszystkich uczniów. Wpływa to na budowanie właściwych relacji i kompetencji społecznych, przyczyniając się do integracji uczniów. Dlatego wyzwaniem dla szkół ciągle jeszcze pozostaje zapewnienie atrakcyjnej infrastruktury sportowej i edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W 2022 roku przyjęta została „Diagnoza potrzeb przyszkolnej bazy sportowej w województwie kujawsko pomorskim”, stanowiąca Załącznik do Stanowiska Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2022 r. W dokumencie tym zawarto informacje o najważniejszych niedoborach występujących w gminach i powiatach regionu w zakresie przyszkolnej infrastruktury sportowej. Wynikiem analizy jest wskazanie tzw. „białych plam”, a więc gmin i powiatów cechujących się najgorszą w regionie sytuacją w zakresie dostępu do nowoczesnej przyszkolnej infrastruktury sportowej (co prowadzi do wykluczenia społecznego) oraz zidentyfikowanie zadań inwestycyjnych rekomendowanych do dofinansowania o charakterze priorytetowym, ukierunkowanych na zniwelowanie „białych plam”. Na terenie MOF Grudziądz rekomenduje się dofinansowanie

realizacji pierwszej pełnowymiarowej krytej pływalni/basenu w powiecie grudziądzkim (gmina wiejska Grudziądz).

2.13 Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej

Jak wskazują dane pozyskane z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych²¹ na terenie MOF Grudziądz funkcjonuje 35 szkół podstawowych (w tym 3 szkoły specjalne). Większość z nich to szkoły publiczne (31 placówek). Według danych GUS w 2020 r. łącznie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży działających na terenie MOF uczyło się 9 554 uczniów (w tym 161 uczniów w szkołach specjalnych).

Podstawową statystyczną miarą oceny zróżnicowania jakości kształcenia jednostek samorządu terytorialnego jest analiza wyników egzaminów kończących szkołę podstawową (egzamin ósmoklasisty). Egzamin ten przeprowadzany jest w formie pisemnej i obejmuje trzy przedmioty: język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny (zdecydowana większość uczniów zdaje egzamin z języka angielskiego, dlatego też analizę przeprowadzono na podstawie wyników osiągniętych na egzaminie z tego języka obcego). Wyniki egzaminów ósmoklasisty stanowią podsumowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w procesie kształcenia na etapie szkoły podstawowej i pośrednio wskazują na poziom nauczania w szkołach. Ze względu na coroczną zmienność poziomu trudności egzaminów, wyniki przedstawiono jako wartości względne, odniesione do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto, w analizie wykorzystano wartości uśrednione dla 3 lat (2019-2021) w celu wyeliminowania jednorazowego, przypadkowego wystąpienia wartości bardzo niskiej (będącej konsekwencją np. zdawania egzaminu przez słabszy rocznik uczniów).

Na terenie MOF Grudziądz w okresie 2019-2021 egzamin kończący szkołę podstawową zdawało średniorocznie prawie 1100 uczniów, z czego zdecydowaną większość (prawie 80%) stanowili uczniowie z gminy miejskiej Grudziądz. Uzyskane wyniki w zakresie wszystkich przedmiotów zdawanych na egzaminie określić można jako stosunkowo słabe na tle województwa kujawsko-pomorskiego – w każdej z gmin tworzącej obszar, przeciętne wyniki egzaminów ze wszystkich zdawanych przedmiotów były gorsze, niż średnio w regionie. Z języka polskiego uzyskano w latach 2019-2021 przeciętny wynik egzaminu stanowiący 96,9% średniej wartości wojewódzkiej, z matematyki zaledwie 91,6%, a z języka angielskiego 94,8% średniej.

Jako stosunkowo słabą, na tle pozostałych gmin regionu, ocenić można sytuację Grudziądz, którego przeciętne wyniki z języka polskiego i języka angielskiego wynoszą 97-98% średniej wojewódzkiej, ale z matematyki już zaledwie 91% średniej. O sytuacji w tym aspekcie świadczą również zajmowane przez miasto lokaty wśród 144 gmin regionu – z ich analizy wynika, że jedynie pod względem wyniku egzaminu z języka angielskiego miasto zajęło dość wysoką (28.) pozycję, natomiast w przypadku pozostałych były one dużo niższe (język polski – 80., matematyka – 75. pozycja).

Wyniki egzaminów w pozostałych gminach tworzących MOF Grudziądz są dość mocno zróżnicowane w zakresie poszczególnych przedmiotów, lecz żadna z nich nie zajęła pozycji wyższej, niż 60., wśród gmin województwa. Szczególnie negatywną sytuacją pod względem jakości kształcenia cechowała się gmina Rogóźno, która uzyskała jedne z niższych wyników egzaminów z języka angielskiego (zaledwie 77% średniej) i matematyki (niespełna 87% średniej), w związku z czym zajmuje jedne z niższych pozycji wśród gmin regionu.

²¹ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl>, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

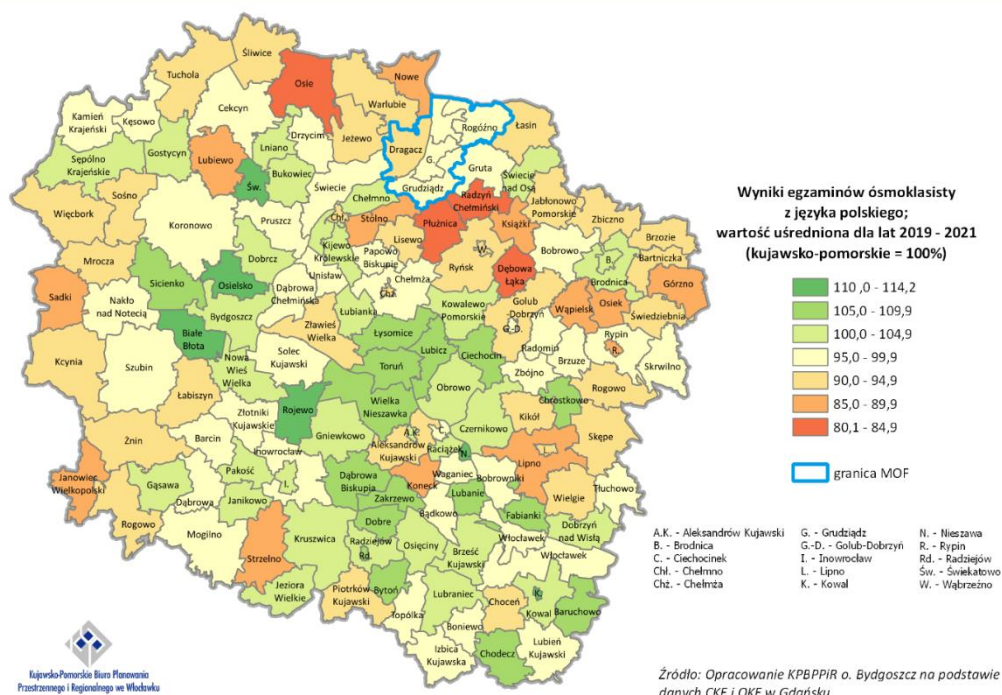
9.Tabela. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2021 na terenie MOF Grudziądza w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%).

Jednostka	Język polski				Matematyka				Język angielski				
	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	
MOF Grudziądza	96,2	97,1	97,4	96,9	92,4	91,4	91,0	91,6	96,8	91,7	95,9	94,8	
Gminy	Dragacz	89,8	90,4	93,8	91,3	92,1	98,0	98,1	96,1	78,3	89,1	87,1	84,8
	Grudziądź (gmina miejska)	96,4	97,0	98,0	97,1	91,9	90,5	90,9	91,1	100,5	94,1	98,1	97,6
	Grudziądź (gmina wiejska)	93,9	102,6	97,8	98,1	95,6	95,4	90,6	93,9	87,8	86,4	88,4	87,5
	Rogóźno	105,3	95,1	89,7	96,7	94,7	85,8	79,9	86,8	72,2	73,8	84,9	77,0
Województwo kujawsko-pomorskie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Źródło: Opracowanie KPBPiR o. Bydgoszcz na podstawie CKE i OKE w Gdańsku

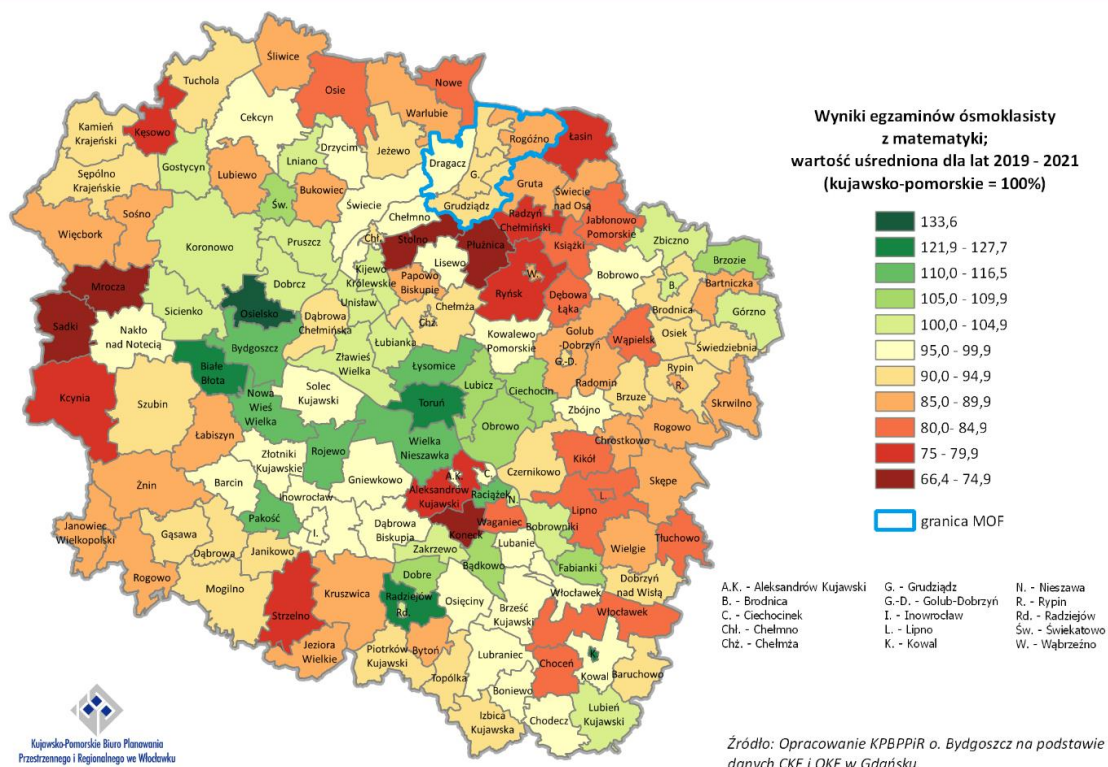
*wartość uśredniona dla lat 2019-2021

7.Mapa. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej.

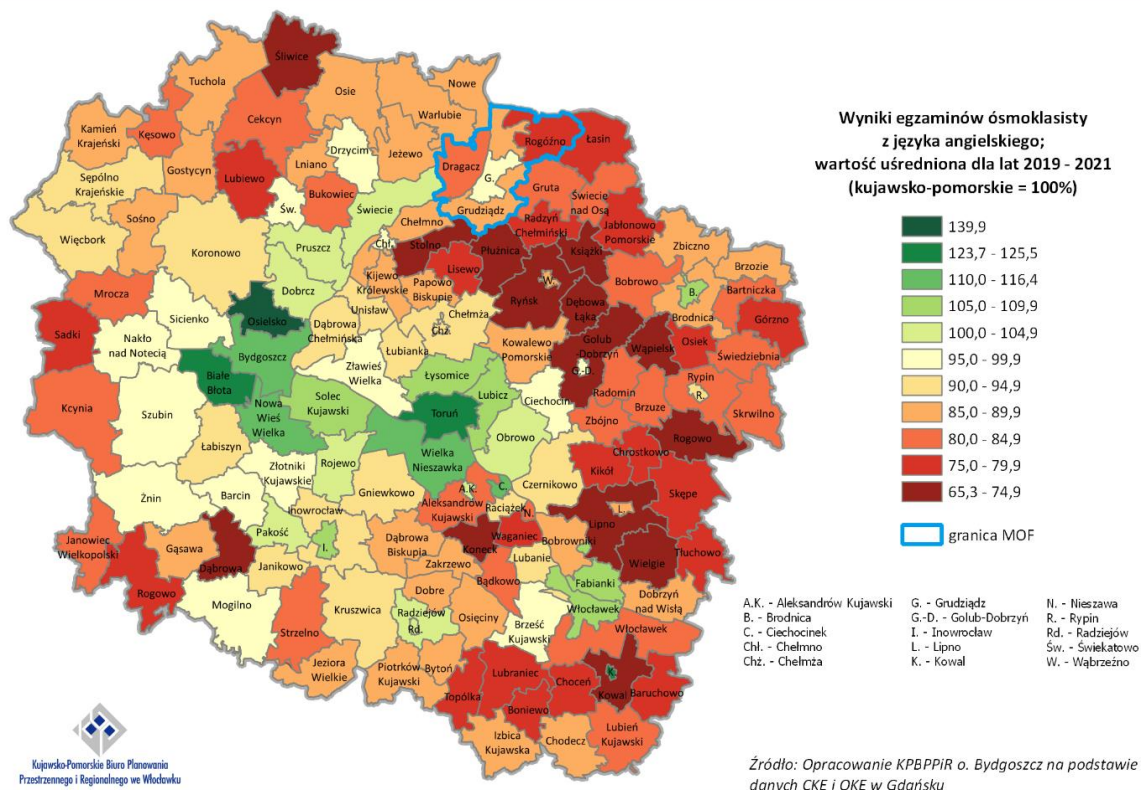

8. Mapa. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej.

9. Mapa. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej.

2.14 Szkoły ponadpodstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły ponadpodstawowej

W wyniku reformy systemu edukacyjnego, zapoczątkowanej 1 września 2017 r., zlikwidowano gimnazja i wprowadzono 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią szkołę branżową I stopnia oraz 2-letnią szkołę branżową II stopnia. Szkoły branżowe są to szkoły powstałe na podbudowie programowej szkoły podstawowej, realizujące program nauczania w zakresie kształcenia ogólnego oraz zawodowego. Tym samym dotychczasowa 3-letnia zasadnicza szkoła zawodowa przekształciła się w 3-letnią branżową szkołę I stopnia. W roku szkolnym 2017/2018 odbył się pierwszy nabór do klasy pierwszej branżowych szkół I stopnia, a w 2020/2021 do klasy pierwszej branżowych szkół II stopnia.

Zgodnie z danymi z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych²² na terenie MOF Grudziądz zarejestrowanych było 30 szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży (w tym 1 szkoła specjalna). Wszystkie szkoły zlokalizowane były na terenie Grudziądz. Zaliczamy do nich: 10 liceów ogólnokształcących, 9 techników, 9 szkół branżowych I stopnia, 1 szkołę branżową II stopnia oraz 1 szkołę artystyczną. Jak wynika z Rejestru większość z nich, 19 szkół, to szkoły publiczne. Działalność szkół ponadpodstawowych wzmacnia powiązania funkcjonalne obszaru, gdyż w szkołach tych kształcą się uczniowie z terenu całego MOF Grudziądz. Oznacza to, że działania realizowane na rzecz szkół ponadpodstawowych przyczyniają się do poprawy wykształcenia ogólnego, wzrostu aktywności i umiejętności zawodowych wszystkich mieszkańców MOF.

2.14.1 Szkoły ponadpodstawowe maturalne

Wyniki egzaminów maturalnych ukazują jakość kształcenia na poziomie ponadpodstwowym maturalnym i stopień przygotowania absolwentów do dalszej edukacji. W celu oceny sytuacji szkół zlokalizowanych na terenie MOF Grudziądz przeanalizowano wyniki pisemnych egzaminów maturalnych na poziomie podstawowym z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego z lat 2019-2021. Ze względu na coroczną zmienność poziomu trudności egzaminów, wyniki przedstawiono jako wartości względne odniesione do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego.

W analizowanym okresie (2019-2021) w szkołach zlokalizowanych na terenie MOF Grudziądz egzamin maturalny zdawało średniorocznie około 1000 absolwentów szkół średnich. Wyniki egzaminów maturalnych były bardzo zróżnicowane, w zależności od zdawanego przedmiotu, ale z każdego z nich były one niższe od średniej wartości w regionie. Uczniowie szkół obszaru okazali się najlepiej przygotowani do egzaminu maturalnego z języka angielskiego, z którego uzyskano przeciętnie w latach 2019-2021 wynik na poziomie 97,2% średniej wojewódzkiej. Wyniki egzaminów z języka polskiego i matematyki były niższe i stanowiły odpowiednio 95,3% i 93,7% średniej.

10.Tabela. Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 w szkołach zlokalizowanych na terenie MOF Grudziądz w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%).

Jednostka	Język polski				Matematyka				Język angielski			
	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*
MOF Grudziądz	92,0	94,0	100,0	95,3	96,5	94,0	90,6	93,7	97,1	98,6	95,9	97,2
Województwo kujawsko-pomorskie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie KPBPIR o. Bydgoszcz na podstawie CKE i OKE w Gdańsku

*wartość uśredniona dla lat 2019-2021

²² Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl>, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

2.14.2 Szkoły ponadpodstawowe zawodowe

Niezbędnym elementem sprawnie funkcjonującego i sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu rynku pracy jest efektywne szkolnictwo zawodowe. W zakresie systemu kształcenia zawodowego dostrzega się potrzebę realizacji działań ukierunkowanych na poprawę jakości i skuteczności tego rodzaju kształcenia oraz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

W zakresie poprawy jakości kształcenia zawodowego niezbędne jest wspieranie, rozwijanie i prowadzenie szeregu działań związanych z podnoszeniem umiejętności i kompetencji uczniów, a także prowadzenie działań związanych z nabywaniem specjalistycznych kwalifikacji związanych z danym zawodem jak też zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy²³. Istnieje zatem potrzeba promowania kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji, prowadzenia dodatkowych zajęć lekcyjnych, staży, praktyk zawodowych (często w bezpośredniej współpracy z pracodawcami oraz środowiskiem otoczenia biznesu), nauki języków obcych oraz prowadzenia szeregu innych działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji i kompetencji zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Wsparcie uczniów powinno obejmować nie tylko zakres związany z edukacją formalną, ale również tą pozaformalną i uzupełniającą. Istotnym elementem jest zadbanie o rozwijanie umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów, realizacja działań edukacyjno-doradczych, diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej i finansowej (stypendia). Ważnym elementem procesu edukacyjnego jest także kształcenie ustawiczne, które obejmuje uczenie się przez całe życie tj. pozyskiwanie wiedzy niezależnie od wieku, poziomu wykształcenia czy doświadczenia zawodowego. Dobrze przygotowana i wspierana oferta kształcenia ustawicznego daje szerokie możliwości całościowej edukacji a to przekłada się na wzrost i rozwój postępu społecznego i gospodarczego.

Ważnym elementem przyszłego sukcesu edukacyjnego jest także kształtowanie właściwego środowiska edukacyjnego tj. dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do potrzeb nowoczesnego szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenie dostępności wykwalifikowanych kadr. Biorąc pod uwagę szybki postęp technologiczny, dynamikę rynku pracy oraz potrzebę dostosowania do rynku pracy kierunków kształcenia zawodowego dostrzega się potrzebę realizacji zadań związanych z remontem, doposażeniem, modernizacją, adaptacją sal dydaktycznych, nowoczesnych pracowni zawodowych, warsztatów, centrów kształcenia praktycznego i ustawicznego oraz innych placówek, które pełnią rolę miejsc kształcenia praktycznego uczniów. Niezbędne jest także wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, dostosowanie i podnoszenie ich kompetencji, nabywanie odpowiednich kwalifikacji związanych z danym zawodem. Przedstawiciele kadry powinni również uzyskiwać wsparcie z zakresu realizacji zadań doradztwa zawodowego czy edukacji włączającej tj. edukacji dostosowanej do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów z niepełnosprawnościami czy uczniów z rodzin emigranckich. Odpowiednio przygotowane, doposażone i zmodernizowane miejsca, w których odbywają się zajęcia (szkoła, klasa, pracownia, biblioteka) oraz kadra, której stworzono warunki do podnoszenia kwalifikacji, będą wpływać zarówno na poprawę jakości kształcenia jak i podniesienie skuteczności nauczania.

Na terenie MOF Grudziądz identyfikuje się potrzebę realizacji zadań mających wpływ na poprawę jakości i skuteczności kształcenia zawodowego oraz dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, gdyż ze względu na silne powiązania społeczno-gospodarcze obszaru, w szkołach zawodowych kształcą się mieszkańcy wszystkich gmin MOF Grudziądz, a następnie absolwenci tych szkół znajdują zatrudnienie na terenie całego obszaru. W takim zakresie niezbędne jest prowadzenie szeregu działań związanych z podnoszeniem umiejętności uczniów (realizacja staży uczniowskich

---

²³ Lista zawodów deficytowych, na poziomie kraju, województwa lub powiatu, publikowana jest na podstawie badania „Barometr zawodów”.

u lokalnych pracodawców, realizacja dodatkowych zajęć) nabywaniem kompetencji (w tym cyfrowych) oraz kwalifikacji zawodowych, zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Na terenie MOF dostrzega się również potrzebę realizacji zadań związanych z podniesieniem kompetencji i kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego.

Niedobory identyfikowane na terenie MOF to także braki w wyposażeniu pracowni i warsztatów zawodowych w sprzęt i materiały dydaktyczne oraz braki infrastrukturalne. W szczególności niezbędny jest zakup samochodu ciężarowego do realizowania programu nauczania w branżowej szkole I stopnia w zawodzie kierowca mechanik, którego podstawa kształcenia przewiduje realizację kursu kwalifikacji wstępnej i nauki jazdy na prawo jazdy kategorii C dla wszystkich uczniów kształcących się w tym zawodzie. Ponadto MOF potrzebuje wsparcia w zakupie wózka jezdniowego do użytku uczniów, przygotowaniu placu manewrowego z zadaszeniem oraz wiaty garażowej do przechowywania wózka, a także w wyposażeniu zaplecza.

2.15 Instytucje kultury

Istotną rolę w kreowaniu szeroko rozumianego rozwoju społecznego, w tym w budowaniu wysokiej jakości kapitału ludzkiego, odgrywa baza kulturowa o znaczeniu regionalnym i lokalnym.

Na obszarze MOF Grudziądz funkcjonują instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, które pełnią ważną rolę w zachowaniu dziedzictwa kulturowego województwa. W Grudziądzu znajduje się m.in. Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi (należy do niego część zabytkowych spichlerzy, Pałac Opatów, Gmach Główny, Góra Zamkowa i Wieża Klimek oraz otwarte w 2022 r. Muzeum Handlu Wiślanego FLIS), z kolei w gminie wiejskiej Grudziądz - Muzeum Fort Wielka Księża Góra. Według danych GUS w 2021 r. muzea działające w obrębie MOF odwiedziło łącznie prawie 30,8 tys. osób. Na terenie MOF zauważa się potrzebę rozwoju tego typu instytucji m.in. poprzez utworzenie nowych placówek, remont i adaptację obiektów pełniących do tej pory inne funkcje, przygotowanie i wyposażenie sal edukacyjnych czy rozbudowę zaplecza muzealnego, co pozwoli na pełne wykorzystanie ich potencjału i da możliwość rozszerzenia działalności.

Na poziomie lokalnym placówki kultury obejmują biblioteki, centra i domy kultury, świetlice a także inne instytucje pełniące tego rodzaju funkcje. Do ich zadań należy zarówno umożliwienie uczestnictwa w życiu kulturalnym, jak i prowadzenie działań aktywizacyjnych i włączających, które służą przede wszystkim integracji społecznej, kształtowaniu tożsamości lokalnej i regionalnej, a także atrakcyjnemu i pożytecznemu spędzaniu wolnego czasu.

Według danych GUS w 2021 r. na terenie MOF funkcjonowało 14 bibliotek publicznych (łącznie z filiami) i 5 innych placówek prowadzących działalność kulturalną²⁴. Poza placówkami wskazywanymi przez GUS na obszarze MOF znajdują się również inne obiekty (w tym świetlice wiejskie), które mogą być miejscem realizacji działań kulturalno-animacyjnych. Podniesienie jakości, unowocześnienie oraz dostosowanie bazy lokalnych placówek kultury do wszystkich grup mieszkańców (w tym osób z niepełnosprawnościami) może być ważnym czynnikiem zachęcającym mieszkańców do uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym obszaru.

2.16 Poziom świadomości obywatelskiej

Frekwencja wyborcza w MOF Grudziądz zarówno w wyborach samorządowych, jak i parlamentarnych utrzymuje się na niższym poziomie niż średnio w województwie. W 2018 r. w wyborach

---

²⁴ GUS do grupy tej nie zalicza jednostek, zwyczajowo określanych "świetlicami", nie prowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów oraz świetlic szkolnych

samorządowych wzięło udział 46,8% upoważnionych do głosowania mieszkańców MOF (przy średniej dla województwa 52,9%) i było to o 4,4 pkt. proc. więcej niż w poprzednich wyborach tj. w 2014 r. W wyborach parlamentarnych natomiast swój głos oddało 56,4% uprawnionych do głosowania osób (w regionie 58,1%), a frekwencja ta była wyższa o 11,1 pkt. proc. w stosunku do 2015 r. Najwyższą frekwencję w wyborach samorządowych zanotowano w gminie Rogóźno (54,8%), a w wyborach parlamentarnych w gminie miejskiej Grudziądz (57,5%). Najniższy udział głosujących wśród ogółu upoważnionych w wyborach samorządowych wykazała gmina Dragacz (35,3% - najniższa wartość w województwie), a w parlamentarnych gmina Rogóźno (48,6%).

Określając poziom rozwoju współodpowiedzialności obywatelskiej przeanalizowano wskaźnik osób zaszczepionych przeciwko wirusowi SARS-CoV2. MOF Grudziądza charakteryzuje się nieznacznie niższym niż przeciętnie w regionie poziomem realizacji szczepień przeciwko COVID-19. Udział mieszkańców MOF zaszczepionych pełnym cyklem szczepień²⁵, według stanu na 9.10.2021 r., wyniósł 52,0% (dla województwa 52,9%). Najwyższy odsetek osób zaszczepionych zanotowano w gminie miejskiej Grudziądz (53,6%), najniższy zaś w gminie Rogóźno (44,8%).

11.Tabela. Obraz wybranych wskaźników będących wyznacznikami poziomu świadomości obywatelskiej w MOF Grudziądza.

Jednostka		Frekwencja w I turze wyborów (%)		Poziom zaszczepienia (%)
		samorządowych w 2018 r.	parlamentarnych w 2019 r.	stan na 9.10.2021 r.
MOF Grudziądza		46,8	56,4	52,0
Gminy	Dragacz	35,3	50,0	45,9
	Grudziądz (miejska)	47,8	57,5	53,6
	Grudziądz (wiejska)	43,9	55,3	46,3
	Rogóźno	54,8	48,6	44,8
Województwo kujawsko-pomorskie		52,9	58,1	52,9

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych <https://wybory2018.pkw.gov.pl>, <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/>, <https://www.gov.pl/web/szczepienia-gmin/sprawdz-poziomwyszczepienia-mieszkanow-gmin>

2.17 Zasoby mieszkaniowe

W 2020 r. na zasoby mieszkaniowe MOF Grudziądza składało się 47 094 mieszkań, co stanowi 6,1% zasobów regionu. W latach 2010-2020 na terenie MOF liczba mieszkań zwiększyła się o 2 863 tj. o 6,5% (w województwie o 9,2%). Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1 tys. mieszkańców w MOF kształtowała się poniżej wartości dla województwa i dla lat 2018-2020 wyniosła 3,7/1 tys. osób (dla województwa 4,0/1 tys. osób). Najwyższe wartości analizowanego wskaźnika zanotowano w gminie wiejskiej Grudziądz (8,0/1 tys. osób), najniższe z kolei w gminie Dragacz (1,7/1 tys. osób). Pomimo niższego poziomu liczby mieszkań oddanych do użytkowania, w obrębie MOF Grudziądza zauważa się wyższy poziom nasycenia mieszkaniem niż przeciętnie w regionie. W 2020 r. liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, wynosiła 398,8 w MOF (dla województwa 372,6/1 tys. mieszkańców). Najwyższe wartości analizowanego wskaźnika zanotowano w gminie miejskiej Grudziądz (424,3/1 tys. mieszkańców), z kolei najniższe w gminie Rogóźno (288,0/1 tys. mieszkańców). Poniżej średniej dla regionu kształtowała się natomiast

²⁵ Pełen cykl szczepień przeciw COVID-19 dotyczy dwóch dawek preparatów dwudawkowych (AstraZeneca, Moderna, Pfizer) lub jednej dawki preparatu jednodawkowego (Johnson&Johnson)

przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę. W 2020 r. była równa 25,5 m²/osobę (w województwie 26,4 m²/osobę).

12.Tabela. Zasoby mieszkaniowe i rozwój mieszkalnictwa w MOF Grudziądza.

Jednostka		Liczba mieszkań/1 tys. ludności		Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania m ² / 1 osobę		Przeciętna liczba mieszkań oddanych do użytku / 1 tys. ludności
		2010	2020	2010	2020	
MOF Grudziądza		363,0	398,8	22,2	25,5	3,7
Gminy	Dragacz	281,9	294,0	23,1	25,2	1,7
	Grudziądz (miejska)	382,4	424,3	21,6	24,7	3,3
	Grudziądz (wiejska)	281,9	309,8	26,6	31,9	8,0
Województwo kujawsko-pomorskie		335,4	372,6	23,0	26,4	4,0

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych GUS

2.18 Rewitalizacja i odnowa przestrzeni publicznych

Celem rewitalizacji i odnowy przestrzeni publicznych jest przywrócenie atrakcyjności terenów zdegradowanych lub zniszczonych, które utraciły możliwość pełnienia swej pierwotnej funkcji, lub pełnienie tej funkcji zostało wyraźnie ograniczone. Na terenie miasta rdzeniowego MOF Grudziądza realizowany będzie proces rewitalizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast na pozostałym obszarze MOF nie identyfikuje się potrzeb w zakresie realizacji projektów w ramach odnowy przestrzeni publicznych.

2.19 Gospodarka wodno-ściekowa

Gminy tworzące MOF Grudziądza cechują się niskimi udziałami osób korzystających z sieci wodociągowej na tle średniej wojewódzkiej. W 2020 roku jedynie w gminie miejskiej Grudziądz odsetek ten nieznacznie przekraczał średnią, natomiast w pozostałych gminach kształtował się na poziomie od niespełna 90% do 95%. Na obszarze istnieją potrzeby modernizacji sieci wodociągowej w celu zapewnienia mieszkańcom wody odpowiedniej jakości, a dla oszczędnego gospodarowania zasobami wody ważne jest wdrożenie nowoczesnych technologii odczytu i ewidencji poboru wody.

Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminach tworzących MOF Grudziądza jest mocno zróżnicowany. Dobrze rozwiniętą siecią kanalizacyjną cechuje się jedynie miasto Grudziądz, w którym w 2020 roku wskaźnik ten osiągnął wartość 92,2%, przy średniej dla województwa 70,3%, natomiast w pozostałych gminach z sieci kanalizacyjnej korzystało od zaledwie 31-36% mieszkańców w gminach Rogóźno i wiejskiej Grudziądz do 55% w gminie Dragacz. Według VI edycji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK)* na terenie obszaru istnieją dwie aglomeracje wodno-ściekowe o RLM równej lub większej niż 2 tys. – Aglomeracja Grudziądz (obejmująca m. Grudziądz i gm. w. Grudziądz) o RLM ponad 100 tys., w której poziom skanalizowania wynosił 99,0% oraz Aglomeracja Dragacz (obejmująca gminę Dragacz) o RLM 6 tys., w której poziom skanalizowania wynosił 86,16%. Aglomeracje obsługiwane są przez Oczyszczalnię Ścieków Nowa Wieś, koło Grudziądza i oczyszczalnię Dolna Grupa.

2.20 Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu

Jednym ze współczesnych problemów, który stanowi wyzwanie dla wielu sektorów gospodarki są zmiany klimatyczne. Przejawiają się one m.in. ociepleniem klimatu i nasilaniem się ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zmiany te prowadzą często do negatywnych konsekwencji i strat dla środowiska, społeczeństwa oraz gospodarki, wśród których wyróżnić można np. spadek poziomu wód w zbiornikach wodnych oraz gruntowych, nasilanie się okresów suszy (szczególnie uciążliwych dla produkcji rolniczej – w tym żywności), pustynnienie gleb, utrudnienia w sektorze transportowym (w tym w komunikacji publicznej), uszkodzenia infrastruktury technicznej i łączności, uszkodzenia i zniszczenia budynków wskutek silnych zjawisk pogodowych, czy też powstawanie wysp ciepła na mocno przekształconych przestrzeniach (zwłaszcza miast). Możliwości dokładnego rozpoznania skali problemów na poziomie lokalnym są jednak bardzo ograniczone. Zmiany klimatyczne zachodzą bowiem na szeroką skalę i nie wynikają wyłącznie z sytuacji notowanej tylko na konkretnym obszarze. Stąd też jeżeli na terenie danej jednostki (np. gminy) wielkość emisji zanieczyszczeń jest mniejsza niż na terenie jednostki sąsiedniej, nie oznacza to, iż jest ona z tego powodu mniej narażona na konsekwencje zmian klimatycznych. Poza tym dane klimatyczne analizowane są co do zasady na dużo bardziej ogólnym poziomie, stąd też różnicowanie sytuacji na poziomie jednostek lokalnych jest praktycznie niemożliwe. Procesy związane z przekształcaniem się klimatu zachodzą zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich, niezależnie od ich położenia. Różnica polega jedynie na skali powodowanych uciążliwości. Dlatego też odpowiedź na próbę łagodzenia wspomnianych problemów powinna być ogólnie kierowana z jednej strony na eliminowanie przyczyny zmian klimatu – czyli bezpośrednio ograniczenie emisji gazów i pyłów we wszystkich dziedzinach gospodarki i w sektorze mieszkalnictwa (co przełoży się m.in. na wyhamowanie procesu globalnego ocieplenia w przyszłości), prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej (zapobiegając nadmiernym i nieuzasadnionym wycinkom drzew) i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami wody, a z drugiej strony na zwiększanie odporności oraz trwałości infrastruktury i systemów (w tym ekosystemów) w różnych obszarach, aby nie doprowadzić do ich uszkodzenia lub zniszczenia. Problemy wynikające ze zmian klimatu dotyczą również MOF Grudziądz, co przejawia się np. występowaniem licznych okresów suszy w rolnictwie (w okresie 2012-2022, w zależności od gminy, stwierdzono suszę w 7-8 latach²⁶, która zagrażała często co najmniej kilku rodzajom upraw), czy także obserwowanym wzrostem średniej temperatury powietrza w okresach wielolecia²⁷. Dlatego też w celu łagodzenia różnego rodzaju uciążliwości będących następstwem zmian klimatu, zasadne jest stosowanie podejścia ekosystemowego, mającego na celu ochronę oraz wzrost powierzchni zasobów przyrodniczych – co dotyczy wszelkich działań w obszarze niebiesko-zielonej infrastruktury (w tym również wprowadzanie jej w mikroskali, np. zazieleniając powierzchnie budynków i obiektów budowlanych). Wprowadzanie tego rodzaju infrastruktury (zwłaszcza nasadzeń selektywnie dobranej roślinności) jest także skutecznym narzędziem w celu przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, które stanowią częsty problem szczególnie w dużych miastach oraz wzdłuż często uczęszczanych ciągów komunikacyjnych. Problemem identyfikowanym na obszarze MOF Grudziądz (zwłaszcza na obszarach miast) jest w tym aspekcie również silne przekształcenie przestrzeni, w kierunku wysokiego poziomu jej zabudowania. Konsekwencją tego procesu jest powstawanie wysp ciepła (co jest silnie odczuwalne w okresach letnich upałów), czy lokalnych podtopień wskutek opadów atmosferycznych (powstających niekiedy nawet przy umiarkowanej ich intensywności). Poza tym ważną rolę dla okresów deficytowych w wodę pełnią zbiorniki wodne o funkcjach retencyjnych, które zdolne są m.in. do odbioru wód opadowych.

²⁶ <https://susza.iung.pulawy.pl>

²⁷ <https://klimat.imgw.pl>

Ważnym ogniwem w kontekście budowania odporności na potencjalne skutki zjawisk pogodowych, postępujących w wyniku zmian klimatu, jest przygotowanie i techniczna gotowość do podejmowania interwencji przez służby bezpieczeństwa (np. jednostki straży pożarnej). Dotyczy to zarówno aspektu związanego z wyposażeniem w sprzęt do podejmowania działań ratowniczych, jak i infrastruktury służącej do szkoleń wspomnianych jednostek. Na obszarze MOF Grudziądz identyfikuje się potrzeby zwłaszcza w zakresie doposażania służb w sprzęt ratunkowy. Obszar województwa kujawsko-pomorskiego jest narażony na występowanie zjawisk ekstremalnych, co potwierdzają liczne zdarzenia, do których doszło w przeciągu ostatnich kilkunastu lat. Uzasadnione jest więc podejmowanie wszelkich działań prewencyjnych w tym zakresie, które będą skutkować podniesieniem poziomu przygotowania do niesienia pomocy na wypadek niespodziewanych wydarzeń w przyszłości.

Ważnym obszarem w kontekście wpływu na ocieplanie się klimatu jest energetyka. Wykorzystywanie surowców energetycznych na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej wiąże się z generowaniem zanieczyszczeń powietrza. Efektem ubocznym tych procesów jest ciągłe dostarczanie gazów cieplarnianych do atmosfery, co wzmacnia omawiany problem. W obszarze energetyki ciepłej istotne są zwłaszcza kwestie takie jak poziom zapotrzebowania na ciepło (związany ze stanem technicznym instalacji sieci grzewczej, stopniem izolacji zewnętrznej budynków, technologii wykonania obiektu) oraz źródła jego pozyskiwania (związane z rodzajem wykorzystywanego surowca energetycznego). W obszarze energii elektrycznej istotny jest z kolei poziom zapotrzebowania na prąd (wynikający m.in. ze stanu i jakości instalacji oraz klasy energetycznej urządzeń i systemów) jak również źródła jego pozyskiwania (kwestia podłączenia do sieci ogólnej bądź wykorzystywania instalacji OZE). Jak wynika z danych GUS²⁸ dla kraju, w roku 2021, w strukturze paliw wykorzystanych do produkcji energii ciepłej na cele grzewcze, największy udział stanowiły paliwa stałe (61,9%) i gazowe (36,1%). Uzależnienie od tradycyjnych metod ogrzewania jest wciąż bardzo wysokie. Z drugiej strony, powołując się na dane GUS dotyczące potrzeb w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych²⁹, aż blisko 40% budynków wielomieszkaniowych w kraju wymaga podjęcia tego rodzaju działań. Nawet jeżeli część

z tych budynków przeszła już termomodernizację, to skala potrzeb wciąż pozostaje bardzo duża. W tych aspektach na obszarze MOF Grudziądz identyfikuje się problemy związane z komunalnymi budynkami mieszkaniowymi oraz budynkami użyteczności publicznej. Bardzo często są to obiekty użytkowane od wielu lat, charakteryzujące się wysoką energochłonnością (wybudowane zostały w oparciu o stare systemy budownictwa). Część budynków korzysta z ogrzewania dostarczanego przez lokalne ciepłownie/kotłownie. Opierają się one jednak na wysoko emisyjnych rozwiązaniach, co istotnie ogranicza możliwości zrealizowania celów redukcyjnych zanieczyszczeń powietrza. W tym miejscu należy podkreślić, że efektywność zbiorczych systemów ciepłowniczych jest znacznie wyższa w stosunku do rozproszonych, indywidualnych źródeł ciepła (charakteryzujących się zróżnicowanym poziomem klas kotłów oraz zróżnicowanym jakościowo, użytym surowcem energetycznym). Poza tym korzystanie z systemów zbiorczych minimalizuje ryzyko bezpośredniej ekspozycji mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza na poziomie tzw. niskiej emisji (niemniej jednak zanieczyszczenia te odkładane są na wyższych poziomach atmosfery). W tym aspekcie na obszarze MOF Grudziądz identyfikowana jest potrzeba zmniejszenia emisyjności systemów ciepłowniczych oraz zdecydowanego zwiększenia zaangażowania źródeł odnawialnych (ewentualnie niskoemisyjnych lub kogeneracyjnych) w produkcję energii ciepłej. Podobnie jest w przypadku zapotrzebowania na energię elektryczną, której konsumpcja (zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej opartych na energochłonnych instalacjach elektrycznych) jest bardzo wysoka. Dotyczy to na przykład systemów oświetlenia oraz zasilania urządzeń, których częstotliwość eksploatacji jest bardzo wysoka. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na kwestię produkcji energii z odnawialnych źródeł.

²⁸ Gospodarka energetyczna i gazownictwo w 2021r. GUS, 2022

²⁹ Opracowanie metodologii i przeprowadzenie badania skali działań termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych wielomieszkaniowych. GUS, 2018

Na obszarze MOF Grudziądz energia wykorzystywana na potrzeby działalności budynków użyteczności publicznej i budynków komunalnych pochodzi w głównej mierze z ogólnej sieci energetycznej, pomimo iż mają one potencjał do wdrażania rozwiązań opartych na własnej produkcji energii z odnawialnych źródeł.

Duże zapotrzebowanie na energię elektryczną generują systemy oświetlenia drogowego, składające się z bardzo dużej liczby punktów. Stanowią one niezbędny komponent przede wszystkim w sferze bezpieczeństwa publicznego. Coraz powszechniej praktykowane są rozwiązania mające na celu doświetlanie miejsc niebezpiecznych na drogach oraz przejść dla pieszych – co minimalizuje ryzyko potencjalnych wypadków, niemniej jednak niesie za sobą większe zapotrzebowanie na prąd oraz tym samym generuje większe koszty utrzymania. W tym aspekcie na obszarze MOF Grudziądz identyfikowane są problemy związane z niedostosowaniem systemów oświetlenia ulicznego do współczesnych standardów. Dla zapewnienia maksymalnych korzyści środowiskowych ważne jest zatem, aby upowszechnić na szeroką skalę systemy oświetlenia energooszczędne, które bez straty jakości parametrów działania wobec systemów tradycyjnych cechują się zdecydowanie większą oszczędnością zarówno w sferze energetycznej, środowiskowej oraz finansowej.

Omówione powyżej aspekty wpływają na bardzo duże zainteresowanie problematyką zmian klimatu zarówno przez podmioty ze sfery publicznej, jak i prywatnej. Przeciwdziałanie pogłębianiu się zmianom klimatu (mitygacją) oraz uodpornienie się na skutki tych zmian, stanowią szczególny obszar interwencji na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto w ramach wspomnianej perspektywy przyjęto zasadę DNSH („do not significant harm”), która nakazuje realizowanie działań inwestycyjnych w taki sposób, aby nie czynić znaczących szkód w środowisku. Zasada ta jest oceniana w odniesieniu do celów środowiskowych tj. łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, gospodarka o obiegu zamkniętym, zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi oraz ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów.

2.21 Najważniejsze wnioski wynikające z Planu Adaptacji Gminy – miasto Grudziądz do zmian klimatu do roku 2030.

Plan adaptacji Gminy - Miasto Grudziądz do zmian klimatu do roku 2030 powstał w odpowiedzi na jeden z najważniejszych problemów ochrony środowiska, jakim są zmiany klimatu i potrzeba adaptacji do skutków tych zmian. Plan wskazuje wizję, cel nadrzędny oraz cele szczegółowe adaptacji Miasta do zmian klimatu, jakie powinny zostać osiągnięte poprzez realizację wybranych działań adaptacyjnych w obrębie czterech najbardziej wrażliwych obszarów funkcjonowania miasta, tj. zdrowia publicznego / grup wrażliwych, transportu, gospodarki wodnej oraz terenów zabudowy mieszkaniowej o wysokiej intensywności.

Plan jest powiązany z dokumentami poświęconymi adaptacji do zmian klimatu szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego, a także dokumentami regionalnymi. Działania adaptacyjne są spójne z polityką UE i kraju w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Wpisują się także w politykę rozwoju Grudziądz wyrażoną w dokumentach strategicznych i planistycznych obowiązujących w mieście. Zawarte w nim założenia adaptacyjne mają na celu przystosowanie miasta do zmian klimatu, zmniejszenie jego podatności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami tych zjawisk i ich pochodnych.

W ostatnich latach zauważalna jest eskalacja negatywnych skutków postępujących zmian klimatu, często potęgowanych przez konsekwencje naturalnego rozwoju obszarów miejskich – wzrostu urbanizacji, uszczelnienia powierzchni terenu, czy liczby zarejestrowanych pojazdów. Nie bez znaczenia pozostają tu także spadek udziału powierzchni biologicznie czynnych,

czy dyspozycyjnych zasobów wodnych. Konsekwencją tychże zmian są obserwowane nagłe, gwałtowne zjawiska jakimi są deszcze nawalne, burze z gradem, podtopienia i powodzie, jak i długotrwałe okresy bezopadowe z wysoką temperaturą powietrza. W swych skutkach zjawiska te będą powodować coraz większe straty materialne i ekonomiczne, a przede wszystkim coraz większe zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

Mając ograniczony wpływ na skalę i częstotliwość występowania samych zjawisk klimatycznych i ich pochodnych, w celu budowy miasta odpornego na niekorzystne zjawiska, konieczne jest zmniejszenie podatności wrażliwych sektorów i obszarów oraz zwiększenie potencjału adaptacyjnego w poszczególnych kategoriach funkcjonowania miasta. Konstruuąc założenia działań zaradczych zdefiniowana została Wizja adaptacji Miasta: Podejmowane w mieście działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu są spójne z zasadami zrównoważonego rozwoju, zapewniającymi, że dążenie do dobrobytu gospodarczego mieszkańców Miasta odbywać się będzie w harmonii z przyrodą i z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń. W kontekście zagrożeń, jakie dla miasta przynoszą zmiany klimatu zasady te nabierają dodatkowego znaczenia i znajdują odzwierciedlenie w wizji Miasta przystosowanego do zmieniających się warunków klimatycznych.

Analiza zagrożeń i potrzeb pozwoliła zdefiniować cel nadrzędny oraz cele szczegółowe. Wytyczonym celem nadrzędnym Planu adaptacji jest *Poprawa funkcjonowania wrażliwych sektorów Gminy - miasto Grudziądz oraz zapewnienie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców w obliczu skutków zmian klimatu*. W oparciu o cel nadrzędny zdefiniowano cele szczegółowe:

1. Zwiększenie odporności miasta na występowanie powodzi nagłych/miejskich.
2. Zwiększenie odporności miasta na występowanie okresów bezopadowych z wysoką temperaturą.
3. Zwiększenie odporności miasta na występowanie deszczy nawalnych.
4. Zwiększenie odporności miasta na występowanie wyższych temperatur maksymalnych.
5. Zwiększenie odporności miasta na występowanie fal upałów.
6. Zwiększenie odporności miasta na występowanie miejskiej wyspy ciepła (MWC).
7. Zwiększenie odporności miasta na występowanie przekroczeń norm stężeń, w tym epizodów smogowych.
8. Zwiększenie odporności miasta na występowanie silnego i bardzo silnego wiatru.
9. Zwiększenie odporności miasta na występowanie burz (w tym burz z gradem).

Doбору działań adaptacyjnych dokonano tak, aby każdy cel adaptacyjny był osiągnięty w optymalny sposób uwzględniający m.in. kryteria zrównoważonego rozwoju, efektywność kosztową oraz synergiczne oddziaływanie efektów działania w ograniczaniu również innych zagrożeń. Zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmian klimatu opisane przez cele szczegółowe wymaga działania w różnych obszarach funkcjonowania miasta - jego organizacji, edukacji i ostrzegania mieszkańców o zagrożeniach oraz rozwiązań technicznych w przestrzeni miasta.

Działania organizacyjne dotyczą zmian w prawie miejscowym w zakresie np. planowania przestrzennego, organizacji przestrzeni publicznej, tworzenia wytycznych postępowania w sytuacjach wystąpienia zagrożeń klimatycznych, usprawnienia funkcjonowania służb miejskich bądź systemów ostrzegania przed zagrożeniami.

Działania informacyjno - edukacyjne są to działania wspierające, podnoszące społeczną świadomość klimatyczną i propagujące dobre praktyki adaptacyjne. Pozwalają one uodpornić miasto i jego mieszkańców poprzez odpowiednie programy edukacyjne i zintensyfikowane działania informacyjne.

Działania techniczne są to działania o charakterze inwestycyjnym obejmujące budowę nowej lub modernizację istniejącej infrastruktury, która przyczynia się do ochrony miasta przed negatywnymi skutkami zmian klimatu.

Katalog działań adaptacyjnych obejmuje m.in.:

- Rozbudowę systemu ostrzegania i informowania o niebezpieczeństwach w przestrzeni publicznej.
- Edukację w zakresie rozwiązań służących retencjonowaniu wody.
- Sukcesywną modernizację istniejącej i budowę nowej sieci kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi.
- Regularną pielęgnację i wycinkę drzew stwarzających zagrożenie w czasie silnych wiatrów w pobliżu zabudowań.
- Program wymiany źródeł ciepła oraz instalacji źródeł OZE w budynkach i lokalach mieszkalnych i innych.
- Termomodernizację budynków użyteczności publicznej i innych budynków.
- Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów mogących wpłynąć na ograniczenie emisji zanieczyszczeń.
- Budowę fontann, kurtyn wodnych, zacienionych placów zabaw, uliczne źródła wody pitnej.
- Budowę miejskiego systemu transportowych ścieżek rowerowych.
- Zwiększanie powierzchni terenów biologicznie czynnych.
- Wyposażenie służb w niezbędny sprzęt ratowniczy.

Podkreślić należy, że Plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy - miasto Grudziądz spełnia funkcję nie tylko dokumentu strategicznego. Jego szczególnie istotną rolą jest także poszerzanie wiedzy i świadomości zaangażowanych podmiotów, interesariuszy i mieszkańców miasta, bowiem skuteczna adaptacja nie ogranicza się jedynie do realizacji działań adaptacyjnych. Niezwykle istotne jest także podejmowanie skutecznych działań w ramach przedsięwzięć już realizowanych, a także w codziennym życiu.

Zakres założonych i wdrażanych działań adaptacyjnych charakteryzuje się dużą różnorodnością i w wysokim stopniu uwzględniają zdefiniowane zagrożenia. Intensywności podejmowanych działań i konsekwencja w ich kontynuacji przyczyni się do pełnej ich realizacji.

2.22 Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego

Niezbędnym elementem skutecznej i efektywnej realizacji zadań związanych z opracowaniem i wdrożeniem *Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz* jest odpowiednio przygotowany zespół kadrowo – administracyjny obsługujący zawiązane partnerstwo. Partnerstwo, jako nowa jednostka zarządzana na poziomie lokalnym, musi powołać zespół kadrowy, w celu prowadzenia statutowych działań, a także z uwagi na konieczność zapewnienia sprawnej realizacji i wdrażania Strategii na poziomie MOF. W związku z tym istnieje potrzeba wsparcia finansowego dla tych jednostek, którym powierzone zostały zadania związane z prowadzeniem polityki terytorialnej na terenie wyodrębnionego obszaru. Wsparcie finansowe zdolności administracyjnej polega na finansowaniu wynagrodzeń pracowników, zakupie wyposażenia biura, w tym materiałów biurowych i eksploatacyjnych oraz zakupie sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, utworzeniu strony internetowej, a także organizacji spotkań w ramach partnerstwa (w odniesieniu do obsługi informatyczno-technicznej Biura Stowarzyszenia), związanych z wdrażaniem polityki terytorialnej i rozwijaniem współpracy.

Wsparcie lokalnych struktur MOF umożliwi zapewnienie stabilnej i kompetentnej kadry pracowników, a tym samym sprawnej obsługi wdrażania polityki terytorialnej w ww. obszarze funkcjonalnym oraz umożliwi sprawniejsze aplikowanie o środki finansowe na realizację wskazanych projektów. Zrealizowane projekty natomiast przyczynią się do rozwoju regionu i przeciwdziałania marginalizacji.

2.23 Podsumowanie (identyfikacja najważniejszych problemów/potrzeb rozwojowych obszaru, jako podstawy programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego)

Wykonana dla MOF Grudziądz diagnoza wskazuje na występujące na tym obszarze silne powiązania społeczno-gospodarcze i środowiskowe. Szczególnie silnie zaznaczają się powiązania miasta rdzeniowego Grudziądz z resztą obszaru MOF, które jako ośrodek regionalny zapewnia obsługę mieszkańców nie tylko na poziomie ponadlokalnym, ale również zapewnia dostęp do usług specjalistycznych (m.in. z zakresu ochrony zdrowia, administracji publicznej, szkolnictwa, usług biznesowych). Na obszarze MOF identyfikuje się także występowanie silnych powiązań transportowych, w szczególności w relacji miasto Grudziądz-otoczenie, gdzie dodatkowo miasto Grudziądz stanowi ważny węzeł przesiadkowy. Na poziomie lokalnym obserwuje się związki łączące wiejskie ośrodki lokalne (najczęściej będące siedzibami gmin) i otaczające je obszary wiejskie w zakresie realizacji podstawowych usług społecznych, takich jak opieka nad dziećmi i edukacja, opieka zdrowotna, kultura, a także świadczenie pracy, rekreacja i wypoczynek. Postrzeganie MOF Grudziądz jako spójnego obszaru uwidacznia się również w podejmowanych przez samorządy działaniach mających wpływ na stan środowiska przyrodniczego całego terenu MOF.

Na obszarze MOF Grudziądz jako główne obszary wymagające wsparcia – w zakresie, których identyfikuje się najważniejsze problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe - które stanowią podstawę programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego wskazuje się przede wszystkim:

- wychowanie przedszkolne, kształcenie ogólne i zawodowe – ze względu na występujący niski udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na części obszaru MOF oraz potrzeby w zakresie poprawy jakości świadczenia usług wychowania przedszkolnego, niską jakość kształcenia mierzoną wynikami egzaminów zewnętrznych, niedostateczne kompetencje kluczowe uczniów (zwłaszcza cyfrowe i językowe), potrzeby dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb nowoczesnego rynku pracy, jak również występujące potrzeby wsparcia infrastrukturalnego i doposażenia obiektów, organizację zajęć dodatkowych i włączających dla osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także wsparcie kadry nauczycielskiej;
- poprawę dostępności i podniesienie standardu zagospodarowanych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych oraz obiektów świadczących usługi publiczne, rewitalizację, wsparcie rozwoju turystyki - na obszarze występują zniszczone lub mało atrakcyjne przestrzenie i obiekty publiczne, które wymagają zagospodarowania, remontu lub doposażenia w celu podniesienia jakości świadczonych usług oraz udostępnienia ich mieszkańcom m.in. na potrzeby świadczenia usług kulturalnych, rekreacji i wypoczynku oraz włączenia społecznego; w zakresie potencjałów rozwojowych na obszarze MOF identyfikuje się niewykorzystany w pełni potencjał do rozwoju turystyki na bazie występujących walorów przyrodniczych i kulturowych; w związku z występującym procesem starzenia się społeczeństwa dostrzega się potrzebę poprawy dostępności do usług zdrowotnych;
- wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej – w mieście Grudziądz identyfikuje się potrzeby związane z poprawą funkcjonowania i usprawnieniem systemu transportowego miejskiego, w szczególności potrzeby w zakresie modernizacji infrastruktury transportowej (w tym przystankowej), rozwoju i unowocześnienia systemu sprzedaży biletów oraz wymiany taboru na pojazdy niskoemisyjne;
- budowę dróg rowerowych i pieszo-rowerowych – za względu na małą spójność sieci dróg rowerowych na obszarze MOF, występowanie luk w istniejącej sieci oraz potrzeby infrastrukturalne na obszarze miasta oraz potrzeby służące połączeniu miasta z obszarami wiejskimi, co ogranicza wykorzystywanie roweru jako bezpiecznego i ekologicznego środka transportu; na analizowanym obszarze dostrzega

się również potrzebę realizacji dróg rowerowych poprawiających dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych w celu wzmocnienia potencjału turystycznego MOF;

- poprawę efektywności energetycznej, redukcję emisji zanieczyszczeń, adaptację do zmian klimatu – na obszarze MOF znajdują się budynki mieszkalne i użyteczności publicznej cechujące się słabą izolacją termiczną, wykorzystujące mało efektywne, energochłonne i nieekologiczne systemy grzewcze, występują także przestarzałe energochłonne systemy oświetleniowe; identyfikuje się również potrzeby związane z przystosowaniem oraz budowaniem odporności w związku z zachodzącymi zmianami klimatu - tworzeniem zielonej i niebieskiej infrastruktury;

- wsparcie infrastruktury biznesowej – ze względu na identyfikowane potrzeby wzmocnienia i rozwijania potencjału podmiotów świadczących usługi dla biznesu;

- wsparcie administracyjne – w celu sprawnego wdrażania ustaleń Strategii identyfikuje się szereg potrzeb w zakresie wsparcia kadry odpowiedzialnej za realizację zadań związanych z Polityką Terytorialną oraz zakup niezbędnego wyposażenia.

3. Identyfikacja obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą, tj. wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Według Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego - Strategia Przyspieszenia 2030+ w obrębie MOF Grudziądz identyfikuje się obszary wymagające rozwiązania negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej (będące Obszarami Strategicznej Interwencji wskazywanymi w polityce regionalnej województwa). W ujęciu regionalnym³⁰ do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu przedsiębiorczości i niskiego poziomu rozwoju społecznego zaliczono gminę Rogóźno³¹, z kolei do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego zakwalifikowano gminę Dragacz³². W gminie Dragacz na wskazane problemy nakładają się także procesy starzenia się społeczeństwa o ponadprzeciętnym natężeniu. Ponadto gmina Rogóźno identyfikowana jest jako

³⁰ na podstawie delimitacji wykonanej na potrzeby „Strategii Przyspieszenia 2030+”

³¹ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej lub powyżej przyjętego kryterium)

- saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. mieszkańców (wartość uśredniona z lat 2014-2018)
- wyniki egzaminów z matematyki i języka angielskiego na poziomie szkoły podstawowej (wartość uśredniona dla lat 2015-2016) oraz gimnazjum (wartość uśredniona dla lat 2016-2018) jako procent średniej krajowej
- udział zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w ludności w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2017 r.
- udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w 2017 r.
- udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2017 r.
- liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2018 r.
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2018 r.

³² wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej lub powyżej przyjętego kryterium)

- saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. mieszkańców (wartość uśredniona z lat 2014-2018)
- wyniki egzaminów z matematyki i języka angielskiego na poziomie szkoły podstawowej (wartość uśredniona dla lat 2015-2016) oraz gimnazjum (wartość uśredniona dla lat 2016-2018) jako procent średniej krajowej
- udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2017 r.
- udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2017 r.
- udział osób uprawnionych do głosowania, które oddały głos w I turze wyborów samorządowych w latach 2010, 2014 i 2018

obszar zagrożony trwałą marginalizacją na poziomie krajowym, a Grudziądz zaliczony został do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (miasta kryzysowe)³³.

4. Wizja rozwoju obszaru – oczekiwany wynik realizacji działań planowanych w ramach Polityki Terytorialnej

Realizacja projektów w ramach zaproponowanych celów strategicznych na terenie MOF Grudziądz przyczyni się do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru oraz wesprze proces zielonej transformacji i rozwoju gospodarki zeroemisyjnej.

MOF Grudziądz stanie się obszarem bardziej rozwiniętym gospodarczo, poprzez realizację działań na rzecz pozyskiwania inwestorów i tworzenia nowych miejsc pracy dla mieszkańców całego obszaru. W wyniku podnoszenia jakości i dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy wzmocnione zostaną kompetencje zawodowe przyszłych pracowników.

Zmniejszy się skala niekorzystnego oddziaływania człowieka na środowisko naturalne. Ograniczony zostanie negatywny wpływ człowieka na atmosferę, do czego przyczyni się poprawa funkcjonowania i rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego na terenie miasta, połączony z rozbudową sieci dróg rowerowych umożliwiającą ekologiczne przemieszczanie się na terenie obszaru. Na poprawę czystości powietrza wpłynie także realizacja działań z zakresu modernizacji źródeł ciepła i sieci ciepłowniczej oraz modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej. Planuje się również modernizację oświetlenia ulicznego, dzięki czemu zwiększy się efektywność energetyczna i zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do atmosfery.

MOF Grudziądz będzie cechował się większą odpornością na skutki negatywnych zmian klimatycznych. Proces adaptacji do zmian klimatu wsparty zostanie poprzez tworzenie nowych terenów zielonych, realizację nasadzeń i zagospodarowanie wód opadowych.

Na terenie MOF Grudziądz nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost jakości i zwiększenie dostępu do usług publicznych, zwłaszcza edukacyjnych, wychowania przedszkolnego, kulturalnych i ochrony zdrowia. W wyniku realizacji projektów edukacyjnych uczniowie obszaru będą lepiej wykształceni i uzyskają dodatkowe kompetencje kluczowe, zwłaszcza w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych oraz doradztwo zawodowe, istotne w przyszłym procesie nauki i pozyskiwania pracy. Wzrośnie atrakcyjność i dostęp do wychowania przedszkolnego poprzez zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych i poszerzenie oferty zajęć. Proces kształcenia i wychowania przedszkolnego odbywać się będzie przy uwzględnieniu potrzeb uczniów i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i sprzyjać będzie zapewnieniu dostępu tym osobom do dobrej jakości kształcenia włączającego, poprzez dodatkowe wsparcie i łatwiejszy dostęp do zajęć, co zapewni możliwość włączenia społecznego i zapobiegnie alienacji wśród rówieśników. W procesie kształcenia i wychowania uczniowie i dzieci przedszkolne uzyskają lepsze wsparcie ze strony nauczycieli, którzy podniosą swoje kompetencje i kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w stażach i szkoleniach.

Zwiększy się uczestnictwo mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym obszaru w wyniku podniesienia jakości i modernizacji obiektów kultury. Realizacja działań z zakresu ochrony zdrowia wpłynie na lepsze wyposażenie i zwiększenie dostępności do ambulatoryjnych zdrowotnych świadczeń specjalistycznych, co jest szczególnie istotne w kontekście starzejącego się społeczeństwa. W wyniku działań rewitalizacyjnych przestrzeń miasta stanie się bardziej atrakcyjna i dostępna dla mieszkańców obszaru

---

³³ na podstawie delimitacji wykonanej na potrzeby „Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” a następnie zaktualizowanej w roku 2020 („Zaktualizowana lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027” oraz „Zaktualizowana imienna lista 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”)

oraz turystów, a rozwój infrastruktury turystycznej przyczyni się do wzrostu potencjału turystycznego obszaru.

W celu wzmocnienia rozwoju ZIT Grudziądza, oprócz działań realizowanych w ramach polityki terytorialnej, na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego planuje się także realizację działań rewitalizacyjnych prowadzonych w Grudziądzu na podstawie GPR, realizację projektów finansowanych ze środków krajowych oraz działań uzupełniających w ramach instrumentu RLKS. Na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza funkcjonują Stowarzyszenia Lokalnych Grup Działania: „Grudziądzki Spichlerz” (na obszarze m. Grudziądz), „Vistula-Terra Culmensis-Rozwój przez Tradycję” (na obszarze gminy Rogóźno i Grudziądz) oraz „Gminy Powiatu Świeckiego” (gmina Dragacz), w których uczestniczą członkowie ZIT.

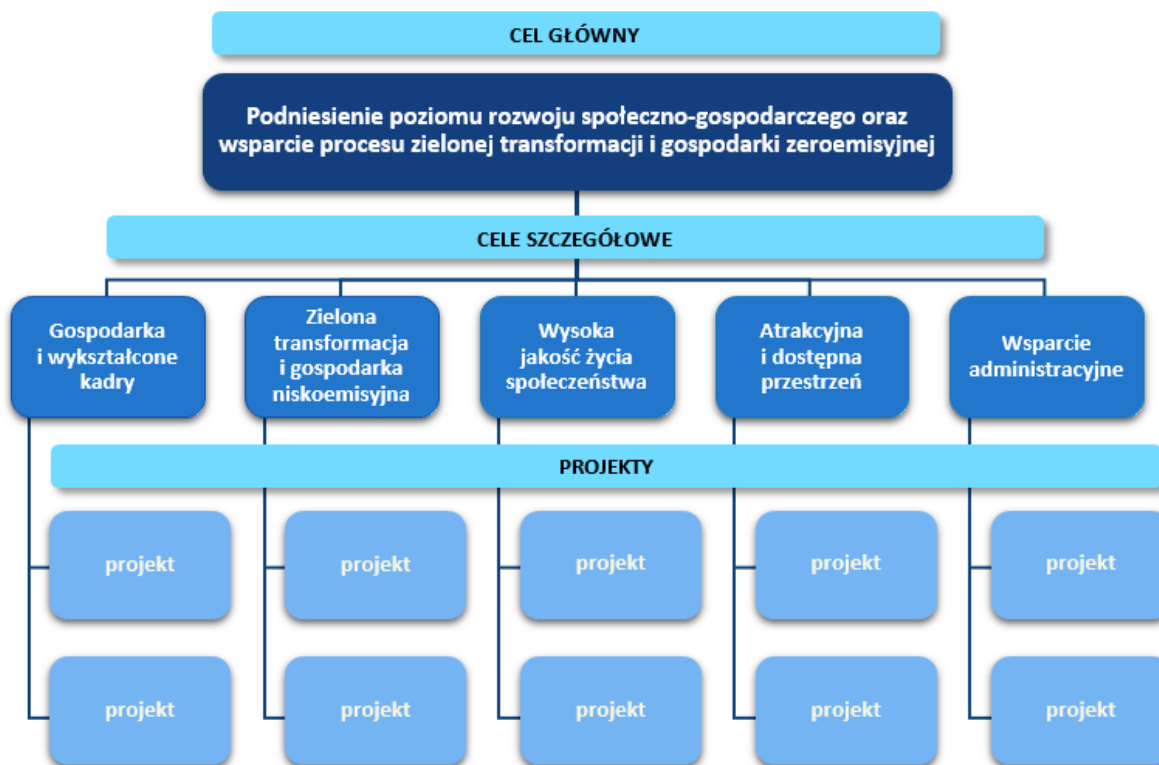
5. Opis wsparcia obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą

Celem realizacji założeń Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest zrównoważony rozwój całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. obszarów problemowych (miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą), którym przyznano dodatkowe wsparcie finansowe przeznaczone na realizację działań służących poprawie zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

Na terenie MOF Grudziądza do tzw. obszarów problemowych zaliczono **miasto Grudziądz** (wskazane z poziomu krajowego jako miasto średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze), dla którego w celu niwelowania występujących na terenie miasta problemów społeczno-gospodarczych planuje się realizację działań mających na celu wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, poprzez rozwój Grudziądzkiego Parku Przemysłowego oraz zwiększenie jakości kształcenia zawodowego i dostosowania go do potrzeb lokalnego rynku pracy. Działania te częściowo podejmowane będą w partnerstwie z **gminą Dragacz**, która na poziomie regionalnym zaliczona została do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego i oddziaływać na problemy tej gminy. W celu uatrakcyjnienia wizerunku Grudziądza i poprawy jakości życia mieszkańców, na terenie miasta prowadzone będą działania mające na celu podniesienie jakości i dostępności do wychowania przedszkolnego, wzrost kompetencji kluczowych u uczniów grudziądzkich szkół oraz lepsze wyposażenie i poprawę dostępu do specjalistycznego leczenia prowadzonego w warunkach ambulatoryjnych, skutkujące poprawą zdrowia mieszkańców. Dzięki działaniom wspierającym rozwój kultury notujących sytuację problemową społeczność lokalna zyska poprawę dostępu do uczestnictwa w zajęciach o charakterze kulturalno-rozrywkowym, co umożliwi integrację społeczną i międzypokoleniową. Zwiększony zostanie potencjał turystyczny miasta, w wyniku realizacji dróg pieszo-rowerowych i zwiększenia atrakcyjności turystyki wodnej. Podjęte działania przyczynią się do wzrostu przedsiębiorczości i podniesienia jakości świadczonych usług publicznych, także w aspektach istotnych dla młodych rodzin z dziećmi, co przyczyni się do wzrostu atrakcyjności miasta jako miejsca przyjaznego do zamieszkania i pracy, co jest szczególnie istotne w aspekcie niekorzystnych procesów demograficznych.

Na terenie **gminy Rogóźno** (wskazanej z poziomu regionalnego jako problemową pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości, a na poziomie krajowym zaliczonej do gmin zmarginalizowanych) planuje się inwestycje w infrastrukturę przedszkolną, co spowoduje zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu, a tym samym zwiększy atrakcyjność gminy do zamieszkania oraz przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, ułatwiając kobietom powrót na rynek pracy.

6. Cele rozwojowe obszaru realizowane poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ryc. Schemat struktury celów oraz realizujących je projektów (tzw. drzewo ustaleń)

6.1 Opis realizacji celów

Cel główny: Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej

Głównym celem realizacji strategii służącej wsparciu rozwoju w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest „Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej”. Cel główny swoim zakresem obejmuje wszystkie zagadnienia mieszczące się w ramach celów szczegółowych i określa (stanowi swego rodzaju deklarację), dotyczącą wizji rozwoju obszaru, do której będzie się dążyć poprzez realizację zaplanowanej interwencji w ramach polityki terytorialnej. Cel ten zdefiniowano na podstawie zidentyfikowanych problemów i potrzeb rozwojowych występujących na obszarze realizacji Strategii, a jego wypełnienie związane będzie przede wszystkim z rozwojem innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym rozwój rynku pracy, kształtowaniem stanu środowiska przyrodniczego, poprawą szeroko rozumianego rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie rozwoju i dostępności do usług z zakresu edukacji, zdrowia, kultury i sportu oraz kształtowaniem warunków i przestrzeni dla wysokiej jakości życia.

Cele szczegółowe:

1. Cel szczegółowy: Gospodarka i wykształcone kadry

Cel szczegółowy „Gospodarka i wykształcone kadry” obejmuje projekty związane z podniesieniem poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej tj. projekty związane ze wsparciem infrastruktury biznesowej, w tym powstawanie i rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz rozwój ośrodków wspierających przedsiębiorczość, a także projekty związane z podniesieniem atrakcyjności gospodarczej obszaru oraz projekty realizowane w zakresie poprawy infrastruktury i jakości kształcenia zawodowego.

W celu podniesienia poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej realizowane będą m.in. zadania związane z rozwojem centrów i usług doradczych, tworzeniem dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz działania wspierające internacjonalizację i rozwój gospodarki. Ważnym aspektem będzie także rozwój sieci współpracy klastrów oraz działania inwestycyjne i doradcze IOB. W ramach wzrostu atrakcyjności gospodarczej realizowane będą działania mające na celu przyciąganie inwestorów i zachęcenie ich do prowadzenia działalności gospodarczej na terenach obszaru. Ważnym elementem wzrostu gospodarczego jest także dostępność wysoko wykwalifikowanych kadr. W ramach celu realizowane będą projekty ukierunkowane na poprawę jakości, efektywności i skuteczności kształcenia zawodowego oraz działania wpływające na dostosowanie tego rodzaju kształcenia do potrzeb rynku pracy. Cel „Gospodarka i wykształcone kadry” obejmuje także projekty wpływające na dostosowanie kształcenia zawodowego do wymogów zielonej i cyfrowej transformacji oraz projekty związane z promowaniem tego rodzaju kształcenia jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji. Ponadto w celu poprawy jakości oraz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy realizowane będą inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe.

2. Cel szczegółowy: Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna

Cel szczegółowy „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna” związany jest z poprawą stanu środowiska przyrodniczego tj. obejmuje projekty dotyczące poprawy efektywności energetycznej, redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, przystosowania do zmian klimatu, zrównoważonej gospodarki wodnej oraz gospodarki zeroemisyjnej.

Do najważniejszych wyzwań związanych z poprawą stanu środowiska przyrodniczego należą kwestie poprawy jakości powietrza i gospodarki wodnej. Cel „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna” zawiera szereg wielokierunkowych działań, które wpłyną na poprawę obecnego systemu energetycznego oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wodnych. I tak, kompleksowa modernizacja energetyczna, rozwój efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych opartych na źródłach OZE, budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego opartego na technologii LED doprowadzą do redukcji zużycia energii cieplnej i elektrycznej, a tym samym znacząco wpłyną na redukcję zanieczyszczeń powietrza. Obok projektów energetycznych poprawie stanu powietrza będą służyć także działania z zakresu rozwoju i usprawnienia nisko- i zeroemisyjnego transportu publicznego m.in. zakup „czystego” taboru wraz z niezbędną infrastrukturą, działania związane z ułatwieniem podróży multimodalnych („park&ride”, „bike&ride”) czy nawet działania w infrastrukturę rowerową przyczyniające się do priorytetyzacji ruchu pieszego i rowerowego, tym samym zmniejszające ilość emitowanych zanieczyszczeń do powietrza. Natomiast wsparcie

zielonej i niebieskiej infrastruktury, nasadzenia i zazielenienia w mieście przyczynią się do zwiększenia terenów zielonych, a tym samym realizując zadania małej retencji pozwolą na skuteczne i efektywne gospodarowanie wodami opadowymi przez co pozytywnie wpłyną na zaadoptowanie miasta do zmian klimatu.

Cel szczegółowy: Wysoka jakość życia społeczeństwa

Cel szczegółowy „Wysoka jakość życia społeczeństwa” obejmuje projekty związane z poprawą dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu (m.in. przedszkola), podniesieniem jakości kształcenia ogólnego, ochroną zdrowia oraz wsparciem instytucji kultury.

Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury i usług społecznych skorelowane jest z kompleksową poprawą warunków wychowania przedszkolnego tj. tworzeniem nowych miejsc wychowania przedszkolnego, a także działaniami wpływającymi na poprawę oferty i jakości świadczonych usług edukacyjnych. Wysoka jakość życia społecznego to także projekty w zakresie poprawy jakości i efektywności kształcenia ogólnego. Działania te przyczynić się mają przede wszystkim do wyrównywania szans edukacyjnych wewnątrz- i międzyregionalnych. Projekty realizowane dla uczniów obejmować będą m.in. podnoszenie kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społecznych, społeczno-emocjonalnych, podstawowych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją. Nie zabraknie również działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego czy edukacji włączającej. Wsparcie dla przedstawicieli kadry będzie dotyczyć m.in. podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji związanych z danym zawodem, podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społeczno-emocjonalnych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją. Kadrze szkół i placówek będzie udzielana pomoc w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych lub wychowawczych. Z kolei szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne uzyskają możliwość poprawy warunków kształcenia w ramach dostosowania do wymogów edukacji włączającej, w tym poprawy dostępności. Rozwój opieki specjalistycznej, rehabilitacji medycznej, deinstytucjonalizacja usług opieki zdrowotnej, tworzenie i dostosowanie infrastruktury podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami oraz zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej to kolejne elementy, jakie zostały zawarte w celu „Wysoka jakość życia społeczeństwa”. Natomiast działania związane ze wsparciem instytucji kultury ukierunkowane będą na rozwój i funkcjonowanie oferty instytucji kultury dostosowanej do odbiorców lokalnych oraz regionalnych, a także na zadania w zakresie budowy/rozbudowy/remontu, wyposażenia oraz adaptacji obiektów do pełnienia funkcji kulturalnych. Cel ten obejmuje także działania związane z odrestaurowaniem i konserwacją ogólnodostępnych obiektów zabytkowych, wraz z zagospodarowaniem terenu wokół nich. Sektor kultury stanowi bowiem istotny potencjał zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, przez co jest ważnym elementem wpływającym na podniesienie jakości życia.

3. Cel szczegółowy: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń

Cel szczegółowy „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń” obejmuje zagadnienia związane z rewitalizacją i odnową przestrzeni publicznej, turystyką oraz ścieżkami rowerowymi prowadzącymi do atrakcji turystycznych.

W celu przywrócenia lub nadania nowych funkcji, kulturalnych, społecznych lub edukacyjnych zdegradowanej przestrzeni, obiektom bądź terenom, w ramach celu „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń” realizowane będą projekty polegające m.in. na ich przebudowie, remoncie, adaptacji (wraz z wyposażeniem) oraz projekty mające na celu uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej, służące udostępnieniu terenów dla mieszkańców. W obszarze turystyki realizowane zostaną projekty przyczyniające się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach

turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, polegające m.in. na rozwoju infrastruktury turystycznej wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz adaptacji obiektów do pełnienia funkcji turystycznych. Działania te ukierunkowane będą na tworzenie lub rozszerzanie istniejących tras i szlaków turystycznych różnych rodzajów (np. piesze, wodne, rowerowe), w tym budowę, przebudowę i rozbudowę infrastruktury poprawiającej dostępność obiektów i atrakcji turystycznych oraz zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia (m.in. parkingi, ciągi komunikacyjne, infrastruktura dla osób z niepełnosprawnościami, zielona infrastruktura). W ramach realizacji celu możliwa będzie także budowa/przebudowa szlaków i ścieżek rowerowych, prowadzących do atrakcji turystycznych lub miejsc bezpośrednio z nimi powiązanych.

4. Cel szczegółowy: Wsparcie administracyjne

Cel szczegółowy „Wsparcie administracyjne” obejmuje działania mające na celu wsparcie zdolności administracyjnej w zakresie wdrażania Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W ramach realizacji celu możliwe będzie wynagradzanie osób odpowiedzialnych za realizację polityki terytorialnej, zakup wyposażenia biurowego, sprzętu komputerowego oraz materiałów biurowych i eksploatacyjnych, jak również organizacja spotkań w ramach partnerstwa związanych z wdrażaniem polityki terytorialnej i rozwijaniem współpracy. Realizacja projektów przypisanych do celu „Wsparcie administracyjne” zapewni stworzenie i utrzymanie odpowiednich warunków pracy oraz zatrudnienie wykwalifikowanych pracowników, gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją polityki terytorialnej.

6.2 Drzewo ustaleń

13.Tabela. Drzewo ustaleń.

CEL GŁÓWNY	CELE SZCZEGÓŁOWE	PROJEKTY
Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej	Gospodarka i wykształcone kadry	ZIT-GR-1 Zwiększenie poziomu dostępności obiektów przemysłowych dla potrzeb MŚP zlokalizowanych w sąsiedztwie Grudziądzkiego Parku Przemysłowego
		ZIT-GR-14 Zakup samochodu ciężarowego w Zespole Szkół Mechanicznych w Grudziądz
		ZIT-GR-15 „Nowe umiejętności - nowe możliwości” - zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia kursu obsługi wózków jezdniowych dla uczniów ZSE kształcących się w zawodzie technik logistyk
		ZIT-GR-18 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe w szkołach miasta Grudziądz
	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna	ZIT-GR-2 Zakup 8 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej
		ZIT-GR-3 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Rozgarty – Sosnówka na terenie Gminy Grudziądz
		ZIT-GR-4 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji ul. Jaskótcza - Marusza na terenie Gminy Grudziądz
		ZIT-GR-5 Budowa ścieżki pieszo - rowerowej na odcinku od ul. Miłoleśnej w Grudziądz do miejscowości Dębieniec
		ZIT-GR-6 Budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Dębowej

		ZIT-GR-7 Dostawa trzech tramwajów wielozłonowych do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu wraz z modernizacją układu torowego Zajezdni Tramwajowej
		ZIT-GR-8 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz
		ZIT-GR-9 Modernizacja energetyczna budynków komunalnych w miejscowościach Skurgwy i Jamy
		ZIT-GR-10 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap II
		ZIT-GR-11 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap I
		ZIT-GR-12 Nowe Planty - rewitalizacja terenu plant miejskich wzdłuż ul. Al.23 Stycznia wraz z odkryciem fragmentu Kanału Trynka
Wysoka jakość życia społeczeństwa		ZIT-GR-13 Budowa przedszkola w Gminie Rogóźno
		ZIT-GR-16 Wsparcie przedszkoli miejskich na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz na pomoc dzieciom z niepełnosprawnościami
		ZIT-GR-17 Podnoszenie umiejętności w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych w grudziądzkich szkołach podstawowych
		ZIT-GR-19 Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu
Atrakcyjna i dostępna przestrzeń		ZIT-GR-20 Zakup sprzętu medycznego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu
		ZIT-GR-22 Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury
Wsparcie administracyjne		ZIT-GR-21 Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ul. Miłoleśnej
		ZIT-GR-23 Zwiększenie dostępności do usług turystyki wodnej na jeziorach w Grudziądzu
		ZIT-GR-24 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
		ZIT-GR-25 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap I
		ZIT-GR-26 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap II

7. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii

14.Tabela. Wskaźniki produktu.

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1 (iii)	Działanie 01.06	EFRR	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) (przedsiębiorstwa)	szt.	0	10
2 (i)	Działanie 02.01	EFRR	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2	0	3 575
2 (i)	Działanie 02.01	EFRR	PLRO025	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)*	szt.	0	4
2 (i)	Działanie 02.03	EFRR	RCO018	Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	0	36
2 (i)	Działanie 02.03	EFRR	PLRO025	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)*	szt.	0	15
2 (i)	Działanie 02.01 Działanie 02.03	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	2709
2 (iv)	Działanie 02.07	EFRR	RCO121	Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów)	ha	0	2,8

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2 (iv)	Działanie 02.07	EFRR	RCO026	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	0	2,8
2 (iv)	Działanie 02.07	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	59 042
2 (viii)	Działanie 03.02	EFRR	PLRO084	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	szt.	0	3
2 (viii)	Działanie 03.02	EFRR	RCO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	17,9
2 (viii)	Działanie 03.02	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	91 132
5 (i)	Działanie 05.02 Działanie 05.04	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	42 000	45 500
5 (i)	Działanie 05.02	EFRR	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	0	1
5 (i)	Działanie 05.04	EFRR	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	2	7

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4 (ii)	Działanie 06.02	EFRR	RCO066	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	osoby	0	70
4 (ii)	Działanie 06.06	EFRR	RCO067	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	osoby	0	68
4 (ii)	Działanie 06.02 Działanie 06.06	EFRR	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1
4 (ii)	Działanie 06.02 Działanie 06.06	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	193
4 (v)	Działanie 06.10	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	2 000
4 (v)	Działanie 06.10	EFRR	RCO069	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoby/rok	0	2 000
4 (v)	Działanie 06.10	EFRR	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0	2
4 (f)	Działanie 08.10	EFS+	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	40

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4 (f)	Działanie 08.10	EFS+	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	0	40
4 (f)	Działanie 08.13	EFS+	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	0	800
4 (f)	Działanie 08.16	EFS+	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	0	1221
4 (f)	Działanie 08.16	EFS+	PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	0	306
4 (f)	Działanie 08.10 Działanie 08.13 Działanie 08.16	EFS+	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	0	15

15.Tabela. Wskaźniki rezultatu.

Wskaźniki rezultatu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Cel końcowy (2029)
2 (i)	Działanie 02.01	EFRR	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych*	tony równoważnika CO ₂ /rok	CST2021	155,91
2 (i)	Działanie 02.01	EFRR	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)*	MWh/rok	CST2021	396 444,84
2 (i)	Działanie 02.03	EFRR	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)*	MWh/rok	CST2021	2377
2 (i)	Działanie 02.03	EFRR	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych*	tona równoważnika CO ₂ /rok	CST2021	701
2 (viii)	Działanie 03.02	EFRR	RCR064	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	CST2021	59 492
5 (i)	Działanie 05.02	EFRR	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	CST2021	1500
5 (i)	Działanie 05.04	EFRR	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	CST2021	14 600
4 (ii)	Działanie 06.02	EFRR	RCR070	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	użytkownicy/ rok	CST2021	70
4 (ii)	Działanie 06.06	EFRR	RCR071	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/ rok	CST2021	68

Wskaźniki rezultatu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Cel końcowy (2029)
4 (v)	Działanie 06.10	EFRR	RCR073	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	CST2021	2000
4 (f)	Działanie 08.13 Działanie 08.16	EFS+	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	CST2021	1617

8. Wskazanie zgodności planowanej interwencji z dokumentami programowymi (funduszami), do których zamierza się aplikować o finansowanie wsparcia

Niniejsza Strategia Terytorialna realizowana będzie w zgodności z przyjętym Programem *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza (FEdKP) 2021-2027*. Program ten umożliwi ubieganie się o wsparcie na realizację projektów w ramach instrumentów terytorialnych takich jak m.in. ZIT, czy IIT. W województwie kujawsko-pomorskim tymi instrumentami objęte są konkretne obszary (tzw. obszary prowadzenia polityki terytorialnej), które wyznaczone zostały w *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+*. We wspomnianym programie FEdKP zapisano, iż to strategie ZIT/IIT będą określały kierunki wsparcia i projekty dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla poszczególnych poziomów Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Niniejsza Strategia określa zatem listę projektów odpowiadających na problemy oraz potrzeby obszaru MOF Grudziądz, które wynikają z zakresu wsparcia w ramach Celów Polityki: CP1, CP2, CP4, CP5 scharakteryzowanego w programie FEdKP. Wszystkie projekty wskazane do realizacji w ramach niniejszej Strategii, dla których planowane jest finansowanie ze środków programu FEdKP 2021-2027, wykazują pełną zgodność z zapisami tego programu.

16.Tabela. Wykazanie zgodności planowanej interwencji z celami i priorytetami określonymi w programie FEdKP 2021-2027.

Cel Polityki	Priorytet	Cel szczegółowy	Nazwy projektów zgodnych z zakresem wsparcia w ramach celów i priorytetów
Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	Priorytet 1 Fundusze Europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu	1(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	ZIT-GR-1 Zwiększenie poziomu dostępności obiektów przemysłowych dla potrzeb MŚP zlokalizowanych w sąsiedztwie Grudziądzkiego Parku Przemysłowego
Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	ZIT-GR-8 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz. ZIT-GR-9 Modernizacja energetyczna budynków komunalnych w miejscowościach Skurgwy i Jamy ZIT-GR-10 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu

<p>energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>			<p>maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap II ZIT-GR-11 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap I</p>
	<p>Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu</p>	<p>2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</p>	<p>ZIT-GR-12 Nowe Planty - rewitalizacja terenu plant miejskich wzdłuż ul. Al.23 Stycznia wraz z odkryciem fragmentu Kanału Trynka</p>
	<p>Priorytet 3 Fundusze Europejskie na zrównoważony transport miejski</p>	<p>2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p>	<p>ZIT-GR-2 Zakup 8 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej ZIT-GR-3 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Rozgarty – Sosnówka na terenie Gminy Grudziądz ZIT-GR-4 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji ul. Jaskółcza - Marusza na terenie Gminy Grudziądz ZIT-GR-5 Budowa ścieżki pieszo - rowerowej na odcinku od ul. Miłoleśnej w Grudziądzu do miejscowości Dębieniec ZIT-GR-6 Budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Dębowej ZIT-GR-7 Dostawa trzech wieloczołonowych do obsługi sieci</p>

			tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu wraz z modernizacją układu torowego Zajezdni Tramwajowej
Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	Priorytet 6 Fundusze Europejskie na rzecz zwiększania dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców	4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	ZIT-GR-16 Wsparcie przedszkoli miejskich na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz na pomoc dzieciom z niepełnosprawnościami ZIT-GR-17 Podnoszenie umiejętności w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych w grudziądzkich szkołach podstawowych ZIT-GR-18 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe w szkołach miasta Grudziądz
	Priorytet 6 Fundusze Europejskie na rzecz zwiększania dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców	4(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line	ZIT-GR-13 Budowa przedszkola w Gminie Rogóźno ZIT-GR-14 Zakup samochodu ciężarowego w Zespole Szkół Mechanicznych w Grudziądzu ZIT-GR-15 „Nowe umiejętności - nowe możliwości” – zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia kursu obsługi wózków jezdniowych dla uczniów ZSE kształcących się w zawodzie technik logistyk
	Priorytet 6 Fundusze Europejskie na rzecz zwiększania dostępności regionalnej	4(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki	ZIT-GR-19 Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu

	infrastruktury dla mieszkańców	zdrowotnej oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	ZIT-GR-20 Zakup sprzętu medycznego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu
Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych	Priorytet 5 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu	5(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	ZIT-GR-21 Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ul. Miłoleśnej ZIT-GR-22 Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury ZIT-GR-23 Zwiększenie dostępności do usług turystyki wodnej na jeziorach w Grudziądzu ZIT-GR-24 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
–	Priorytet 5 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu	–	ZIT-GR-25 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap I ZIT-GR-26 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap II

PROJEKTY KRAJOWE 2021-2027

Niżej wymienione projekty zaplanowane są do realizacji przy wsparciu ze środków bezzwrotnych, m. in. z takich programów centralnych, jak: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021 – 2027, Program Unia Europejska dla zdrowia 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, Fundusz Modernizacyjny, Digitalizacja Sieci Ciepłowniczych, Zielony transport publiczny oraz innych (np. ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Ponadto część niżej wskazanych inwestycji będzie realizowana przy wsparciu ze środków zwrotnych (np. z Banku Gospodarstwa Krajowego).

17.Tabela. Lista projektów planowanych do realizacji na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz w okresie perspektywy finansowej 2021-2027 przy współfinansowaniu ze środków krajowych.

NAZWA WIĄZKI PROJEKTÓW	PROJEKTY	PLANOWANA WARTOŚĆ BRUTTO	BENEFICJENT	CELE SZCZEGÓŁOWE	CEL GŁÓWNY
Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Zakup 5 autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą do obsługi bezemisyjnego transportu miejskiego w Grudziądzu	26 199 000	Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna	Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej
	Dostawa 4 tramwajów wieloczołonowych do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu	61 500 000			
	Rozbudowa sieci tramwajowej	500 000 000	gmina-miasto Grudziądz		
Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Wykonanie zbiorników retencyjnych oraz kolektorów zbiorczych na podstawie "Strategii efektywnego zarządzania wodami opadowymi w Grudziądzu" - I etap	22 200 000	Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia Sp. z o.o.		
	Przebudowa i modernizacja sieci wodociągowych	5 000 000			
	Rozbudowa systemu monitoringu sieci wodociągowych	620 000			
	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody i zbiorników na wodę	1 500 000			
	Modernizacja instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów poprzez dostawę i montaż instalacji do produkcji paliwa alternatywnego	15 000 000			
	Rozbudowa instalacji do kompostowania odpadów	61 500 000			
	Budowa drugiego kotła biomasowego opalanego słomą luźną	73 800 000	OPEC GRUDZIĄDZ Sp. z o.o.		
	Budowa farmy kolektorów słonecznych wraz z podziemnym akumulatorem ciepła (PTES), oraz pompami ciepła	246 000 000			
	Zakup silników gazowych	49 200 000			
	Zakup kotła elektrodowego	3 075 000			
	Rozwój i modernizacja sieci ciepłowniczych w Grudziądzu – obszar Południe	52 890 000			
	Rozwój i modernizacja sieci ciepłowniczych w Grudziądzu – obszar Północ	44 280 000			
	Inteligentny system zarządzania siecią ciepłowniczą dla OM Lotnisko	738 000			
	Budowa bloku (kotła) na paliwa alternatywne (RDF)	246 000 000			
	Montaż fotowoltaiki na potrzeby kotłowni lokalnych OPEC-TERMO Sp. z o.o.	2 952 000			
Rozbudowa i aktualizacja systemu nadzoru i dystrybucji sieci ciepłowniczej CM (centrum monitoringu) do wersji zawierającej funkcjonalności SMART WĘZŁ oraz SMART HOME	6 629 700				
Zakup i wdrożenie systemu CMMS z modułem mapowym	123 000				
Zakup i wdrożenie oprogramowania wspierającego zarządzanie pracą miejskiego systemu ciepłowniczego on-line wraz z optymalizatorem temperatur	940 950				

Montaż urządzeń inteligentnego zarządzania ciepłem - Smart dom - w budynkach ogrzewanych przez OPEC-TERMO	590 400	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Nieruchomościami Sp. z o.o.	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna
Budowa 5 systemów ciepłowniczych	9 225 000		
Remont i adaptacja pomieszczeń budynku usługowo-handlowego przy ul. Rynek 22/24 w Grudziądzu	8 500 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Grunwaldzkiej 21, 21A	810 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Staszica 4	900 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Staszica 5, 5A	950 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Staszica 7	950 000		
Budowa OSIEDLA CENTRALNEGO	29 550 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Toruńskiej 33A, 33B, 33C w Grudziądzu	1 300 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Toruńskiej 34 / Marcinkowskiego 1 w Grudziądzu	800 000		
Remont kamienicy przy ul. Starorynkowej 16 w Grudziądzu	650 000		
Remont kamienicy przy ul. Wybickiego 17 w Grudziądzu	800 000		
Remont kamienicy przy ul. Wybickiego 31 w Grudziądzu	1 200 000		
Remont kamienicy przy ul. Kosynierów Gdyńskich 23, 23A w Grudziądzu	850 000		
Remont kamienicy przy ul. Kosynierów Gdyńskich 29, 29A, 29B w Grudziądzu	1 200 000		
Remont kamienicy przy ul. Szewska 12 w Grudziądzu	350 000		
Remont kamienicy przy ul. Curie-Skłodowskiej 14 w Grudziądzu	800 000		
Remont kamienicy przy ul. Słowackiego 6 w Grudziądzu	930 000		
Remont kamienicy przy ul. Legionów 11 w Grudziądzu	450 000		
Remont kamienicy przy ul. Legionów 17, 17A, 17B, 17C w Grudziądzu	1 200 000		
Remont kamienicy przy ul. Pułaskiego 13, 13A, 13B w Grudziądzu	965 000		
Remont kamienicy przy ul. Paderewskiego 2 /Poniatowskiego 12 w Grudziądzu	1 285 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Warszawska 58 w Grudziądzu	750 000		
Remont budynku przy ul. Dąbrowskiego 15 w Grudziądzu	600 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Wąskiej 22-24 w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku przy ul. Kościuszki 10 w Grudziądzu	900 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Nadgórnej 69 w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Prusa 14 w Grudziądzu	750 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Prusa 16 w Grudziądzu	800 000		

Remont budynku mieszkalnego przy ul. Prusa 18 w Grudziądzu	800 000	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Nieruchomościami Sp. z o.o.	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Droga Mazurska 12 w Grudziądzu	650 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Droga Pomorska 1 w Grudziądzu	550 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Droga Pomorska 3 w Grudziądzu	550 000		
Termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Chełmińskiej 5, 5A, 5B, 5C w Grudziądzu	1 200 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Czerwonodwornej 7,7A,7B w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Droga Łąkowa 14, 14A w Grudziądzu	900 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Focha 22 w Grudziądzu	900 000		
Termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Tetmajera 8 w Grudziądzu	850 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Kwiatowej 25 w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 18B, 18C, 18D w Grudziądzu	900 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Forteczna 15 w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Forteczna 20, 20A w Grudziądzu	850 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Jagiełły 3 w Grudziądzu	1 000 000		
Termomodernizacja budynku przy ul. Śniadeckich 6 w Grudziądzu	600 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Wiślanej 7, 7A w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Kościuszki 15/Wąska 18 w Grudziądzu	900 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Kościuszki 17 w Grudziądzu	950 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Szkolna 1 w Grudziądzu	950 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Poprzeczna 6/Pańska 12 w Grudziądzu	900 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Pańskiej 8 w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Pańskiej 4 w Grudziądzu	800 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza 7 w Grudziądzu	950 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Sikorskiego 18A w Grudziądzu	600 000		
Remont budynku mieszkalnego przy ul. Sikorskiego 26-28 w Grudziądzu	800 000		
Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku Domu Pomocy Społecznej w Grudziądzu przy ul. Nadgórnej 30/32 wraz z audytem energetycznym	1 200 000		
Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku Domu Pomocy	350 000		

	Społecznej w Grudziądzu przy ul. Armii Krajowej 39 wraz z audytem energetycznym			
	Modernizacja wentylacji w pralni i suszarni w budynku DPS w Grudziądzu przy ul. Nadgórnej 30/32 wraz z audytem energetycznym	180 000		
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Centrum Pomocy Dziecku i Poradnictwa Rodzinnego przy ul. Mikołaja z Ryńska 8 i 8a wraz z wykonaniem audytu energetycznego	3 000 000		
	Termomodernizacja Szpitala	39 360 000	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	
	Rewitalizacja Szpitala po COVID 19	19 926 000		
Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Zakup 7 ambulansów typu P i S	9 828 000	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Wysoka jakość życia społeczeństwa
	Modernizacja (naprawa, doprowadzenie do sprawności) systemu ppoż.	9 225 000		
	Modernizacja rurociągu zasilającego oddziały w tlen medyczny (układ pierścieniowy)	8 000 000		
	Budowa Farmy fotowoltaicznej 1,3 MW	5 200 000		
	Montaż agregatów wody lodowej wraz z automatyką, chłodnic stacji zaworowych pomp i systemu monitorująco-sterującego w celu poprawy warunków pobytu pacjentów w bloku "A"	2 200 000		
	Wdrożenie systemu PACS	2 197 800		
	Modernizacja monitoringu wizyjnego w celu dostosowania do wymagań RODO	2 000 000		
	System monitorująco-sterujący infrastrukturą ciepłą wraz z dostosowaniem istniejących urządzeń do potrzeb systemu (modernizacja węzłów części "starej" szpitala)	1 900 000		
	Mammograf z przystawką do biopsji i opcja tomosyntezy	1 500 000		
	Centrala monitorująca z 12 monitorami do Sali Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego	902 000		
	Łóżka do intensywnej terapii z materacem przeciwoodleżynowym	840 000		
	Stół operacyjny do zabiegów ortopedycznych i urologicznych	821 232		
	System monitorująco-sterujący zasilaniem gwarantowanym (UPS) wraz z dostosowaniem istniejących urządzeń do potrzeb systemu	700 000		
	Zestaw laparoskopowy 2D/3D z obrazowaniem 4K oraz bezprzewodowym przesyłaniem obrazu	662 040		
	Laser Tulowy Solvita 60 Wat lub Tulowy Cyber TM 200 lub zamiennie laser holmowy Quanta 150 Wat	600 000		
	Defibrylator z opcją stymulacji zewnętrznej	175 000		
	Aparat USG	400 000		
Rozwój turystyki	Budowa obiektu wielofunkcyjnego z torem kolarskim w Grudziądzu (Centrum Aktywności Gospodarczej i Sportowej)	250 000 000	gmina-miasto Grudziądz	Atrakcyjna i dostępna przestrzeń

9. Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)

9.1 Tryb i zasady naboru projektów

Idea Strategii ZIT MOF Grudziądz opiera się na współpracy samorządów MOF Grudziądz w celu maksymalnego wykorzystania atutów obszaru oraz wspólnego rozwiązywania problemów i przeciwdziałania identyfikowanym zagrożeniom i deficytom. Analiza i wybór projektów przeznaczonych do realizacji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko - Pomorskiego dokonywany był przy zachowaniu partnerskiego modelu współpracy. W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych realizowane są projekty wspomagające zrównoważony rozwój MOF Grudziądz. Ich zakres i charakter w najwyższym stopniu ma oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów i w znaczący sposób wpłynąć na osiągnięcie założonych celów strategicznych i określonych w ich ramach wskaźników. Tak przyjęte założenia znalazły swe odzwierciedlenie w procesie definiowania potrzeb inwestycyjnych poszczególnych Partnerów ZIT MOF Grudziądz. Równoległe z pracami w zakresie zatwierdzenia Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021 – 2027 w Polsce oraz przygotowania przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021 – 2027 prowadzone były przygotowania w zakresie określenia zadań projektowych właściwych dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz. Ich zakres wynikał wprost z analizy potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców miasta podczas organizowanych spotkań otwartych, zgłaszanych przez miejskie jednostki organizacyjne i wydziały merytoryczne, placówki oświatowe oraz spółki miejskie. Podczas weryfikacji potrzeb i definiowania propozycji projektowych uwzględnione zostały założenia „Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego miasta Grudziądz” dla którego przeprowadzono konsultacje z przedsiębiorcami. Ustalenia prowadzone były w ramach otwartych spotkań z lokalną społecznością oraz spotkań z przedstawicielami kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych, dyrektorów, nauczycieli jednostek oświatowych z terenu Gminy Rogóźno oraz Radnymi i Sołtysami. Potrzeby inwestycyjne i odpowiadające im projekty Gminy Dragacz oparte zostały w głównej mierze na uchwalonym dokumencie "Lokalny Program Gospodarczy Gminy Dragacz na lata 2021-2030". Podczas tworzenia dokumentu organizowane były konsultacje oraz przeprowadzane ankiety z przedsiębiorcami, mieszkańcami i organizacjami, przy współpracy realizatorów programu tj. Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wybór projektów Gminy Grudziądz był konsultowany podczas zebrań wiejskich, w których brali udział m.in. mieszkańcy gminy reprezentujący także sektor pozarządowy, przedsiębiorcy, przedstawiciele szkół oraz wspólnot mieszkaniowych. Ponadto działania konsultacyjne były prowadzone podczas narad Sołtysów Gminy Grudziądz, a także były omawiane podczas prac komisji Rady Gminy Grudziądz.

Proces wyboru propozycji projektowych do listy podstawowej Strategii został przeprowadzony w oparciu o dwie fazy.

Faza I. Przyjmując za optymalną formułę spotkań międzygminnych oraz kontaktów roboczych z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość, dokonano analizy potrzeb Partnerów ZIT Grudziądz uwzględniających wymiar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W oparciu o zgłaszane potrzeby wynikające z przeprowadzanych spotkań konsultacyjnych przygotowano wstępne propozycje projektowe. Ich zakres został zweryfikowany przez Partnerów Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz pod kątem spełnienia założeń programowych dla poszczególnych obszarów tematycznych, założeń polityki spójności na lata 2021 – 2027 oraz wysokości dostępnej alokacji środków wsparcia. W ramach weryfikacji uwzględnione zostały także preferencje ogólne, w tym m.in.: projekt wynika z diagnozy Strategii ZIT; projekt charakteryzuje się istotnym znaczeniem dla rozwoju MOF Grudziądz w aspekcie społecznym, gospodarczym i środowiskowym; projekt oddziałuje na jak najszersze grono odbiorców; projekt wykazuje zgodności z podstawowymi zasadami realizacji ZIT oraz zgodności z wyznaczonymi celami tematycznymi i typami wsparcia. Każdy z partnerów tworzących MOF Grudziądz dokonał identyfikacji propozycji swoich projektów oraz przygotował ich opis w oparciu o zdefiniowane potrzeby

wynikające ze zgłaszanych przez wskazanych powyżej uczestników spotkań oraz przywołanych dokumentów. W ramach podjętych ustaleń zgłoszonych zostało 39 propozycji projektowych, które podlegały wyżej wymienionej ocenie oraz procesowi negocjacji wewnętrznych podczas spotkań przedstawicieli samorządów MOF Grudziądz.

Faza II. Przygotowane wstępne propozycje projektowe zostały przekazane do weryfikacji Instytucji Zarządzającej Programem FEdKP 2021-2027. Szczegółowa ich ocena pozwoliła skonkretyzować zadania, którym nadano charakter priorytetowy dla poszczególnych Partnerów ZIT MOF Grudziądz. Uwzględniając zalecenia Instytucji Zarządzającej, w tym te dotyczące spełnienia kryteriów preferencji wyboru projektów wskazanych w Rozdziale 7 Polityki Terytorialnej województwa kujawsko – pomorskiego (Załącznik do Uchwały nr 9/312/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 marca 2023 r.), przygotowana została wstępna lista propozycji projektowych. Dalsze prace nad kształtem Strategii ZIT MOF Grudziądz, w tym będącej w ocenie listy projektów podstawowych koordynowane były przez powołane Biuro Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz. Prace w tej fazie obejmowały przygotowanie fiszek projektowych. Uwzględniały one skonkretyzowany zakres działań, przewidywane wsparcie finansowe, gotowość techniczną, opomiarowane wskaźniki oraz zakładany okres realizacji projektu. Szereg roboczych ustaleń podjętych również podczas posiedzeń Zarządu i Rady Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz pozwolił na wypracowanie ostatecznego kształtu fiszek projektowych planowanych przedsięwzięć. Instytucja Zarządzająca po przeprowadzonej weryfikacji, uwzględniając naniesione korekty zatwierdziła fiszki projektowe dla poszczególnych zadań – tym samym przyjęty został ostateczny kształt listy projektów podstawowych ZIT MOF Grudziądz obejmującej 26 projektów. W odniesieniu do pierwotnie zgłoszonych 39 propozycji projektowych, zakwalifikowanych do wsparcia zostało 66,66% projektów. Założenia ujęte w Strategii dodatkowo zostaną poddane ogólnodostępnym konsultacjom społecznym.

W myśl zapisów Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, przepisów ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 oraz Uchwały nr 12/2023 Rady Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz z dnia 12 maja 2023 roku w sprawie powołania zespołu doradczego, powołano Zespół doradczy. W skład Zespołu wchodzi 8 członków, w tym przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Dragacz "Nasza Gmina", Pełnomocnik Prezydenta Grudziądz do spraw jakości powietrza, przedstawiciel sfery gospodarczej, przedstawiciel Stowarzyszenia Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych TO–MY, przedstawiciel Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych (koordynator dostępności), przedstawiciel Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz, członek Koła Gospodyń Wiejskich „GAPA” Budy oraz przedstawiciel Rady Fundacji na Rzecz Tradycji Jazdy Polskiej w Grudziądz. Kluczową rolą zespołu jest pełnienie funkcji konsultacyjno - opiniodawczej dla Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz w procesach związanych z opracowaniem, realizacją, monitorowaniem i ewaluacją Strategii ZIT MOF Grudziądz. Powołani przedstawiciele reprezentują środowisko kultury, sfery gospodarczej, społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska, odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego oraz praw osób ze specjalnymi potrzebami. Stworzone forum dialogu i współpracy pozwoliło na znacznie lepsze dostosowanie realnych potrzeb lokalnych społeczności do założeń rozwojowych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz oraz wypracowanie dokumentu uwzględniającego pożądane kierunki i możliwości jego rozwoju. Istotnym efektem podjętych i kontynuowanych działań jest wzmocnienie relacji na linii podmioty publiczne – podmioty gospodarcze – podmioty społeczne. Prace Zespołu dotyczące oceny projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz prowadzone były w formule posiedzeń oraz konsultacji przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Posiedzenia zespołu odbyły się 12 maja 2023 roku oraz 5 czerwca 2023 roku – w ich ramach omówiono szczegółowy zakres wykonanych prac, dokonano oceny części diagnostycznej strategii, omówiono zgłoszone uwagi oraz ustalono zakres kolejnych działań w zakresie opracowania dokumentu. W dalszych pracach prowadzonych w trybie online dokonano kolejnych korekt i uzupełnień treści projektu strategii zgodnie z uwagami członków zespołu. W ramach prowadzonych ustaleń zgłoszonych zostało 16 uwag w formie zapytań, komentarzy i sugestii, które zostały wyjaśnione i zgodnie

z ich zasadnością uwzględnione w tworzonym dokumencie. W dniu 3 listopada 2023 r. gotowy projekt strategii przekazano do zaopiniowania przez Zespół doradczy. Do przedłożonej wersji dokumentu zespół zgłosił sugestie, które zostały omówione i uwzględnione w dokumencie.

Dla realizacji założeń Strategii ZIT MOF Grudziądz przewidziana została uzupełniająca procedura naboru projektów. Decyzje o naborze uzupełniającym podejmował będzie Zarząd Stowarzyszenia w formie stosownej uchwały. Tryb naboru uzupełniających propozycji projektowych będzie odbywał się na zasadach określonych dla wyboru projektów na listę podstawową oraz w oparciu o preferencje wyborów projektów wskazanych w dokumencie Polityka Terytorialna Województwa Kujawsko – Pomorskiego oraz przywołane powyżej preferencje ogólne. Zgłaszane przedsięwzięcia muszą mieć charakter strategiczny dla rozwoju MOF Grudziądz oraz wpisywać się w cele rozwojowe Strategii Terytorialnej. Uzupełniona lista projektów zostanie przedłożona Zarządowi Stowarzyszenia, który podejmie decyzję o przyjęciu sporządzonej listy i przekazaniu jej Radzie Stowarzyszenia celem zatwierdzenia. Lista zostanie przedstawiona do rekomendacji Instytucji Zarządzającej FEDKP.

9.2 Uzasadnienie wyboru projektów poprzez wykazanie zgodności projektów z potrzebami rozwojowymi danego obszaru

Bardzo duże znaczenie, w kontekście możliwych do uzyskania efektów w wyniku realizacji zaplanowanych projektów, posiada stopień wpisania się ich w potrzeby rozwojowe obszaru. Aby stworzyć dobre warunki dla rozwoju całego obszaru, należy ukierunkować interwencję na najbardziej istotne sfery, w których występuje potencjał do jego osiągnięcia. Poza tym bardzo ważna jest odpowiedź na diagnozowane na danym obszarze problemy, które mogą z kolei ograniczać możliwość prowadzenia działań w kluczowych sferach (przykładem może być np. mała liczba miejsc w placówkach przedszkoli, co ogranicza możliwość podniesienia dostępności do usług w sferze wychowania przedszkolnego). Zaplanowane do realizacji projekty na obszarze MOF Grudziądz wpisują się w potrzeby rozwojowe w kilku sferach, które przedstawiono w tabeli.

18.Tabela. Uzasadnienie wyboru projektów do wsparcia.

NAZWA SFERY	PROJEKTY	UZASADNIENIE POTRZEBY REALIZACJI PROJEKTU
Gospodarka	ZIT-GR-1 Zwiększenie poziomu dostępności obiektów przemysłowych dla potrzeb MŚP zlokalizowanych w sąsiedztwie Grudziądzkiego Paku Przemysłowego	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery gospodarki są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Przedsiębiorczość”
Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej	ZIT-GR-8 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz ZIT-GR-9 Modernizacja energetyczna budynków komunalnych w miejscowościach Skurgwy i Jamy ZIT-GR-10 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap II ZIT-GR-11 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap I	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery termomodernizacji są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu”
Adaptacja do zmian klimatu	ZIT-GR-12 Nowe Planty - rewitalizacja terenu plant miejskich wzdłuż ul. Al.23 Stycznia wraz z odkryciem fragmentu Kanału Trynka	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery adaptacji do zmian klimatu są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji

		zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu”
Transport	ZIT-GR-2 Zakup 8 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej ZIT-GR-3 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Rozgarty – Sosnówka na terenie Gminy Grudziądz. ZIT-GR-4 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji ul. Jaskółcza - Marusza na terenie Gminy Grudziądz ZIT-GR-5 Budowa ścieżki pieszo - rowerowej na odcinku od ul. Miłoleśnej w Grudziądzu do miejscowości Dębieniec ZIT-GR-6 Budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Dębowej ZIT-GR-7 Dostawa trzech tramwajów wieloczołowych do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu wraz z modernizacją układu torowego Zajezdni Tramwajowej ZIT-GR-21 Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ul. Miłoleśnej	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery transportu są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Transport”
Wychowanie przedszkolne	ZIT-GR-13 Budowa przedszkola w Gminie Rogóźno ZIT-GR-16 Wsparcie przedszkoli miejskich na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz na pomoc dzieciom z niepełnosprawnościami	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery wychowania przedszkolnego są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunki dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)”
Edukacja	ZIT-GR-14 Zakup samochodu ciężarowego w Zespole Szkół Mechanicznych w Grudziądzu ZIT-GR-15 „Nowe umiejętności - nowe możliwości” – zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia kursu obsługi wózków jezdniowych dla uczniów ZSE kształcących się w zawodzie technik logistyk ZIT-GR-17 Podnoszenie umiejętności w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych w grudziądzkich szkołach podstawowych ZIT-GR-18 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe w szkołach miasta Grudziądz	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery edukacji są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziałach „Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunki dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej)”, „Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej”, „Szkoły ponadpodstawowe maturalne”, „Szkoły ponadpodstawowe zawodowe”
Zdrowie	ZIT-GR-19 Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu ZIT-GR-20 Zakup sprzętu medycznego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery rewitalizacji i odnowy przestrzeni publicznej są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Opieka zdrowotna”
Kultura	ZIT-GR-22 Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery kultury są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Instytucje kultury”
Turystyka	ZIT-GR-23 Zwiększenie dostępności do usług turystyki wodnej na jeziorach w Grudziądzu	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery kultury są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Turystyka”

Rewitalizacja i odnowa przestrzeni publicznej	ZIT-GR-24 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery rewitalizacji i odnowy przestrzeni publicznej są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Rewitalizacja i odnowa przestrzeni publicznych”
Wsparcie potencjału administracyjnego	ZIT-GR-25 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap I ZIT-GR-26 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap II	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery rewitalizacji i odnowy przestrzeni publicznej są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego”

9.3 Uzasadnienie wyboru projektów w oparciu o preferencje określone dla poszczególnych obszarów wsparcia

Informacje o sposobie naboru propozycji projektowych i wybór projektów na listę podstawową oraz proces naboru uwzględnione zostały w Rozdziale 9.1 Tryb i zasady naboru projektów.

Celem narzędzi Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych jest realizacja pakietów różnych tematycznie, ale wzajemnie powiązanych i komplementarnych projektów. Efektem wyboru propozycji projektowych MOF Grudziądz, były nie pojedyncze projekty ale pakiety projektów wzajemnie zintegrowanych i komplementarnych. Wybrane projekty oferują kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na terenie MOF Grudziądz i w sposób znaczący wpłyną na realizację założonych wskaźników.

Kluczowym założeniem przy wyborze propozycji projektowych było uwzględnienie w nich preferencji ogólnych jak i szczegółowych dla każdego obszaru wsparcia, które zostały określone w dokumencie Polityka terytorialna województwa kujawsko – pomorskiego. Spośród wszystkich zgłoszonych propozycji, wybrane zostały te, które najlepiej realizują katalog preferencji oraz spełniają założenia wynikające z tego katalogu. Brane były pod uwagę przede wszystkim projekty, które były odpowiedzią na główne i najpilniejsze problemy w odniesieniu do rozwoju obszaru MOF Grudziądz, obejmowały działania mające strategiczne znaczenie dla rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru MOF Grudziądz oraz spełniały zasadę projektu zintegrowanego. Na liście projektów podstawowych nie występują projekty konkurencyjne, a wyłącznie projekty dające efekt synergii.

Wybór projektów o znaczeniu strategicznym, powstał w oparciu o obiektywny zestaw kryteriów, umożliwił stworzenie listy projektów podstawowych przypisanych poszczególnym celom tematycznym.

Lista projektów podstawowych zawiera takie działania, które spełniają wszystkie kryteria i preferencje projektu zintegrowanego.

Podejście zintegrowane przedstawiono przy pomocy wiązek projektów, które zawierają w sobie skumulowane działania przyczyniające się do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcia procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej.

Przy wyborze propozycji projektowych z zakresu wiązki projektów: **Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF**, brano pod uwagę projekty, które spełniały:

- preferencje dotyczące liczby przedsiębiorstw korzystających z obiektów przeznaczonych na wsparcie działalności biznesowej,

- preferencje w zakresie inwestycji obejmującej w szczególności infrastrukturę związaną z kształceniem w zawodach, na które istnieje regionalne lub lokalne zapotrzebowanie,
- preferencje we wsparciu na rzecz kształcenia zawodowego dotyczące zawodów, na które istnieje regionalne zapotrzebowanie,
- preferencje w zakresie realizacji działań edukacyjnych uwzględniających rozwiązania i narzędzia wypracowane w PO WER i FERS,
- rozwiązania wspierające zgodność z zasadą DNSH.

Przy wyborze propozycji projektowych z zakresu wiązki projektów: **Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF**, brano pod uwagę projekty, które spełniały:

- preferencje w zakresie rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego,
- preferencje w zakresie likwidacji luk w istniejącej sieci infrastruktury rowerowej,
- preferencje w zakresie realizacji projektu w oparciu o posiadany SUMP.

Przy wyborze propozycji projektowych z zakresu wiązki projektów: **Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu**, brano pod uwagę projekty, które spełniały:

- preferencje w zakresie wykorzystania OZE,
- preferencje w zakresie zastosowania źródła ciepła, zmiany dotychczasowego źródła ogrzewania na OZE,
- rozwiązania z zakresu zielono – niebieskiej infrastruktury,
- rozwiązania wspierające zgodność z zasadą DNSH.

Przy wyborze propozycji projektowych z zakresu wiązki projektów: **Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF**, brano pod uwagę projekty, które spełniały:

- preferencje w zakresie realizacji działań edukacyjnych uwzględniających rozwiązania i narzędzia wypracowane w PO WER i FERS,
- rozwiązania wspierające zgodność z zasadą DNSH.

Przy wyborze propozycji projektowych z zakresu wiązki projektów: **Rozwój turystyki**, brano pod uwagę projekty, które spełniały:

- rozwiązania wspierające zgodność z zasadą DNSH,
- preferencje w zakresie likwidacji luk w istniejącej sieci infrastruktury rowerowej.

Propozycje projektowe z zakresu wiązki projektów: **Rewitalizacja**, będą wynikać z Gminnego Programu Rewitalizacji i możliwe będą do określenia na etapie opracowania GPR.

Zgłoszone projekty zaplanowane do realizacji w ramach Polityki Terytorialnej charakteryzujące się trzema głównymi cechami: posiadają jasno określone cele, czas realizacji oraz określone środki do wykorzystania. W sposób kompleksowy odpowiadają na zdiagnozowane wyzwania i problemy obszaru MOF Grudziądz, realizują działania zintegrowane nie tylko obszarowo ale i tematycznie oraz integrują działania „twarde” i „miękkie”.

9.4 Wykaz wybranych projektów do wsparcia wraz z ich charakterystyką

19.Tabela. Lista projektów podstawowych

Nr fiszki	Cel polityki	Cel szczegółowy (kod)	Typ wsparcia	Wiązka projektów	Beneficjent	Nazwa projektu	Zasięg terytorialny (ZIT/OPPT)	Czy projekt znajduje się na obszarze problemowym? (TAK/NIE)	Okres realizacji projektu	Źródło dofinansowania EFRR/EFSA	Całkowita wartość projektu (euro)	Koszty kwalifikowalne (euro)	Dofinansowanie UE (euro)	Wkład własny/ Budżet państwa	Typ wskaźnika (produktu lub rezultatu)	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika	Wartość pośrednia wskaźników programowych (na koniec 2024 r.)	Wartość docelowa wskaźników programowych (na koniec 2029 r.)
ZIT-GR-1	CP1	1(iii)	Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość	Wsparcia trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	Grudziądzki Park Przemysłowy Sp. z o.o. partner Gmina Dragacz	Zwiększenie poziomu dostępności obiektów przemysłowych dla potrzeb MŚP zlokalizowanych w sąsiedztwie Grudziądzkiego Parku Przemysłowego	ZIT	TAK	III kw. 2024 – II kw. 2026	EFRR	2 500 000	2 500 000	1 028 556	1 471 444	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO001 Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	szt.	10	0	10
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO015 Powierzchnia dostępna we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości	m2	2 953,06	0	2 953,06
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR018 MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu	szt./rok	10	0	10
RAZEM CP 1											2 500 000	2 500 000	1 028 556	1 471 444						
ZIT-GR-2	CP2	2(viii)	Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa *	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina - miasto Grudziądz	Zakup 8 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej	ZIT	TAK	I kw. 2024 – I kw. 2025	EFRR	190 405	190 405	161 844	28 561	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO060 Miasta z nowymi lub zmodernizowanymi cyfrowymi systemami transportu miejskiego	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	5 904	0	5 904
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR047 Liczba ludności korzystającej z nowych lub zmodernizowanych cyfrowych systemów transportu miejskiego	osoby	50 000	0	50 000

ZIT-GR-3	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Rozgarty – Sosnówka na terenie Gminy Grudziądz	ZIT	NIE	III kw. 2025 – II kw. 2026	EFRR	612 656	612 656	520 757	91 899	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO058 Wspierana infrastruktura rowerowa	km	5,1	0	5,1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	258	0	258
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wpierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	9,77	0	9,77
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR064 Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	12 775	0	12 775
ZIT-GR-4	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji ul. Jaskólcza - Marusza na terenie Gminy Grudziądz	ZIT	NIE	III kw. 2025 – I kw. 2026	EFRR	274 018	274 018	232 915	41 103	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO058 Wspierana infrastruktura rowerowa	km	1,5	0	1,5
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	402	0	402
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wpierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	2,93	0	2,93
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR064 Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	3 832	0	3 832

ZIT-GR-5	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina Grudziądz partner Gmina - miasto Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej na odcinku od ul. Miłoleśnej w Grudziądzu do miejscowości Dębieniec	ZIT	NIE/TAK	III kw. 2025 – I kw. 2026	EFRR	1 851 096	1 851 096	1 573 431	277 665	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO058 Wspierana infrastruktura rowerowa	km	8,5	0	8,5
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	526	0	526
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	13,68	0	13,68
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR064 Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	17 885	0	17 885
ZIT-GR-6	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina - miasto Grudziądz	Budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Dębowej	ZIT	TAK	III kw. 2024 – IV kw. 2025	EFRR	862 347	862 347	732 995	129 352	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO058 Wspierana infrastruktura rowerowa	km	2,8	0	2,8
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	25 000	0	25 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	9,8	0	9,8
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR064 Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	osoby	25 000	0	25 000

ZIT-GR-7	CP2	2(iii)	Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej *	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.	Dostawa trzech tramwajów wielozłonowych do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu wraz z modernizacją układu torowego Zajezdni Tramwajowej	ZIT	TAK	I kw. 2024 – IV kw. 2026	EFRR	9 122 899	7 416 991	6 304 443	2 818 456	Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO087 Liczba zakupionych jednostek taboru tramwajowego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	szt.	3	0	3
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	59 042	0	59 042
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO057 Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	Ilość miejsc ogółem/ pojazd	170	0	170
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR062 Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	osoby	1 100 000	0	1 100 000
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych – wskaźnik nie ma odniesienia do zakupów wozów tramwajowych	tony równoważnika CO ₂ /rok	wskaźnik nie ma odniesienia do zakupów wozów tramwajowych		

ZIT-GR-8	CP2	2(i)	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Poprawa efektywności i energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Gmina Grudziądz	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz	ZIT	NIE	III kw. 2025 - IV kw. 2026	EFRR	1 806 710	1 806 710	885 287	921 423	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO019 Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2	3 575	0	3 575
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	580	0	580
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO025 Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)	szt.	4	0	4
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR026 Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	396444,84	0	396 444,84
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	155,91	0	155,91
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR073 Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych	MWh/rok	396444,84	0	396 444,84
ZIT-GR-9	CP2	2(i)	Kompleksowa modernizacja energetyczna komunalnych budynków mieszkalnych	Poprawa efektywności i energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Gmina Rogóźno	Modernizacja energetyczna budynków komunalnych w miejscowościach Skurgwy i Jamy	ZIT	TAK	II kw. 2024 – IV kw. 2025	EFRR	540 000	540 000	459 000	81 000	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO018 Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	36	0	36
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	60	0	60
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO023 Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	3	0	3
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	Wartość wskaźnika zostanie wskazana po przeprowadzeniu audytów energetycznych		
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR072 Roczne zużycie energii pierwotnej w: lokalach mieszkalnych	MWh/rok	Wartość wskaźnika zostanie wskazana po przeprowadzeniu audytów energetycznych		

ZIT-GR-10	CP2	2(i)	Ciepłownie lokalne	Poprawa efektywności i energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	OPEC-TERMO Sp. z o.o.	Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawianych źródeł energii – Etap II	ZIT	TAK	II kw. 2025 – IV kw. 2026	EFRR	711 442	711 442	604 726	106 716	Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO025 Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)	szt.	11	0	11
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO036 Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	11	0	11
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	1 300	0	1 300
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR014 Ilość wytworzonej energii cieplnej ze źródeł OZE	MWh/rok	1 761	0	1 761
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR072 Roczne zużycie energii pierwotnej w lokalach mieszkalnych	MWh/rok	266	0	266
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR073 Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych	MWh/rok	1 316	0	1 316
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR074 Roczne zużycie energii pierwotnej w przedsiębiorstwach	MWh/rok	0	0	0
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR075 Roczne zużycie energii pierwotnej w innych niż lokale mieszkalne, budynki publiczne i przedsiębiorstwa	MWh/rok	0	0	0
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR026 Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	1 582	0	1 582
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	466	0	466
															Wskaźnik rezultatu	PROG-FEKP-0009 Zmniejszenie emisji pyłu PM 10	Mg/rok	0,00426	0	0,00426
Wskaźnik rezultatu	PROG-FEKP-0010 Zmniejszenie emisji pyłu PM 2,5	Mg/rok	0,00426	0	0,00426															

ZIT-GR-11	CP2	2(i)	Ciepłownie lokalne	Poprawa efektywności i energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	OPEC TERMO SP. z o.o.	Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – etap I	ZIT	TAK	II kw. 2025 – IV kw. 2026	EFRR	260 000	260 000	221 000	39 000	Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO025 Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)	szt.	4	0	4
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO036 Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	4	0	4
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	769	0	769
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR014 Ilość wytworzonej energii cieplnej ze źródeł OZE	MWh/rok	885	0	885
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR072 Roczne zużycie energii pierwotnej w lokalach mieszkalnych	MWh/rok	241	0	241
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR073 Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych	MWh/rok	554	0	554
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR074 Roczne zużycie energii pierwotnej w przedsiębiorstwach	MWh/rok	0	0	0
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLRR075 Roczne zużycie energii pierwotnej w innych niż lokale mieszkalne, budynki publiczne i przedsiębiorstwa	MWh/rok	0	0	0
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR026 Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	795	0	795
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR029 Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	235	0	235
															Wskaźnik rezultatu	PROG-FEKP-0009 Zmniejszenie emisji pyłu PM 10	Mg/rok	0,00214	0	0,00214
															Wskaźnik rezultatu	PROG-FEKP-0010 Zmniejszenie emisji pyłu PM 2,5	Mg/rok	0,00214	0	0,00214

ZIT-GR-12	CP2	2(iv)	Działania adaptacyjne w miastach (nasadzenia, zazielenianie miast, gospodarowanie wodami opadowymi)	Poprawa efektywności i energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Gmina – miasto Grudziądz	Nowe Planty – rewitalizacja terenu plant miejskich wzdłuż ul. l..23 Stycznia wraz z odkryciem fragmentu Kanału Trynka	ZIT	TAK	I kw. 2024 – II kw. 2027	EFRR	1 725 000	1 725 000	1 466 250	258 750	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO026 Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	2,8	0	2,8
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	59 042	0	59 042
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO170 Długość zreanaturyzowanych i zrewitalizowanych odcinków koryta cieku	km	0,05	0	0,05
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO121- Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów)	ha	2,8	0	2,8
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR037 Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów)	osoby	59 042	0	59 042
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR096 Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed ryzykami naturalnymi niezwiązanymi z klimatem oraz ryzykami związanymi z działalnością człowieka	osoby	59 042	0	59 042
RAZEM CP 2											17 956 573	16 250 665	13 162 648	4 793 925						
ZIT-GR-13	CP4	4(ii)	Inwestycję w infrastrukturę przedszkolną	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina Rogóźno	Budowa przedszkola w Gminie Rogóźno	ZIT	TAK	III kw. 2024 - IV kw. 2025	EFRR	572 102	572 102	486 287	85 815	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO066 Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	osoby	70	0	70
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	125	0	125
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK- PLRO122 Liczba wybudowanych przedszkoli	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR070 Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	użytkownicy/rok	70	0	70

ZIT-GR-14	CP4	4(ii)	Inwestycję w infrastrukturę kształcenia zawodowego	Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	Gmina - miasto Grudziądz	Zakup samochodu ciężarowego w Zespole Szkół Mechanicznych w Grudziądzu	ZIT	TAK	I kw. 2024 – II kw. 2025	EFRR	163 496,27	163 496,27	138 971,83	24 524,44	Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	0	0	0
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO191 Liczba doposażonych szkół	szt.	2	0	2
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO067 Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	osoby	34	0	34
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	34	0	34
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR071 Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/rok	34	0	34
ZIT-GR-15	CP4	4(ii)	Inwestycję w infrastrukturę kształcenia zawodowego	Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	Gmina - miasto Grudziądz	„Nowe umiejętności – nowe możliwości” – zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia kursu obsługi wózków jezdniowych dla uczniów ZSE kształcących się w zawodzie technik logistyk	ZIT	TAK	I kw. 2024 – I kw. 2025	EFRR	91 703,83	91 703,83	77 948,25	13 755,58	Wskaźnik produktu	WKWK-PLRO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	0	0	0
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO191 Liczba doposażonych szkół	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO067 Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	osoby	34	0	34
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	34	0	34
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR071 Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek	użytkownicy/rok	34	0	34

ZIT-GR-16	CP4	4(f)	Wychowanie przedszkolne	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina - miasto Grudziądz	Wsparcie przedszkoli miejskich na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz na pomoc dzieciom z niepełno-sprawnościami	ZIT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2026	EFS	562 581	562 581	478 193	84 388	Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO01 Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	40	0	40
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO02 Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	szt.	40	0	40
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO06 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	szt.	5	0	5
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO07 Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO08 Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	2	0	2
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO12 Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	szt.	1	0	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLFCR02 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	5	0	5

ZIT-GR-17	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina - miasto Grudziądz	Podnoszenie umiejętności w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych w grudziądzkich szkołach podstawowych	ZIT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2027	EFS	1 882 353	1 882 353	1 600 000	282 353	Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO03 Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	800	0	800
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO06 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	80	0	80
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO07 Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	szt.	8	0	8
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO08 Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	20	0	20
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO13 Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym	osoby	100	0	100
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLFCR01 Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	640	0	640
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLFCR02 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	64	0	64

ZIT-GR-18	CP4	4(f)	Kształcenie zawodowe	Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	Gmina - miasto Grudziądz partner Gmina Dragacz	Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe w szkołach miasta Grudziądz	ZIT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2026	EFS	2 135 294	2 135 294	1 814 999	320 295	Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO04 Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	1 221	0	1 221
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO05 Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	306	0	306
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO06 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	66	0	66
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLFCO07 Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	6	0	6
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLFCR01 Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	977	0	977
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-PLFCR02 Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	57	0	57

ZIT-GR-19	CP4	4(v)	Opieka zdrowotna	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	ZIT	TAK	III kw. 2024 - IV kw. 2025	EFRR	430 176	430 176	365 650	64 526	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO069 Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoby/rok	1 000	0	1 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	1 000	0	1 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO133 Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO199 Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO202 Liczba wspartych podmiotów udzielających świadczeń w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS).	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLO204 Liczba wspartych podmiotów udzielających świadczeń w zakresie innym niż POZ, AOS, psychiatrii na I i II poziomie referencyjnym [szt.].	szt.	1	0	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR073 Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	1 000	0	1 000

ZIT-GR-20	CP4	4(v)	Opieka zdrowotna	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. Dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Zakup sprzętu medycznego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. Dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	ZIT	TAK	III kw. 2024 – IV kw. 2025	EFRR	466 489	466 489	396 516	69 973	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO069 Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoby/rok	1 000	0	1 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	1 000	0	1 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO133 Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO199 Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PRLO202 Liczba wspartych podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLO204 Liczba wspartych podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie innym niż POZ, AOS, psychiatrii na I i II poziomie referencyjnym	szt.	1	0	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR073 Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	1 000	0	1 000
RAZEM CP 4 EFRR											1 723 967,10	1 723 967,10	1 465 373,08	258 594,02						
RAZEM CP 4 EFS+											4 580 228	4 580 228	3 893 192	687 036						
RAZEM CP 4 EFRR/EFS+											6 304 195,10	6 304 195,10	5 358 565,08	945 630,02						

ZIT-GR-21	CP5	5(i)	Wsparcie rozwoju turystyki/Ścieżki rowerowe	Rozwój turystyki	Gmina-miasto Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ul. Miłoleśnej	ZIT	TAK	II kw. 2024 – IV kw. 2024	EFRR	348 261,17	348 261,17	296 021,99	52 239,18	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO058 Wsparcie infrastruktury rowerowej	km	2,1	2,1	2,1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	42 000	42 000	42 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO077 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	2	2	2
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	1	1	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR064 Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	42 000	42 000	42 000
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR077 Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	12 600	12 600	12 600
ZIT-GR-22	CP5	5(i)	Wsparcie instytucji kultury	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina - miasto Grudziądz	Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury	ZIT	TAK	IV kw. 2023 - IV kw. 2025	EFRR	3 125 648	2 541 177	2 160 000	965 648	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	1 500	0	1 500
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO077 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO132 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO141 Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	1	0	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-PLRO199 Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	1	0	1
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR077 Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	1 500	0	1 500

ZIT-GR-23	CP5	5(i)	Wsparcie rozwoju turystyki	Rozwój turystyki	Gmina-miasto Grudziądz	Zwiększenie dostępności do usług turystyki wodnej na jeziorach w Grudziądzu	ZIT	TAK	II kw. 2023 – III kw. 2025	EFRR	400 000	400 000	340 000	60 000	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO074 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	2 000	0	2 000
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO075 Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
															Wskaźnik produktu	WLWK-RCO077 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	5	0	5
															Wskaźnik rezultatu	WLWK-RCR077 Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	2 000	0	2 000
ZIT-GR-24	CP5	5(i)	Rewitalizacja**	Rewitalizacja	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Nieruchomościami Sp. z o.o.	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	ZIT	TAK	I kw. 2024 – III kw. 2027	EFRR	2 510 754	2 510 754	2 134 141	376 613	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
ZIT-GR-25	CP5	5(i)	Wsparcie potencjału administracyjnego	Wsparcie administracyjne	Stowarzyszenie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz	Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap I	ZIT	TAK	I kw. 2023 – II kw. 2025	EFRR	83 875,70	83 875,70	69 885,23	13 990,47	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO112 Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	Liczba podmiotów w gminie ZIT MOF Grudziądz a i powiat	5	5	5
															Wskaźnik rezultatu	PROG-FEKP-0051 Liczba osób objętych projektem w ramach wsparcia administracyjnego	osoby	4	4	4
ZIT-GR-26	CP5	5(i)	Wsparcie potencjału administracyjnego	Wsparcie administracyjne	Stowarzyszenie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz	Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap II	ZIT	TAK	II kw. 2025 – II kw. 2028	EFRR	82 233,50	82 233,50	69 898,47	12 335,03	Wskaźnik produktu	WLWK-RCO112 Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	Liczba podmiotów w gminie ZIT MOF Grudziądz a i powiat	5	5	5
															Wskaźnik rezultatu	PROG-FEKP-0051 Liczba osób objętych projektem w ramach wsparcia administracyjnego	[osoby]	4	0	4

RAZEM CP 5

Instrument ZIT	SUMA ŁĄCZNIE EFRR		4 040 018,37	3 455 547,37	2 935 805,69	1 104 212,68
	NIEWYKORZYSTANA ALOKACJA EFRR		26 220 558,47	23 930 179,47	18 592 382,77	7 628 175,70
	SUMA ŁĄCZNIE EFS+		4 580 228,00	4 580 228,00	3 893 192,00	687 036,00
	RAZEM		30 988 926,39	28 698 547,39	22 645 493,70	8 343 432,69
IIT dla rewitalizacji			2 510 754,00	2 510 754,00	2 134 141,00	376 613,00
RAZEM			33 499 680,39	31 209 301,39	24 779 634,70	8 720 045,69
Alokacja EFRR/EFS/razem	20 746 756,23	3 893 096,77	24 639 853,00			
	84,20%	15,80%				

9.5 Wskazanie podejścia zintegrowanego

Zgodnie z Polityką Terytorialną Województwa Kujawsko-Pomorskiego³⁴ istotą wdrażania instrumentu ZIT jest realizacja projektów zintegrowanych. Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych. Zintegrowane inwestycje rozumiane są również jako wiązka projektów, w wyniku realizacji których zostaną osiągnięte cele wyznaczone w strategii terytorialnej.

W *Strategii Terytorialnej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz* podejście zintegrowane przedstawiono przy pomocy „wiązek projektów”. Wiązki stanowią grupy projektów należące do podobnego typu wsparcia realizowanego w ramach Polityki Terytorialnej i pomagają podkreślić zintegrowany charakter interwencji zaplanowanej w Strategii. Projekty w ramach wiązki wzajemnie się uzupełniają i pozwolą na osiągnięcie efektu synergii zaplanowanej interwencji. Wszystkie wiązki wpisują się w cele rozwojowe obszaru wyznaczone w dokumencie i ukierunkowane są na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych zidentyfikowanych w syntezie diagnozy. Pogrupowanie projektów w wiązki pozwala uwidocznic wspólny efekt realizowanych działań, który będzie miał wpływ na rozwój całego obszaru MOF Grudziądz. Poprzez skumulowanie działań w wiązkach projektów, ich wspólna realizacja umożliwi kompleksową realizację celów Strategii. Wiązki projektów przyczynią się do realizacji poszczególnych celów szczegółowych Strategii, a poprzez nie realizacji celu głównego – podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej.

Wyznaczony obszar MOF charakteryzuje się silnym powiązaniem otoczenia z miastem rdzeniowym Grudziądzem, widocznym w dojazdach do pracy lub szkół, co przyczynia się do pełnienia przez niego ważnej funkcji ośrodka obsługującego cały obszar wyznaczonego MOF. Ze względu na funkcję miasta rdzeniowego o znaczeniu regionalnym jaką pełni miasto Grudziądz, projekty realizowane na jego obszarze są istotne dla rozwoju całego MOF, a zaplanowana na obszarze MOF infrastruktura będzie służyła wszystkim mieszkańcom.

W Strategii wyszczególniono następujące wiązki projektów:

Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF – 4 projekty polegające na wsparciu infrastruktury biznesowej oraz inwestycji w infrastrukturę kształcenia zawodowego i dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Ze względu na fakt, że zakres interwencji zawierający się w tej wiązce dotyczy usług o charakterze ponadlokalnym i jest skierowany do mieszkańców nie tylko gminy, na obszarze której będzie realizowany, projekty te będą obejmować swoim wpływem obszar całego MOF. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Gospodarka i wykształcone kadry”.

Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF – wiązka 6 projektów obejmujących inwestycje w zakresie infrastruktury rowerowej, rozwój i usprawnienie systemu transportu miejskiego oraz zakup taboru tramwajowego. Miasto Grudziądz stanowi ważny punkt przesiadkowy dla mieszkańców obszaru ZIT i w związku z tym projekty w zakresie rozwoju infrastruktury publicznego transportu miejskiego realizowane na jego obszarze będą miały istotny wpływ na funkcjonowanie systemu transportowego całego obszaru ZIT. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna”.

Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu – pakiet 5 projektów realizowanych na obszarze MOF polegających na budowie, wymianie i modernizacji źródeł ciepła, kompleksowej modernizacji energetycznej komunalnych budynków mieszkalnych i obiektów

³⁴ Załącznik do Uchwały nr 9/312/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 marca 2023 r.

użyteczności publicznej oraz wymianę oświetlenia na energooszczędne, a także utworzenie niebieskiej i zielonej infrastruktury. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna”.

Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF – wiązka składa się z pakietu 6 projektów skupiających się na rozwoju i podniesieniu poziomu dostępności do usług na obszarze MOF: dotyczących zarówno inwestycji w infrastrukturę, jak i działania mające na celu podniesienie jakości już istniejących miejsc wychowania przedszkolnego, podniesienie jakości kształcenia i rozwój kompetencji kluczowych uczniów szkół podstawowych, rozwoju i wsparcie usług z zakresu opieki zdrowotnej oraz poprawę dostępności do instytucji kultury poprzez działania infrastrukturalne oraz doposażenie. Wiązka obejmuje działania w zakresie szeregu usług, z których część ma charakter ponadlokalny i jest skierowana do mieszkańców nie tylko gminy, na obszarze której będzie realizowany projekt, a swoim wpływem obejmować będzie obszar całego MOF. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Wysoka jakość życia społeczeństwa”.

Rozwój turystyki – wiązka 2 projektów mających na celu rozwój funkcji turystycznej w oparciu o zidentyfikowany potencjał przyrodniczy i kulturowy, obejmujących rozwój infrastruktury turystycznej. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń”.

Rewitalizacja – działania wynikające z Gminnego Programu Rewitalizacji. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń”.

Wsparcie administracyjne – 2 projekty mające na celu wsparcie pracowników wykonujących obowiązki związane z realizacją działań w ramach Polityki Terytorialnej oraz zakup wyposażenia biurowego. Wiązka projektów będzie realizowała zadania w ramach celu szczegółowego „Wsparcie administracyjne”.

20.Tabela. Powiązanie wiązek projektów z celami rozwojowymi Strategii.

NAZWA WIĄZKI PROJEKTÓW	PROJEKTY	CELE SZCZEGÓŁOWE	CEL GŁÓWNY
Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	ZIT-GR-1 Zwiększenie poziomu dostępności obiektów przemysłowych dla potrzeb MŚP zlokalizowanych w sąsiedztwie Grudziądzkiego Paku Przemysłowego	Gospodarka i wykształcone kadry	Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej
	ZIT-GR-14 Zakup samochodu ciężarowego w Zespole Szkół Mechanicznych w Grudziądzu		
	ZIT-GR-15 „Nowe umiejętności - nowe możliwości” – zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia kursu obsługi wózków jezdniowych dla uczniów ZSE kształcących się w zawodzie technik logistyk		
	ZIT-GR-18 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe w szkołach miasta Grudziądz		
Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	ZIT-GR-2 Zakup 8 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna	
	ZIT-GR-3 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Rozgarty – Sosnówka na terenie Gminy Grudziądz		
	ZIT-GR-4 Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji ul. Jaskółcza - Marusza na terenie Gminy Grudziądz		
	ZIT-GR-5 Budowa ścieżki pieszo - rowerowej na odcinku od ul. Miłoleśnej w Grudziądzu do miejscowości Dębieniec		
	ZIT-GR-6 Budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Dębowej		
	ZIT-GR-7 Dostawa trzech tramwajów wielocłonowych do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu wraz z modernizacją układu torowego Zajezdni Tramwajowej		

<p>Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu</p>	ZIT-GR-8 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz		
	ZIT-GR-9 Modernizacja energetyczna budynków komunalnych w miejscowościach Skurgwy i Jamy		
	ZIT-GR-10 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap II		
	ZIT-GR-11 Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap I		
	ZIT-GR-12 Nowe Planty - rewitalizacja terenu plant miejskich wzdłuż ul. Al.23 Stycznia wraz z odkryciem fragmentu Kanału Trynka		
<p>Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF</p>	ZIT-GR-13 Budowa przedszkola w Gminie Rogóźno	<p>Wysoka jakość życia społeczeństwa</p>	
	ZIT-GR-16 Wsparcie przedszkoli miejskich na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz na pomoc dzieciom z niepełnosprawnościami		
	ZIT-GR-17 Podnoszenie umiejętności w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych w grudziądzkich szkołach podstawowych		
	ZIT-GR-19 Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądz		
	ZIT-GR-20 Zakup sprzętu medycznego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądz		
	ZIT-GR-22 Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury		
<p>Rozwój turystyki</p>	ZIT-GR-21 Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ul. Miłoleśnej	<p>Atrakcyjna i dostępna przestrzeń</p>	
	ZIT-GR-23 Zwiększenie dostępności do usług turystyki wodnej na jeziorach w Grudziądz		
<p>Rewitalizacja</p>	ZIT-GR-24 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	<p>Wsparcie administracyjne</p>	
<p>Wsparcie administracyjne</p>	ZIT-GR-25 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap I		
	ZIT-GR-26 Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap II		

9.6 Lista projektów rezerwowych

21.Tabela. Lista projektów rezerwowych.

Lp.	Cel Polityki	Cel szczegółowy	Typ wsparcia	Wiązka projektów	Beneficjent	Nazwa projektu	Zasięg terytorialny realizacji projektu	Czy projekt znajduje się na obszarze problemowym (TAK/NIE)	Okres realizacji projektu	Źródło dofinansowania EFRR/EFSA	Całkowita wartość projektu (euro)	Koszty kwalifikowalne (euro)	Dofinansowanie UE (euro)	Wkład własny/ budżet państwa (euro)
1.	CP2	2 (viii)	CP2/2(viii)/Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina-miasto Grudziądz	Zakup kompleksowego programu do projektowania sieci komunikacyjnej, konstruowania rozkładów jazdy, zarządzania połączeniami, umożliwiającą optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów i kontrolę kosztów	ZIT	TAK	I kw. 2024 - I kw. 2025	EFRR	€ 190 405,00	€ 190 405,00	€ 161 844,00	€ 28 561,00
2.		2 (viii)	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej w pasie drogi gminnej nr 040149C relacji Wałdowo Szlacheckie – Ruda	ZIT	NIE	III kw. 2025 – II kw. 2026	EFRR	€ 612 656,00	€ 612 656,00	€ 520 757,00	€ 91 899,00
3.		2 (viii)	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej w pasie drogi gminnej nr 040130C relacji Węgrowo - Gać	ZIT	NIE	III kw. 2025 - I kw. 2026	EFRR	€ 274 018,00	€ 274 018,00	€ 232 915,00	€ 41 103,00

Strategia Terytorialna MOF Grudziądz

4.	2 (viii)	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Gmina Grudziądz	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej wzdłuż drogi gminnej nr 040460C relacji Biały Bór - Piaski oraz drogi gminnej nr 040141C relacji Piaski – Hanowo	ZIT	NIE	III kw. 2025 - I kw. 2026	EFRR	€ 1 851 096,00	€ 1 851 096,00	€ 1 573 431,00	€ 277 665,00
5.	2 (viii)	CP2/2(viii)/Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	Rozwój zrównoważonej mobilności na obszarze MOF	Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.	Dostawa czterech wieloczlonowych, do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądzu	ZIT	Tak	I kw. 2024 – IV kw. 2026	EFRR	€ 9 122 899,00	€ 7 416 991,00	€ 6 304 443,00	€ 2 818 456,00
6.	2 (i)	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Gmina Grudziądz	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej - II etap	ZIT	NIE	II kw. 2025 - II kw. 2026	EFRR	€ 1 806 710,00	€ 1 806 710,00	€ 885 287,00	€ 921 423,00
7.	2 (i)	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Gmina Rogóźno	Modernizacja systemu grzewczego budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Rogóźno	ZIT	TAK	I kw. 2025 - IV kw. 2026	EFRR	€ 936 735,00	€ 936 735,00	€ 459 000,00	€ 477 735,00

8.		2 (iv)	CP2/2(iv)/Działania adaptacyjne w miastach (nasadzenia, zazielenianie miast, gospodarowanie wodami opadowymi)	Poprawa efektywności energetycznej i redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz działania adaptacyjne mające na celu budowanie odporności i przystosowanie do zmian klimatu	Gmina-miasto Grudziądz	Budowa zielono-niebieskiej infrastruktury miasta poprzez zakładanie systemów gospodarowania wodami opadowymi oraz tworzenie „zielonych” przestrzeni publicznych na terenach zabudowy mieszkaniowej, w otoczeniu obiektów użyteczności publicznej oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych na obszarze gminy-miasto Grudziądz	ZIT	TAK	I kw. 2024 - IV kw. 2026	EFRR	€ 1 725 000,00	€ 1 725 000,00	€ 1 466 250,00	€ 258 750,00
RAZEM CP 2										EFRR	€ 16 519 519,00	€ 14 813 611,00	€ 11 603 927,00	€ 4 915 592,00
9.	CP4	4 (ii)	CP4/4(ii)/ Inwestycję w infrastrukturę kształcenia zawodowego	Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	Gmina-miasto Grudziądz	Modernizacja infrastruktury kształcenia zawodowego w grudziądzkich szkołach zawodowych	ZIT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2027	EFRR	€ 242 500,00	€ 242 500,00	€ 206 125,00	€ 36 375,00
10.		4 (ii)	CP4/4(ii)/ Inwestycję w infrastrukturę kształcenia zawodowego	Wsparcie trwałego rozwoju i konkurencyjności gospodarki obszaru MOF	Gmina-miasto Grudziądz	Pracownie robotyki i programowania dla przemysłu 4.0	ZIT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2027	EFRR	€ 200 000,00	€ 200 000,00	€ 170 000,00	€ 30 000,00
11.		4 (f)	CP4/4(f)/Kształcenie ogólne-EFS+	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina-miasto Grudziądz	Nowoczesne kształcenie w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i informatyki w grudziądzkich szkołach podstawowych i ogólnokształcących	ZIT	TAK	III kw. 2026 - IV kw. 2028	EFS+	€ 1 882 353,00	€ 1 882 353,00	€ 1 600 000,00	€ 282 353,00
12.		4 (f)	CP4/4(f)/Kształcenie ogólne-EFS+	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina-miasto Grudziądz	Grudziądzkie szkoły zawodowe - kształcenie na miarę XXI wieku	ZIT	TAK	III kw. 2026 - IV kw. 2028	EFS+	€ 2 135 294,00	€ 2 135 294,00	€ 1 814 999,00	€ 320 295,00

Strategia Terytorialna MOF Grudziądz

13.		4 (v)	CP4/4(v)/Opieka zdrowotna	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Doposażenie szpitala w wielospecjalistyczny stół zabiegowy	ZIT	TAK	III kw. 2023 - IV kw. 2025	EFRR	€ 177 372,00	€ 177 372,00	€ 150 766,00	€ 26 606,00
14.		4 (v)	CP4/4(v)/Opieka zdrowotna	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Doposażenie szpitala w innowacyjny laser zabiegowy	ZIT	TAK	III kw. 2023 - IV kw. 2025	EFRR	€ 129 590,00	€ 129 590,00	€ 110 151,00	€ 19 439,00
15.		4 (v)	CP4/4(v)/Opieka zdrowotna	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	Doposażenie szpitala w sprzęt diagnostyki obrazowej	ZIT	TAK	III kw. 2023 - IV kw. 2025	EFRR	€ 323 974,00	€ 323 974,00	€ 275 378,00	€ 48 596,00
RAZEM CP 4 EFRR										EFRR	€ 1 073 436,00	€ 1 073 436,00	€ 912 420,00	€ 161 016,00
RAZEM CP 4 EFS+										EFS+	€ 4 017 647,00	€ 4 017 647,00	€ 3 414 999,00	€ 602 648,00
RAZEM EFRR/EFS+										EFRR/EFS+	€ 5 091 083,00	€ 5 091 083,00	€ 4 327 419,00	€ 763 664,00
16.		5(i)	CP5/5(i)/Wsparcie rozwoju turystyki	Rozwój turystyki	Gmina-miasto Grudziądz	Budowa stacji kolejowej na plaży miejskiej (5 ślizgów)	ZIT	TAK	I kw. 2025 - I kw. 2026	EFRR	€ 660 793,00	€ 660 793,00	€ 561 674,00	€ 99 119,00
17.	CP5	5(i)	CP5/5(i)/Wsparcie rozwoju turystyki	Rozwój turystyki	Gmina-miasto Grudziądz	Rozbudowa infrastruktury wraz z zakupem wyposażenia dla rozwoju turystyki kamperowej w przystani nad Wisłą "Marina Grudziądz"	ZIT	TAK	I kw. 2025 - III kw. 2025	EFRR	€ 110 133,00	€ 89 539,00	€ 76 108,00	€ 34 025,00
18.		5(i)	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina Rogóźno	Modernizacja obiektu Rogóźno 73 na potrzeby Gminnego Ośrodka Kultury	ZIT	TAK	I kw. 2025 - IV kw. 2026	EFRR	€ 572 102,00	€ 572 102,00	€ 486 287,00	€ 85 815,00

Strategia Terytorialna MOF Grudziądz

19.		5(i)	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Gmina-miasto Grudziądz	Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury - Spichlerz 31	ZIT	TAK	I kw. 2024 - IV kw. 2026	EFRR	€ 3 125 648,00	€ 2 541 177,00	€ 2 160 000,00	€ 965 648,00
20.		5(i)	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze MOF	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Nieruchomościami Sp. z o.o. w Grudziądz	Modernizacja i wyposażenie Domu Handlowego Korzeniewskich na potrzeby Międzypokoleniowego Centrum Wiedzy	ZIT	TAK	II kw. 2024 - II kw. 2026	EFRR	€ 2 202 643,00	€ 2 202 643,00	€ 1 872 246,00	€ 330 397,00
RAZEM CP 5										EFRR	€ 6 671 319,00	€ 6 066 254,00	€ 5 156 315,00	€ 1 515 004,00
										SUMA ŁĄCZNIE EFRR	€ 24 264 274,00	€ 21 953 301,00	€ 17 672 662,00	€ 6 591 612,00
										SUMA ŁĄCZNIE EFS+	€ 4 017 647,00	€ 4 017 647,00	€ 3 414 999,00	€ 602 648,00
										RAZEM	€ 28 281 921,00	€ 25 970 948,00	€ 21 087 661,00	€ 7 194 260,00

10. Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii

Za realizację ogółu ustaleń strategii terytorialnej odpowiedzialne są władze partnerstwa³⁵, które realizują to zadanie poprzez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii. Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii zostanie powołany spośród pracowników jst będących sygnatariuszami partnerstwa, na wniosek władz partnerstwa w uzgodnieniu ze starostą, prezydentem, wójtami jst wchodzącymi w skład partnerstwa. Władze partnerstwa w uzgodnieniu ze starostą, prezydentem, wójtami jst wchodzącymi w skład partnerstwa określą szczegółowe zadania Zespołu. Powyższe zadania są związane z projektem polegającym na wsparciu administracyjnym dla prowadzenia polityki terytorialnej w partnerstwie.

Rolą Zespołu będzie:

1. Bieżąca współpraca z Instytucją Zarządzającą programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 w zakresie ogółu spraw związanych z realizacją ustaleń strategii dla partnerstwa.
2. Bieżąca współpraca z beneficjentami projektów ujętych w strategii w celu optymalizacji procesu ich realizacji.
3. Bieżąca współpraca z interesariuszami procesu kształtowania rozwoju danego partnerstwa – w celu przekazywania informacji na temat postępów realizacji ustaleń strategii oraz zbierania opinii i sugestii na rzecz jego usprawnienia.
4. Monitorowanie realizacji ustaleń strategii – w tym przygotowywanie corocznego „Raportu z realizacji strategii terytorialnej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz”.
5. Prowadzenie strony www partnerstwa (jeśli zostanie podjęta decyzja o jej prowadzeniu).
6. Inicjowanie działań w kierunku aktualizacji strategii, jeśli zajdzie taka konieczność.

Na poziomie wdrażania Strategii terytorialnej zakłada się prowadzenie polityki informacyjnej w formie publicznego przekazu informacji przez strony internetowe wszystkich tworzących MOF Grudziądz oraz na stronie Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz.

---

³⁵ Organy statutowe zarządzające partnerstwem

Załącznik nr 2. Kontraktacja narastająco.

Kontraktacja (narastająco)				
	EFRR		EFS+	
Rok	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)
2023	1	296 021,99	-	-
2024	14	11 224 844,30	-	-
2025	21	18 682 403,23	3	3 893 192,00
2026	22	18 752 301,70	3	3 893 192,00
Razem		18 752 301,70		3 893 192,00

Załącznik nr 3. Złożone wnioski o płatność narastająco.

Złożone wnioski o płatność (narastająco)				
Cele pośrednie				
	EFRR		EFS+	
Rok	Procent liczony od wartości środków dedykowanych	Wartość złożonych wniosków o płatność (euro)	Procent liczony od wartości środków dedykowanych	Wartość złożonych wniosków o płatność (euro)
2023	-	0,00	-	0,00
2024	6,16	1 155 874,46	-	0,00
2025	37,50	7 032 639,30	20,00	778 655,00
2026	93,83	17 596 072,23	87,67	3 413 192,00
2027	99,88	18 729 001,23	100	3 893 192,00
2028	100	18 752 301,70		
2029				
Cel końcowy		18 752 301,70		3 893 192,00

11. Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów

Załącznik nr 4. Plan finansowy.

L.p.	Nazwa projektu	Koszt całkowity	Źródła finansowania (wkład UE, środki krajowe, środki własne, budżet państwa)	Wydatki planowane w latach						
				2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.
CP1										
1	Zwiększenie poziomu dostępności obiektów przemysłowych dla potrzeb MŚP zlokalizowanych w sąsiedztwie Grudziądzkiego Parku Przemysłowego	2 500 000	wkład UE/środki własne	28 181		411 819	2 060 000			
CP2										
1	Zakup 8 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów komunikacji miejskiej	190 405	wkład UE/środki własne		142 804	47 601				
2	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Rozgarty – Sosnówka	612 656	wkład UE/środki własne			204 219	408 437			

	na terenie Gminy Grudziądz									
3	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji ul. Jaskótcza - Marusza na terenie Gminy Grudziądz	274 018	wkład UE/środki własne			137 009	137 009			
4	Budowa ścieżki pieszo - rowerowej na odcinku od ul. Miłoleśnej w Grudziądz do miejscowości Dębieniec	1 851 096	wkład UE/środki własne			925 548	925 548			
5	Budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Dębowej	862 347	wkład UE/środki własne		705 883	156 464				
6	Dostawa trzech tramwajów wielozłonowych do obsługi sieci tramwajowej komunikacji miejskiej w Grudziądz wraz z modernizacją układu torowego Zajezdni Tramwajowej	9 122 899	wkład UE/środki własne				9 122 899			
7	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz	1 806 710	wkład UE/środki własne				1 806 710			

8	Modernizacja energetyczna budynków komunalnych w miejscowościach Skurgwy i Jamy	540 000	wkład UE/środki własne		267 797	272 203				
9	Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap II	711 442	wkład UE/środki własne		49 801		661 641			
10	Modernizacja kotłowni lokalnych w celu maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap I	260 00	wkład UE/środki własne		18 200		241 800			
11	Nowe Planty - rewitalizacja terenu plant miejskich wzdłuż ul. Al.23 Stycznia wraz z odkryciem fragmentu Kanału Trynka	1 725 000	wkład UE/środki własne		60 000	200 000	465 000	1 000 000		
CP4										
1	Budowa przedszkola w Gminie Rogóźno	572 102	wkład UE/środki		281 646	290 456				

			własne/budżet państwa						
2	Zakup samochodu ciężarowego w Zespole Szkół Mechanicznych w Grudziądz	163 496,27	wkład UE/środki własne/budżet państwa		6 471,05	157 025,22			
3	„Nowe umiejętności - nowe możliwości” – zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia kursu obsługi wózków jezdniowych dla uczniów ZSE kształcących się w zawodzie technik logistyk	91 703,83	wkład UE/środki własne/budżet państwa		63 871,27	27 832,56			
4	Wsparcie przedszkoli miejskich na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz na pomoc dzieciom z niepełnosprawnościami	562 581	wkład UE/środki własne/budżet państwa			112 500	450 081		
5	Podnoszenie umiejętności w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych i informatycznych w grudziądzkich szkołach podstawowych	1 882 353	wkład UE/środki własne/budżet państwa			376 470	941 176	564 707	

6	Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe w szkołach miasta Grudziądz	2 135 294	wkład UE/środki własne/budżet państwa			427 094	1 708 200			
7	Zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądz	430 176	wkład UE/środki własne/budżet państwa			430 176				
8	Zakup sprzętu medycznego dla Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądz	466 489	wkład UE/środki własne/budżet państwa			466 489				
CP5										
1	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż ul. Miłoleśnej	348 261,17	wkład UE/środki własne/budżet państwa		348 261,17					
2	Przystosowanie grudziądzkich spichlerzy do nowych funkcji na rzecz kultury	3 125 648	wkład UE/środki własne/budżet państwa		541 177	2 584 471				
3	Zwiększenie dostępności do usług	400 000	wkład UE/środki		100 000	300 000				

	turystyki wodnej na jeziorach w Grudziądzu		własne/budżet państwa							
4	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	2 510 754	wkład UE/środki własne/budżet państwa		51 000	200 000	1 004 300	1 255 454		
5	Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap I	83 875,70	wkład UE/środki własne	26 583,28	45 756,79	11 535,63				
6	Wsparcie potencjału administracyjnego dla ZIT MOF Grudziądz – Etap II	82 233,50	wkład UE/środki własne			20 580,12	27 440,16	27 440,16	6 773,06	

12. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT

12.1 Tworzenie partnerstwa

Podstawę prawną powołania Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz stanowią odpowiednio ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40), 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. DZ.U. z 2023 r. poz. 572) oraz 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz.U. z 2020, poz. 2261).

Uwzględniając szanse rozwojowe wytyczane w ramach wdrażanej obecnie unijnej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 określone przez Komisję Europejską dla wspierania miejskich obszarów funkcjonalnych umożliwiające realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na poszczególne potrzeby i rozwiązujących problemy wszystkich partnerów objętych granicami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz; dążąc do realizacji partnerskiego modelu współpracy pomiędzy samorządami obszaru prowadzenia polityki terytorialnej obejmującej Miejski Obszar Funkcjonalny Grudziądz zdefiniowany w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” przyjętej uchwałą Nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.; ukierunkowując się na dalszy rozwój społeczno - gospodarczy obszaru dla podniesienia jakości i atrakcyjności życia jego mieszkańców oraz umocnienia jego pozycji w województwie kujawsko - pomorskim; uwzględniając istniejące więzi funkcjonalne w szczególności transportowe i przestrzenne oraz oddziaływania w obszarze powiązań społeczno-gospodarczych, powołane zostało Stowarzyszenie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz (dalej ZIT MOF Grudziądz). Właściwymi uchwałami tj.:

- UCHWAŁA NR LX/514/22 RADY MIEJSKIEJ GRUDZIĄDZA z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na powołanie i przystąpienie do Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz;
- UCHWAŁA NR LV/476/2022 RADY GMINY GRUDZIĄDZ z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na powołanie i przystąpienie do Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz;
- UCHWAŁA NR XXXI/332/22 RADY GMINY DRAGACZ z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na powołanie i przystąpienie do Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądzkiego Obszaru Funkcjonalnego;
- UCHWAŁA NR XXXVI/233/2022 RADY GMINY ROGÓŹNO z dnia 26 kwietnia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na powołanie i przystąpienie do Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądzkiego Obszaru Funkcjonalnego;
- UCHWAŁA Nr XXXVIII/26/2022 RADY POWIATU GRUDZIĄDZKIEGO z dnia 18 maja 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie oraz przystąpienie Powiatu Grudziądzkiego do Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz,

Partnerzy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz wyrazili wolę powołania i przystąpienia do Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz. W konsekwencji złożonej deklaracji Uchwałą Nr 1/2022 Zebrania Założycielskiego z dnia 20 czerwca 2022 roku powołano Stowarzyszenie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz.

12.2 Schemat organizacyjny ZIT MOF Grudziądz

Stowarzyszenie pełni funkcję Związku Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz i stanowi wspólną reprezentację jednostek samorządu terytorialnego wdrażających Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w rozumieniu Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079).

Władzami Stowarzyszenia są Walne Zebranie Członków zwane Radą Stowarzyszenia, Zarząd oraz Komisja Rewizyjna.

Rada Stowarzyszenia jest organem stanowiącym Stowarzyszenia. W jej skład wchodzi członkowie Stowarzyszenia reprezentowani przez Prezydenta miasta, Wójtów poszczególnych gmin i Starostę powiatu grudziądzkiego. Do wyłącznych kompetencji Rady należą m.in.:

- kształtowanie strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądzkiego Obszaru Funkcjonalnego,
- kształtowanie działalności programowej i planowej Stowarzyszenia,
- uchwalanie regulaminu obrad Rady Stowarzyszenia,
- uchwalanie Statutu Stowarzyszenia i dokonywanie w nim zmian,
- powoływanie i odwoływanie członków Zarządu,
- powoływanie i odwoływanie członków Komisji Rewizyjnej,
- zatwierdzenie struktury organizacyjnej biura Zarządu Stowarzyszenia.

Zarząd jest organem wykonawczym Rady Stowarzyszenia, który reprezentuje je na zewnątrz. Zarząd składa się z 5 osób, w tym Prezesa, 2 Wiceprezesów oraz 2 członków. Do kompetencji Zarządu należy m.in.:

- wykonywanie uchwał Rady Stowarzyszenia,
- przygotowanie projektów uchwał Rady Stowarzyszenia,
- podpisywanie umów i porozumień o współpracy,
- zatrudnianie dyrektora Biura Stowarzyszenia,
- uchwalanie regulaminu pracy Biura Stowarzyszenia
- wykonywanie budżetu,
- realizacja wszelkich zadań dotyczących wdrażania i realizacji instrumentu ZIT dla grudziądzkiego obszaru funkcjonalnego nie będących w kompetencjach Rady Stowarzyszenia.

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli wewnętrznej Stowarzyszenia. Komisję Rewizyjną składającą się z 3 osób wybiera Rada Stowarzyszenia na okres kadencji, spośród reprezentantów członków Stowarzyszenia niebędących członkami Zarządu. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

- kontrola zgodności działań organów Stowarzyszenia ze Statutem Stowarzyszenia i uchwałami Rady Stowarzyszenia oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- opiniowanie wykonania budżetu przez Zarząd,
- składanie wniosku do Rady Stowarzyszenia w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Stowarzyszenia.

Biuro Stowarzyszenia zapewnia bieżące funkcjonowanie Stowarzyszenia. Do jego zadań należy:

- obsługa administracyjna Stowarzyszenia,
- sprawy związane z organizacją i obsługą zebrań i konferencji oraz innych wydarzeń, w ramach uchwalonego budżetu i planu tych przedsięwzięć,
- inne działania na rzecz skutecznej realizacji celów Stowarzyszenia zgodnie z aktualnymi poleceniami Zarządu.

12.3 Cele i zadania Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz

Celem Stowarzyszenia jest pełnienie funkcji Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz, w tym roli niezbędnej do realizacji instrumentu ZIT dla Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 i kolejnych. Nieodzownym elementem jego działalności jest także wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz współpraca i wzajemne wspieranie się członków Stowarzyszenia we wspólnych działaniach, których celem jest rozwój Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz, a także wzrost jakości życia mieszkańców. Celem szczególnym jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego członków Stowarzyszenia oraz obrona ich wspólnych interesów. Stowarzyszenie realizuje wytyczone cele za pośrednictwem zdefiniowanych zadań, do których zaliczymy m.in.:

- działania wspierające wypracowanie i wdrażanie wspólnej strategii rozwoju,
- działania umożliwiające efektywne i skuteczne zarządzanie,
- reprezentowanie członków Stowarzyszenia we wspólnych sprawach,
- opiniowanie projektów aktów prawnych, dotyczących samorządów terytorialnych,
- wymianę uwag i doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań własnych gmin i powiatu oraz zadań im zleconych przez administrację rządową,
- podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych, mających wpływ na rozwój gmin i powiatu wchodzących w skład Stowarzyszenia,
- podejmowanie wspólnych inicjatyw służących kulturalnemu i społecznemu rozwojowi gmin i powiatu,
- prowadzenie działalności informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, w celu wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie działalności samorządu gminnego i powiatowego.

12.4 Zatwierdzenie i aktualizacja Strategii ZIT MOF Grudziądz

W myśl zapisów art.34 ust.14 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 Strategia ZIT oraz jej zmiany są przyjmowane przez związek ZIT w trybie właściwym dla wybranej formy współpracy, tj. w formie uchwały Rady Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz.

12.5 Porozumienie Terytorialne

Kluczowym dokumentem umożliwiającym realizację projektów finansowanych ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021 – 2027 jest Porozumienie Terytorialne. Zostało ono zawarte 3 listopada 2023 roku pomiędzy Województwem Kujawsko – Pomorskim i Stowarzyszeniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz. Celem porozumienia jest: uzgodnienie zasad i zakresu wsparcia realizacji strategii ZIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, określenie przedsięwzięć priorytetowych ważnych dla rozwoju obszaru objętego Porozumieniem wyrażających wspólne interesy Partnerstwa JST i realizujących cele wyznaczone w strategii ZIT oraz zgodnych z celami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Województwa, przygotowanie i realizacja przedsięwzięć priorytetowych w sposób umożliwiający złożenie wniosków o dofinansowanie, wniosków o płatność i osiągnięcie określonych wartości wskaźników produktu i rezultatu w terminach określonych w Porozumieniu, wzmocnienie powiązań i współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi Partnerstwo JST oraz partnerami społecznymi, gospodarczymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w celu równomiernego rozwoju całego obszaru Partnerstwa JST.

13. Opis procesu zaangażowania partnerów zewnętrznych

Prace nad Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza prowadzone były w stałym kontakcie z Partnerami wchodzącymi w Miejski Obszar Funkcjonalny Grudziądza, tj. Gminą – miasto Grudziądz, Gminą Grudziądz, Gminą Dragacz, Gminą Rogóźno, Starostwem Powiatu Grudziądzkiego oraz właściwymi merytorycznie departamentami Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu.

Dla zapewnienia szerokiej perspektywy definiowania zagrożeń, potrzeb i potencjału rozwojowego miasta z punktu widzenia jego mieszkańców, Prezydent Grudziądza organizował spotkania z mieszkańcami poszczególnych osiedli mieszkaniowych. Spotkania prowadzone były dwutorowo - w formule bezpośredniej, jak również online umożliwiającej zadawanie pytań internautom. Przyjęta formuła spotkań pozwoliła na rozpoznanie potrzeb rozwojowych zarówno w wymiarze ogólnomiejskim, jak również poszczególnych dzielnic administracyjnych miasta. Pozyskane informacje stanowiły cenną bazę danych do dalszych działań planistycznych w zakresie określenia potrzeb rozwojowych miasta i jego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Proces definiowania potrzeb i odpowiadających im działań prowadzony był również w oparciu o opinie miejskich jednostek organizacyjnych i wydziały merytoryczne, placówki oświatowe, spółki miejskie oraz założenia „Lokalnego Programu Rozwoju Gospodarczego miasta Grudziądz” dla którego przeprowadzono konsultacje z przedsiębiorcami. Pożądane kierunki rozwoju poszczególnych Partnerów MOF Grudziądza oraz zakres postulowanych inwestycji konsultowane były w ramach otwartych spotkań z lokalną społecznością oraz przedstawicielami kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych, dyrektorów, nauczycieli jednostek oświatowych z terenu Gminy Rogóźno oraz Radnymi i Sołtysami. Potrzeby inwestycyjne i odpowiadające im projekty Gminy Dragacz oparte zostały w głównej mierze na uchwalonym dokumencie „Lokalny Program Gospodarczy Gminy Dragacz na lata 2021-2030”. Podczas tworzenia dokumentu organizowane były konsultacje oraz przeprowadzane ankiety z przedsiębiorcami, mieszkańcami i organizacjami, przy współpracy z realizatorami programu tj. Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkołę Główną Handlową w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wybór projektów Gminy Grudziądz był konsultowany podczas zebrań wiejskich, w których brali udział m.in. mieszkańcy gminy reprezentujący także sektor pozarządowy, przedsiębiorcy, przedstawiciele szkół oraz wspólnot mieszkaniowych. Ponadto działania konsultacyjne były prowadzone podczas narad Sołtysów Gminy Grudziądz, a także były omawiane podczas prac komisji Rady Gminy Grudziądz.

Umożliwiając zaangażowanie zewnętrznych Partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowanie i realizację Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza (dalej Strategii ZIT MOF Grudziądza), działając w oparciu o zapisy Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, przepisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 oraz § 20 pkt 21 statutu Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądza w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza (dalej Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza), uchwałą nr 12/2023 Rady Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza z dnia 12 maja 2023 roku w sprawie powołania zespołu doradczego, powołano Zespół doradczy. Kluczową rolą Zespołu jest pełnienie funkcji konsultacyjno - opiniodawczej dla Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza w procesach związanych z opracowaniem, realizacją, monitorowaniem i ewaluacją Strategii ZIT MOF Grudziądza. W skład Zespołu wchodzi 8 członków, w tym przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Dragacz "Nasza Gmina", Pełnomocnik Prezydenta Grudziądza do spraw jakości powietrza, przedstawiciel sfery gospodarczej, przedstawiciel Stowarzyszenia Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych TO-MY, przedstawiciel Powiatowej

Spółecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych (koordynator dostępności), przedstawiciel Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz, członek Koła Gospodyń Wiejskich „GAPA” Budy oraz przedstawiciel Rady Fundacji na Rzecz Tradycji Jazdy Polskiej w Grudziądz. Powołani przedstawiciele reprezentują środowisko kultury, sfery gospodarczej, społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska, odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego oraz praw osób ze specjalnymi potrzebami. Stworzone forum dialogu i współpracy pozwoliło na znacznie lepsze dostosowanie realnych potrzeb lokalnych społeczności do założeń rozwojowych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz oraz wypracowanie dokumentu uwzględniającego pożądane kierunki i możliwości jego rozwoju. Istotnym efektem podjętych i kontynuowanych działań jest wzmocnienie relacji na linii podmioty publiczne – podmioty gospodarcze – podmioty społeczne. Prace Zespołu dotyczące oceny projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz prowadzone były w formule posiedzeń oraz konsultacji przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Posiedzenia zespołu odbyły się 12 maja 2023 roku oraz 5 czerwca 2023 roku – w ich ramach omówiono szczegółowy zakres wykonanych prac, dokonano oceny części diagnostycznej strategii, omówiono zgłoszone uwagi oraz ustalono zakres kolejnych działań w zakresie opracowania dokumentu. W dalszych pracach prowadzonych w trybie online dokonano kolejnych korekt i uzupełnień treści projektu strategii zgodnie z uwagami członków zespołu. W ramach prowadzonych ustaleń zgłoszonych zostało 16 uwag w formie zapytań, komentarzy i sugestii, które zostały wyjaśnione i zgodnie z ich zasadnością uwzględnione w tworzonej dokumentacji. W dniu 3 listopada 2023 roku gotowy projekt strategii przekazano do zaopiniowania przez Zespół doradczy. Do przedłożonej wersji dokumentu zespół zgłosił sugestie, które zostały omówione i uwzględnione w dokumentacji.

Poza opisanymi sposobami włączania zewnętrznych Partnerów społecznych w opracowywanie Strategii ZITMOF Grudziądz realizowano następujące działania uspołeczniające:

- informacje na stronach internetowych gmin wchodzących w skład ZIT MOF Grudziądz, Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz oraz w lokalnych mediach na temat opracowania Strategii,
- poddanie konsultacjom społecznym projektu Strategii,
- podanie do publicznej wiadomości raportu z konsultacji.

W ramach etapów wdrażania i monitoringu Strategii zakłada się zaangażowanie społeczności lokalnej ZIT MOF Grudziądz za pośrednictwem działań:

- upowszechnianie informacji o realizacji założeń Strategii ZIT MOF Grudziądz,
- informowanie o efektach zrealizowanych projektów w ramach Strategii ZIT MOF Grudziądz,
- upowszechnianie idei partnerskiego rozwoju ZIT MOF Grudziądz.

Dla realizacji powyższych działań planuje się wykorzystanie narzędzi upowszechniania informacji tj. strony internetowe Partnerów Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz oraz Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz oraz lokalne media.

14. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz przeprowadzone zostały w terminie od 26.01.2024 r. do 16.02.2024 r. na podstawie Uchwały Nr 1/2024 Rady Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz w sprawie zatwierdzenia projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz i poddania go konsultacjom społecznym.

Celem konsultacji było umożliwienie mieszkańcom, instytucjom społecznym oraz podmiotom gospodarczym z Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz wypowiedzenie się w zakresie założeń

prezentowanych w Strategii, za pośrednictwem przygotowanego formularza konsultacyjnego. Przyjęta formuła kontaktu pozwalała na zaangażowanie i aktywny udział uczestników konsultacji w proces opracowania jednego z kluczowych międzygminnych dokumentów strategicznych.

W ramach prowadzonych konsultacji projekt Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz wraz z formularzem konsultacyjnym był dostępny:

- w siedzibie Biura Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz przy ul. Piłsudskiego 51 w Grudziądzu, w pokoju nr 13;
- w siedzibach urzędów Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz siedzibie Starostwa Powiatu Grudziądzkiego w godzinach ich pracy;
- na stronach internetowych urzędów Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz Starostwa Powiatu Grudziądzkiego;
- na stronie internetowej: <https://stowarzyszeniezit.grudziadz.pl>

W konsultacjach przyjęto poniższe formy przekazywania uwag i propozycji zmian:

- osobiście w Biurze Obsługi Interesantów Urzędu Miejskiego w Grudziądzu przy ul. Ratuszowej 1;
- za pośrednictwem poczty na adres Stowarzyszenie ZIT MOF Grudziądz z siedzibą: Urząd Miejski w Grudziądzu, ul. Ratuszowa 1, 86-300 Grudziądz z dopiskiem „Konsultacje społeczne projektu Strategii ZIT MOF Grudziądz”;
- przesłanie na adres e-mail: stowarzyszenie@zit.grudziadz.pl
- podczas organizowanych spotkań konsultacyjnych w Gminach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Rogoźno, Gminy Dragacz oraz siedzibie Starostwa Powiatu Grudziądzkiego;
- osobiście podczas dyżuru w siedzibie Biura Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz przy ul. Piłsudskiego 51, pokój nr 13 w dniu 13.02.2024 r., w godzinach od 7.30 do 17.00;
- w siedzibach urzędów Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz siedzibie Starostwa Powiatu Grudziądzkiego w godzinach ich pracy.

Informacje o wszczęciu konsultacji opublikowane zostały na stronach internetowych Partnerów Porozumienia ZIT MOF Grudziądz tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz Starostwa Powiatu Grudziądzkiego. Zamieszczono je także na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Partnerów, wywieszono w gablotach ogłoszeniowych oraz umieszczono na stronie internetowej Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądz. Ogłoszenie o konsultacjach opublikowano w miejskich mediach społecznościowych tj. portalu „Pokochaj Grudziądz”.

W dniu 26 stycznia 2024 r. informacje o konsultacjach zamieszczono na stronach internetowych:

Gminy – miasto Grudziądz

<https://grudziadz.pl/artukul/69/21073/wspolnie-ksztaltujemy-przyszlosc-naszej-spoleczności>

<https://grudziadz.pl/artukul/413/21076/wspolnie-ksztaltujemy-przyszlosc-naszej-spoleczności>

<https://stowarzyszeniezit.grudziadz.pl/2024/01/25/konsultacje-strategii-mof-grudziadza/>

<https://bip.grudziadz.pl/strony/31775.dhtml>

Gminy Grudziądz

<https://grudziadz.ug.gov.pl/artukul/43/4965/konsultacje-spoleczne-projektu-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadza-w-ramach-realizacji-polityki-terytorialnej-województwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2021-2027>

<https://bip.grudziadz.lo.pl/artukul/656/9272/konsultacje-spoleczne-projektu-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadza-w-ramach-realizacji-polityki-terytorialnej-województwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2021-2027>

Gminy Dragacz

<http://dragacz.idcom->

[web.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/226774/ogloszenie_o_konsultacjach_spoecznych_projektu_strategii_mof_gr](http://dragacz.idcom-web.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/226774/ogloszenie_o_konsultacjach_spoecznych_projektu_strategii_mof_gr)

<https://gm-dragacz.rbip.mojregion.info/891/630/konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadza-w-ramach-realizacji-polityki-terytorialnej-województwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2021-2027.html>

Gminy Rogóżno

<https://rogozno.ug.gov.pl/461/ogloszenie-o-konsultacjach-spoecznych-projektu-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadza-w-ramach-realizacji-polityki-terytorialnej-województwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2021-2027.html>

<https://bip.rogozno.ug.gov.pl/strategia-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadza.html>

Starostwa Powiatu Grudziądzkiego

<https://www.powiatgrudziadzki.pl/365,aktualnosci?tresc=13336>

<https://www.bip.powiatgrudziadzki.pl/539,konsultacja-spoeczne-z-mieszkancami>

Konsultacje prowadzone były jednocześnie przez wszystkich Partnerów ZIT MOF Grudziądza tj. Gminę – miasto Grudziądz, Gminę Grudziądz, Gminę Dragacz, Gminę Rogóżno oraz Starostwo Powiatu Grudziądzkiego przy zachowaniu zasady równości, dostępności i niedyskryminacji, zapewniając możliwość udziału w konsultacjach wszystkich zainteresowanych. Zarówno projekt Strategii jak i formularz konsultacyjny dostępne były w tradycyjnej drukowanej formie oraz w udostępnionej wersji elektronicznej. Dopuszczono możliwość złożenia uwag i propozycji zmian za pośrednictwem poczty tradycyjnej, poczty elektronicznej oraz osobiście na organizowanych spotkaniach konsultacyjnych, dyżurze konsultacyjnym oraz w siedzibach gmin i powiatu w godzinach ich urzędowania.

W ramach prowadzonych konsultacji społecznych w Gminach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza oraz Starostwie Powiatu Grudziądzkiego zorganizowano spotkania konsultacyjne w poniższych terminach i miejscach:

- 06.02.2024 r., godz. 14.00 – 17.00, pokój nr 110, siedziba Urzędu Miejskiego w Grudziądzu, ul. Ratuszowa 1;
- 08.02.2024 r., godz. 18.00, świetlica wiejska Leśny Zakątek w Białym Borze;
- 06.02.2024 r., godz. 16.00 – 17.15, Centrum Społeczno - Kulturalne, Rogóżno 91C; 86-318 Rogóżno;
- 06.02.2024 r., godz. 7.30 – 17.00, pokój nr 4 (pokój zastępcy), budynek A Urzędu Gminy Dragacz;
- 06.02.2024 r., godz. 7.30 – 17.00, pokój nr 109, siedziba Starostwa Powiatu Grudziądzkiego, ul. Małomłyńska 1.

Podczas zorganizowanych spotkań konsultacyjnych oraz dyżurze konsultacyjnym nie wpłynęły do projektu Strategii żadne uwagi. Także w przyjętej tradycyjnej i elektronicznej formie przekazywania uwag do projektu Strategii, w wyznaczonym okresie konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi. Z konsultacji społecznych opracowany został Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza, który został opublikowany na stronach internetowych Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza, Starostwa Powiatu Grudziądzkiego oraz stronie Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądza w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza.

Konsultacje społeczne projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza oraz projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza

Konsultacje społeczne projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza oraz projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza przeprowadzone zostały w terminie od 05.06.2024 r. do 26.06.2024 r. na podstawie

Uchwały Nr 15/2024 z dnia 28 maja 2024 r. Rady Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz w sprawie zatwierdzenia projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz oraz projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz i poddania ich konsultacjom społecznym.

Celem konsultacji było umożliwienie mieszkańcom, instytucjom społecznym oraz podmiotom gospodarczym z Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz wypowiedzenie się w zakresie założeń prezentowanych w przywołanej prognozie i strategii za pośrednictwem przygotowanego formularza konsultacyjnego. Przyjęta formuła kontaktu pozwalała na zaangażowanie i aktywny udział uczestników konsultacji w proces opracowania kluczowych, międzygminnych dokumentów strategicznych.

Po zakończonych konsultacjach społecznych projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz, które odbyły się w terminie 26.01.2024 – 16.02.2024 roku, Prezes Zarządu Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz zwrócił się pismami z dnia 7 lutego 2024 roku do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy z prośbą o uzgodnienie, iż w przypadku projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pismem z dnia 26 lutego 2024 roku Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy odmówił uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz i jednocześnie na podstawie art. 53 ust. 2 pkt 2 Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii.

Pismem z dnia 15 lutego 2024 roku Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy wydał opinię zgodnie z którą w świetle obowiązujących przepisów projekt Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz nie wymaga opinii organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zgodnie z zaleceniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy przygotowana została Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz. Zgodnie z przepisami art. 54 ust. 1 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, pismem z dnia 19 kwietnia 2024 roku do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy przesłano do oceny projekt przygotowanej prognozy wraz z projektem Strategii ZIT MOF Grudziądz.

Pismem z dnia 4 maja 2024 roku (WOO.410.98.2024.KB) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pozytywnie zaopiniował projekt Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Pismem z dnia 13 maja 2024 roku (NNZ.9022.4.27.2024) Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy zaopiniował pozytywnie projekt Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Zatwierdzony projekt Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza oraz projekt Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza poddane zostały konsultacjom społecznym przeprowadzonym w terminie od 05.06.2024 r. do 26.06.2024 r. W ramach prowadzonych konsultacji projekt Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza oraz projekt Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza wraz z formularzem konsultacyjnym były dostępne:

- w siedzibie Biura Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza przy ul. Piłsudskiego 51 w Grudziądzu, w pokoju nr 3;
- w siedzibach urzędów Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz siedzibie Starostwa Powiatu Grudziądzkiego, w godzinach ich pracy;
- na stronach internetowych urzędów Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz Starostwa Powiatu Grudziądzkiego;
- na stronie internetowej: <https://stowarzyszeniezit.grudziadz.pl>

W konsultacjach przyjęto poniższe formy przekazywania uwag i propozycji zmian:

- osobiście w Biurze Obsługi Interesantów Urzędu Miejskiego w Grudziądzu przy ul. Ratuszowej 1;
- za pośrednictwem poczty na adres Stowarzyszenie ZIT MOF Grudziądza z siedzibą: Urząd Miejski w Grudziądzu, ul. Ratuszowa 1, 86-300 Grudziądz z dopiskiem „Konsultacje społeczne projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza wraz z projektem Strategii ZIT MOF Grudziądza”;
- przesłanie na adres e-mail: stowarzyszenie@zit.grudziadz.pl
- podczas organizowanych spotkań konsultacyjnych w Gminach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Rogoźno, Gminy Dragacz oraz siedzibie Starostwa Powiatu Grudziądzkiego;
- osobiście podczas dyżuru w siedzibie Biura Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza przy ul. Piłsudskiego 51, pokój nr 3 w dniu 11.06.2024 r., w godzinach od 8.00 do 17.00;
- w siedzibach urzędów Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz siedzibie Starostwa Powiatu Grudziądzkiego, w godzinach ich pracy.

Informacje o wszczęciu konsultacji opublikowane zostały na stronach internetowych Partnerów Porozumienia ZIT MOF Grudziądza tj. Gminy – miasto Grudziądz, Gminy Grudziądz, Gminy Dragacz, Gminy Rogoźno oraz Starostwa Powiatu Grudziądzkiego. Zamieszczono je także na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Partnerów, wywieszono w gablotach ogłoszeniowych oraz umieszczono na stronie internetowej Stowarzyszenia ZIT MOF Grudziądza. Ogłoszenie o konsultacjach opublikowano również w miejskich mediach społecznościowych tj. portalu „Pokochoj Grudziądz” oraz Gazecie Pomorskiej.

W dniu 5 czerwca 2024 r. informacje o konsultacjach zamieszczono na stronach internetowych:

[Gminy – miasto Grudziądz](https://grudziadz.pl/news/content/21568)

<https://grudziadz.pl/news/content/21568>

<http://stowarzyszeniezit.grudziadz.pl/2024/06/05/konsultacje-projektu-prognozy-oddziaływania-na-srodowisko-projektu-strategii-mof-grudziadz/>

<https://bip.grudziadz.pl/strony/32927.dhtml>

Gminy Grudziądz

<https://grudziadz.ug.gov.pl/artukul/43/5140/konsultacje-spoleczne-projektu-prognozy-oddzialywania-na-srodowisko-projektu-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadz-wraz-z-projektem-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadz-w-ramach-realizacji-polityki-terytorialnej-województwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2021-2027>

KONSULTACJE SPOŁECZNE PROJEKTU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU STRATEGII MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO GRUDZIĄDZA WRAZ Z PROJEKTEM STRATEGII MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO GRUDZIĄDZA W RAMACH REALIZACJI POLITYKI TERYTORIALNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2021-2027 - Aktualności - Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Grudziądz (lo.pl)

Gminy Dragacz

http://dragacz.idcom-web.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/229581/informacja_o_konsultacjach_spolecznych
<https://gm-dragacz.rbip.mojregion.info/1677/630/konsultacje-spoleczne-prognozy-i-strategii-zit-mof-grudziadz.html>

Gminy Rogóżno

<https://rogozno.ug.gov.pl/835/konsultacje-spoleczne-projektu-prognozy-oddzialywania-na-srodowisko-projektu-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadz-wraz-z-projektem-strategii-miejskiego-obszaru-funkcjonalnego-grudziadz-w-ramach-realizacji-polityki-terytorialnej-województwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2021-2027.html>
<https://bip.rogozno.ug.gov.pl/konsultacje-mof-grudziadz.html?>

Starostwa Powiatu Grudziądzkiego

<https://www.powiatgrudziadzki.pl/365,aktualnosci?tresc=13608>
<https://www.bip.powiatgrudziadzki.pl/539,konsultacja-spoleczne-z-mieszkancami?tresc=13606>

Konsultacje prowadzone były jednocześnie przez wszystkich Partnerów ZIT MOF Grudziądza tj. Gminę – miasto Grudziądz, Gminę Grudziądz, Gminę Dragacz, Gminę Rogóżno oraz Starostwo Powiatu Grudziądzkiego przy zachowaniu zasady równości, dostępności i niedyskryminacji, zapewniając możliwość udziału w konsultacjach wszystkich zainteresowanych. Zarówno projekt Prognozy oddziaływania na środowisko sporządzony dla projektu Strategii ZIT MOF Grudziądza, projekt Strategii i formularz konsultacyjny dostępne były w tradycyjnej drukowanej formie oraz w udostępnionej wersji elektronicznej. Dopuszczono możliwość złożenia uwag i propozycji zmian za pośrednictwem poczty tradycyjnej, poczty elektronicznej oraz osobiście na organizowanych spotkaniach konsultacyjnych, dyżurze konsultacyjnym oraz w siedzibach gmin i powiatu w godzinach ich urzędowania.

W ramach prowadzonych konsultacji społecznych w Gminach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądza oraz Starostwie Powiatu Grudziądzkiego zorganizowano spotkania konsultacyjne w poniższych terminach i miejscach:

- 11.06.2024 r., godz. 15.30 – 17.30, Centrum Społeczno – Kulturalne, Rogóżno 91C
- 11.06.2024 r., godz. 7.30 – 17.00, pokój nr 4, siedziba Urzędu Gminy Dragacz, Dragacz 7A
- 18.06.2024 r., godz. 7.30 – 17.00, pokój nr 209, siedziba Starostwa Powiatu Grudziądzkiego, ul. Małomłyńska 1
- 18.06.2024 r., godz. 15.00 – 17.00, pokój 302, siedziba Urzędu Miejskiego w Grudziądzu, ul. Ratuszowa 1

- 25.06.2024 r., godz. 16.00 – 18.00, pokój nr 213 Sala konferencyjna, siedziba Urzędu Gminy Grudziądz, ul. Józefa Wybickiego 38

Podczas zorganizowanych spotkań konsultacyjnych oraz dyżurze konsultacyjnym nie wpłynęły do projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz oraz projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz żadne uwagi. Także w przyjętej tradycyjnej i elektronicznej formie przekazywania uwag do przywołanych dokumentów w wyznaczonym okresie konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi.

Z konsultacji społecznych opracowany został Raport z konsultacji społecznych projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz oraz projektu Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz, który został opublikowany na stronach internetowych Gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz, Starostwa Powiatu Grudziądzkiego oraz stronie Stowarzyszenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Grudziądz w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz.

15. System monitorowania strategii terytorialnej

Niezbędnym elementem oceny, czy realizacja ustaleń strategii postępuje prawidłowo, jest monitorowanie tego procesu. Ustala się następujące założenia realizacji tego procesu:

1. Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie procesu monitorowania są władze partnerstw³⁶, które realizują zadanie poprzez powołanie zespołu zadaniowego dedykowanego do prowadzenia monitorowania w całym okresie realizacji ustaleń strategii. Jeśli nie zostanie to ustalone inaczej, zadanie monitorowania będzie realizowane przez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii, o którym mowa w rozdziale „Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii”.
2. Monitorowaniu podlega realizacja każdego z projektów strategii (o których mowa w rozdziale „Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)”) oraz stan wskaźników realizacji strategii (o których mowa w rozdziale „Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii”).
3. Monitorowanie jest procesem ciągłym, ale wymiernym rezultatem tego procesu będzie sporządzenie raz w roku publikacji pn. „Raport z realizacji ustaleń strategii terytorialnej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz” (zwany dalej Raportem). Raport za dany rok powinien być sporządzony nie później niż do końca miesiąca marca roku następującego po roku, za który jest sporządzany i zostać przyjęty przez władze partnerstwa nie później niż do końca miesiąca maja roku następującego po roku, za który jest sporządzany. W okresie jednego tygodnia po przyjęciu, Raport zostaje przekazany do Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 oraz zostaje opublikowany na stronach www: partnerstwa (jeśli prowadzi stronę) oraz wszystkich jst będących sygnatariuszami partnerstwa.
4. Do udziału w procesie monitorowania zobowiązani są wszyscy beneficjenci projektów, których obowiązkiem jest przekazanie zespołowi zadaniowemu dedykowanemu do prowadzenia monitorowania, corocznie do końca lutego, danych i informacji niezbędnych do przygotowania Raportu za rok poprzedni.
5. Raport sporządzany jest do końca realizacji ustaleń strategii. Jeśli planowane zadania zostaną zrealizowane przed zakończeniem perspektywy finansowej 2021-2027 – nie zachodzi potrzeba

³⁶ Organy statutowe zarządzające partnerstwem

sporządzania raportu dla okresu po zakończeniu realizacji strategii. Jeżeli dany projekt zostanie zrealizowany przed zakończeniem obowiązywania strategii, jest wskazywany w Raporcie z odpowiednią adnotacją.

6. W przypadku zmiany ustaleń strategii dotyczącej listy projektów, do końca okresu monitorowania należy w Raporcie uwzględnić zarówno projekty dodane, jak i projekty, które zostały z niej usunięte – wraz z zamieszczeniem stosownej informacji o usunięciu projektu i podaniem roku usunięcia projektu i od którego roku realizowany jest projekt włączony do strategii.
7. Raport składa się z następujących, obligatoryjnie wymaganych, części:
  - a) Charakterystyki działań oraz efektów realizacji projektów strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji projektu strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.
  - b) Analizy stanu wskaźników realizacji strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.
  - c) Podsumowania zawierającego najważniejsze wnioski z dokonanej analizy. W szczególności należy zwrócić uwagę na: zidentyfikowane ryzyka realizacji wraz z propozycją ich zminimalizowania, zidentyfikowane możliwości usprawniania realizacji ustaleń strategii, zidentyfikowane projekty, które rekomenduje się do usunięcia ze strategii podczas jej formalnej aktualizacji.

Wzór „Karty monitorowania stanu realizacji projektu strategii”

Rok, za który podawana jest informacja	
Numer projektu	
Nazwa projektu	
Beneficjent	
Imię, nazwisko i dane kontaktowe osoby przedstawiającej dane źródłowe do Raportu	
Syntetyczny opis działań prowadzonych na rzecz realizacji projektu w roku, za który sporządza się Raport ³⁷	
Etap realizacji projektu na koniec roku, za który sporządza się Raport ³⁸	

³⁷ Jeżeli w danym roku raportowym w przypadku opisywanego projektu nie były prowadzone żadne działania, w tym polu należy o tym poinformować

³⁸ Patrz wyjaśnienia poniżej tabeli.

Czy dostrzega się ryzyka dla kontynuacji realizacji projektu? Jeśli tak – należy je scharakteryzować							
Czy dostrzega się możliwości usprawnienia procesu realizacji projektu? Jeśli tak – należy je scharakteryzować							
Ewentualne informacje dodatkowe istotne dla procesu realizacji strategii w zakresie danego projektu ³⁹							
Stan realizacji wskaźników projektu							
Nazwa i miara wskaźnika	Wartość docelowa zadeklarowana w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku:					
		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Wskaźnik 1							
Wskaźnik 2							
...							

Wyjaśnienia: Oceny etapu realizacji projektu na koniec roku, za który sporządza się Raport, należy dokonać wg następujących kryteriów zaawansowania prac:

- 1) etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte,
- 2) etap I – prace w fazie przygotowawczej - etap obejmuje opracowanie koncepcji projektu i harmonogramu prac, powołanie partnerów społecznych,
- 3) etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej,
- 4) etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej,

Wskazuje się następujące możliwości oceny zaawansowania:

- w przypadku projektów o charakterze wieloletnim, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonego czasu realizacji projektu; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III); alternatywnie dopuszcza się pomiar na podstawie zaangażowania środków, to znaczy za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonego wydatkowania środków; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III); raz przyjętą metodę pomiaru należy stosować do zakończenia projektu,
- w przypadku projektów, których postęp mierzony jest poprzez sukcesywne narastanie wartości wskaźnika, zmierzające do osiągnięcia założonej wartości docelowej, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonej w projekcie wartości

³⁹ W tym polu należy podać informację, jeśli projekt został usunięty lub wprowadzony do strategii w wyniku zmiany strategii.

wskaźnika docelowego; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III),

- w przypadku projektów, które składają się z określonej liczby zaplanowanych do realizacji działań, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% łącznej liczby określonych do wykonania działań; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III),
- w przypadku projektów o charakterze inwestycyjnym, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace projektowe oraz uzyskanie niezbędnych pozwoleń i uzgodnień, natomiast za *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III) uznaje się fizyczne wykonawstwo prac,
- w przypadku projektów, których ocena stopnia zaawansowania nie mieści się w podanych powyżej kryteriach, następuje ocena indywidualna.

5) etap IV – prace zostały zakończone, projekt został zrealizowany.

6) etap „rezygnacja z projektu” – dotyczy projektów, od których realizacji odstąpiono w danym roku, projekt nie będzie reaktywowany, przy aktualizacji dokumentu strategii, projekt zostanie usunięty z listy projektów.

Wzór „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”

Stan realizacji wskaźników strategii								
Nazwa i miara wskaźnika	Wartość docelowa zadeklarowana w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku:						
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Wskaźniki dla projektów z zakresu CP1								
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								
...								
Wskaźniki dla projektów z zakresu CP2								
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								
...								
Dodatkowe informacje/wyjaśnienia dotyczące stanu realizacji wskaźników – jeśli zachodzi taka potrzeba ⁴⁰								
Wskaźnik x								
Wskaźnik y								
Wskaźnik z								

⁴⁰ Ta część tabeli jest wypełniana, jeśli w zakresie realizacji poszczególnych wskaźników miały miejsce szczególne uwarunkowania, wpływające na nietypowy przebieg realizacji projektów, a więc narastania wartości wskaźników (np. nastąpiła zmiana strategii polegająca na usunięciu lub dodaniu projektów, co wpływa na wartość docelową danego wskaźnika), lub są to informacje istotne dla zrozumienia procesu realizacji strategii; w tym miejscu należy także podać informacje, jeśli wszystkie projekty składające się na dany wskaźnik zostały zrealizowane i wskaźnik nie będzie już w przyszłości podlegał zmianom; w tym miejscu należy także podać informacje, jeśli projekty składające się na dany wskaźnik nie zostały zrealizowane w całości, a więc wskaźnik docelowy dla strategii także nie zostanie zrealizowany w pierwotnie planowanej skali.

...	
-----	--

Uwzględniając zapisy dokumentu Polityka Terytorialna województwa kujawsko - pomorskiego monitoring obejmuje:

- monitoring postępu finansowego dla wszystkich projektów, tj.:
  - monitoring poziomu złożonych wniosków o dofinansowanie (zbiorcze zestawienie dla wszystkich projektów za dany rok) – wartości określone w strategii i Porozumieniu Terytorialnym,
  - monitoring poziomu złożonych wniosków o płatność (zbiorcze zestawienie dla wszystkich projektów za dany rok),
  - monitoring przestrzegania terminów realizacji projektów określonych w strategiach terytorialnych i Porozumieniu Terytorialnym;
- monitoring postępu rzeczowego dla wszystkich projektów tj.:
  - monitoring wskaźników programowych (z podziałem na poszczególne CP) – wartości pośrednie i końcowe.

Na podstawie monitoringów podejmowane mają być ewentualne decyzje co do aktualizacji strategii, czy podejmowania działań naprawczych, korygujących.

Terminy, w których będą przekazywane przez partnerstwa sprawozdania zostaną określone przez IZ. Wzory formularzy mają być opracowane przez IZ.

16. Spis map:

1. Mapa. Zasięg przestrzenny MOF	4
2. Mapa. Liczba ludności w miejscowościach MOF	5
3. Mapa. Lesistość w gminach województwa kujawsko-pomorskiego	7
4. Mapa. Obszary prawnie chronione w MOF	7
5. Mapa. Najważniejsze elementy sieci transportowej MOF	11
6. Mapa. Rozmieszczenie placówek POZ w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 r.	25
7. Mapa. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej	31
8. Mapa. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej	32
9. Mapa. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej	32

17. Spis tabel:

1. Tabela. Liczba ludności i struktura ekonomicznych grup wieku w 2010 r. i 2020 r.	18
2. Tabela. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie MOF Grudziądz w 2020 r.	19
3. Tabela. Branże charakterystyczne dla MOF (według danych na rok 2020)	20
4. Tabela. Bezrobocie rejestrowane na terenie MOF Grudziądz w 2010 r. i 2021 r.	22
5. Tabela. Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny w MOF Grudziądz	23
6. Tabela. Dzieci objęte opieką żłobkową w MOF Grudziądz w 2020 r.	27
7. Tabela. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie MOF Grudziądz w 2020 r.	28
8. Tabela. Liczba placówek wychowania przedszkolnego na terenie MOF Grudziądz w 2022 r.	28
9. Tabela. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2021 na terenie MOF Grudziądz w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%)	31
10. Tabela. Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 w szkołach zlokalizowanych na terenie MOF Grudziądz w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%)	33
11. Tabela. Obraz wybranych wskaźników będących wyznacznikami poziomu świadomości obywatelskiej w MOF Grudziądz	36
12. Tabela. Zasoby mieszkaniowe i rozwój mieszkalnictwa w MOF Grudziądz	37
13. Tabela. Drzewo ustaleń	50
14. Tabela. Wskaźniki produktu	52
15. Tabela. Wskaźniki rezultatu	56
16. Tabela. Wykazanie zgodności planowanej interwencji z celami i priorytetami określonymi w programie FEKP 2021-2027	58

17.Tabela. Lista projektów planowanych do realizacji na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Grudziądz w okresie perspektywy finansowej 2021-2027 przy współfinansowaniu ze środków krajowych	62
18.Tabela. Uzasadnienie wyboru projektów do wsparcia	68
19.Tabela. Lista projektów podstawowych	72
20.Tabela. Powiązanie wiązek projektów z celami rozwojowymi Strategii	89
21.Tabela. Lista projektów rezerwowych.....	91

Ryc. Schemat struktury celów oraz realizujących je projektów (tzw. drzewo ustaleń).....	47
---	----

18. Spis załączników:

Załącznik nr 1. Harmonogram wdrożeniowy dla realizacji strategii	97
Załącznik nr 2. Kontraktacja narastająco	98
Załącznik nr 3. Złożone wnioski o płatność narastająco	98
Załącznik nr 4. Plan finansowy	99